SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Ateşkesin muhatabı yok!

▼ PKK Genel Başkanı Öcalan geçen hafta içinde yeni bir ateşkes sürecini başlatacaklarını açıkladı. Devlet nezdinde PKK'nin yeni bir manevrası biçiminde yorumlanan bu girişim, Kürt sorununun uluslararası boyut kazandığı bir döneme denk getirildi. Ancak, koalisyonun bozulmasından hemen önce yapılan açıklama Türkiye gündeminin bir anda değişmesi nedeniyle beklenen ilgiyi görmedi. Baykal'ın yaptığı çıkış sonucu hükümetin istifası üzerine yeni bir değerlendirme yapan PKK, muhataplarının kalmadığı gerekçesiyle ateşkes konusunda yapacakları açıklamayı erteledi.

■ Haberi 6 ve 7. sayfalarda

yangın var yangın!

300 bin işçi grevde

PKK ateşkes çağrısı yaptı

Hükümet istifa etti

Haber ve yorumları 3, 4, 5, 6 ve 7. sayfalarda

Tam yedi denizaşırı sömürgesi var

Fransa'nın da üzerinde güneş batmaz

■ YAZISI 11. SAYFADA

Eroinman K.C. ile de konuştuk

'Korkunç bir esaret... Ama beni koruyor'

■ SÖYLEŞİ 14 ve 15. SAYFALARDA

● TARİH: 23 EYLÜL 1995 ● SAYI: 32 ● FİYATI: 50.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Sol medya çalışanlarının hakları

Toplumsal sisteme karşı mücadele, sosyalistleri, bugünün vazgeçilmez araçları haline gelen haftalık haber-yorum dergisi, radyo ve günlük gazeteler kurmaya götürdü. Ve şimdi sosyalistler ülke çapında irili ufaklı onlarca medya aracını kurup, yönetir hale geldiler. Her biri profesyonellik gerektiren ve aslında ciddi birer işletme olan bu kurumlarda yüzlerce muhalif basın-yayın emekçisi bulunmaktadır. Düzenin hiçbir kurumunun çalışanına benzemeyen bu çalışanlar, belli bir ücret karşılığı çalışmakta, büyük çoğunluğu geçimini bu "iş"i aracılığıyla sürdürmektedir. Bir anlamda mesleki faaliyet yürütmektedirler. Ve yine bu alanda çalışanlar, başka herhangi bir muhalif örgütlenmenin gönüllü çalışanına da benzememektedir.

Son birkaç yılın ürünü sayılması gereken bu alan, sosyalistlerin önüne alışılmadık bir sorunu, "çalışanların hakları sorunu"nu koymaktadır. Bugün sol medyada çalışanların hakları sorununun, hem bu işletmelerin sahipleri, yöneticileri, hem de çalışanlar tarafından ciddi olarak ele alınması gerekmektedir.

Kuşkusuz bu araçlar sosyalistler açısından hiç kullanılmamış, yepyeni araçlar değil. Ancak geçmişteki örnekler -örneğin 12 Eylül öncesi TKP'nin Sesi Radyosu, günlük gazete olarak Demokrat, Politika ve Aydınlık- incelendiğinde, hedefleri ve çalışma tarzı itibarıyla bugünkünden tümüyle farklı içerikte oldukları görülür. Dolayısıyla o dönemde çalışanların hakları sorununun gündeme gelmesi için zorlayıcı bir ortam yoktur. Bugün ise o günlerle kıyaslanmayacak ölçüde farklıdır.

Şimdi sosyalistlerin önünde "çalışanların hakları sorunu" vardır ve bu sorunu ortaya koymak pek çok itirazı beraberinde getirecektir. "Bizde patron-işçi ilişkisi, sömürü mü var ki çalışanların hakları olsun; çalışanların haklarını en başta yönetim düşünüyor; üstelik burası mücadelenin bir alanı" vb. denilebilir. Ne var ki ideolojik önyargılar bir yana bırakılarak ele alındığında, bu sorunun, hiç de öyle kolaylıkla geçiştirilemeyeceği ve aslında sosyalistlerin, yeni toplum iddialarının sınandığı bir sorun olduğu görülecektir. Bu nedenle sosyalistler, ister yönetici, isterse çalışan olsunlar, herhangi bir duyguya kapılmadan çalışanların hakları sorununu serinkanlılıkla düşünmek, devrimci çözümler üretmek zorundadırlar. Başka şeyleri düzeltmek için önce kendimizi düzeltmeliyiz. Yoksa iç ilişkilerin yarattığı hayal kırıklıklarının yanı sıra geçim imkanlarının tükendiğini görerek, yalnızca bu nedenlerle burjuva medya kurumlarına çekip giden muhalif gazetecilerin ardından, "bizi bırakıp gittiler" diyerek veryansın etmeye devam edilecektir.

Sosyalist medya kurumlarındaki çalışanların aldıkları ücretlere bakıldığında, Türkiye'nin fakirlik standartlarının altında olduğu, sosyal haklar yönünden ise burjuva kurumların fersah fersah gerisinde bulunduğu görülecektir. Sosyalist kurumların büyük sermayelere sahip olmadıkları, maddi güçlükler yaşadıkları biliniyor. Ancak çalışanların içinde bulunduğu bu kötü tablonun kaynağında, maddi güçlükler değil, ideolojik-siyasal yaklaşımlar yatmaktadır. İnanıyorum ki sosyalistler, bir radyo veya bir günlük gazetenin maddi planlamasını yaparlarken, çalışanlarına, insan onuruna yaraşır bir ücret ve sosyal haklar sorununu, diğer zorunlu harcamalarda olduğu gibi öncelikli sorun olarak ele alsalardı, tablo tümüyle farklı olurdu.

Sosyalist işletmelerde, çalışanların hakları sorununu aşmanın ilk ve bir sermaye gerektirmeyen koşulu, çalışanların örgütlenmesidir. Yönetimler tarafından meşru görülmesi ve teşvik edilmesi gereken bu örgütlenme, bilinen sendikal örgütlenmelerden farklı olarak, çalışanların idareyi ve yönetimi denetleyen bir denetim aygıtı olarak örgütlenebilir. Çalışanların işyerindeki aktivitesini de artıracak bu yolun önünde ideolojik önyargılar ve güvensizliklerden öte hiçbir engel yoktur. O beğenmediğimiz ve bize ait olmadığını söylediğimiz "reel sosyalizm"in teorisinde ve kısmen pratiğinde bile "çalışanların denetimi" kavramının bulunduğunu unutmamalıyız.

Sovyetler Birliği ve D. Avrupa'daki sosyalizm pratiği, sosyalistlerin teoride ifade ettiklerinden neredeyse tam aksi sonuçlara ulaşıldığını göstermiş ve bu aslında, ne kadar "biz biliyorduk, demiştik" denilse de, herkes için şaşırtıcı olmuştur. Şimdi herkes yıkılan sosyalist ülkelerin, sosyalizmlerin yerin dibine batırıyor ve sosyalizmin bu olmadığını belirtiyor. Peki sosyalizm nedir? Sosyalizmin geleceğe ilişkin güzel bir düş olmadığını, bizzat yaşanan bir şey olduğunu Marx 150 yıl önce söylemişti. Sosyalizm yaşanandır. Herkesin sosyalizmi, örgütlerinde, partilerinde, derneklerinde, gazetelerinde, radyolarında vb. kurduğu tüm kurum ve ilişkilerindedir. Nasıl bir şey kurduysanız, geleceğinizde onu kuracaksınız, başka bir şeyi değil. Herkes yıkılandan farklı olduğunu ileri sürdüğü sosyalizm anlayışını, lafzında değil pratiğinde ortaya koymak zorunluluğuyla karşı karşıyadır. İşte, bu medya işletmeleri, her yönden -beceri, çokseslilik, yöneten-yönetilen ilişkileri vb.- sosyalistlere, sosyalizm anlayışlarını sınayacakları büyük bir fırsatı sunuyor; bu fırsatı değerlendirin. Eskiyi yıkın ve yeniyi kurun!

Vehbi ERSAN

'Kıdemli albay' Oflaz Leman'da!

Gün ve Takvim gibi günlük gazetelerde köşe yazarlığı ve başyazarlık yapan, Sabah'ın pazar ekinde uzun süre yayın danışmanlığı ve yazar olarak çalışan 25 yıllık gazeteci Lütfü Oflaz haftalık mizah dergisi Leman'da.

Bilindiği gibi Oflaz, Sabah grubuna ait Takvim gazetesinde köşe yazarlığı yaparken Ahmet Altan'ın, yazdığı bir yazı nedeniyle Milliyet gazetesinden çıkarılmasının ardından onu destekleyen "Atakürt" başlıklı bir yazı yazmış, bu yazısı gazeteye konulmayınca istifa etmişti. Altan'ın birkaç hafta sonra Yeni Yüzyıl gazetesinde yazmaya başlamasının ardından kendisine Hürriyet-Milliyet grubundan yapılan transfer tekliflerini geri çevirmişti. Oflaz, "rövanşı almak ve benim üzerimden hesaplarını görmek için bu teklifi yaptılar" dediği transfer girişiminden sonra, "İkitelli dışı" kalacağını açıklamıştı.

Basında az rastlanan bir yolu tercih ederek, yüksek ücret önerilerini geri çeviren Oflaz, gerçekten de dediğini yaptı ve muhalif bir mizah dergisi olan Leman'da yazmaya başladı. Oflaz'ın aktardığına göre, Leman'da yazmaya başlaması İkitelli'de şaşkınlıkla karşılandı.

Kendisiyle görüştüğümüz Oflaz, İkitelli'deki çürüme ve yozlaşmaya karşı "medya dışı" kalmakta direneceğini, geri çevirdiği olanakların farkında olduğunu, ancak, yeni bir gazeteci ahlakı oluşturulması için çalışacağını belirtiyor. Bununla birlikte, muhalif gazete ve dergilere kırgın olduğunu belirten Oflaz, beklediği desteğin "garip ve anlayamadığı bir şekilde" bu çevrelerden gelmediğini belirtiyor. Oflaz, "Bu iş yalnız yapılacak bir şey değil" diyor.

Leman'da "Yazıkatür" disiplin başlığı altında yazdığı yazılardan birinde Oflaz şunları söylüyor:

"Yeni tanıştığım insanların 'Ne iş yaparsınız?' sorusuna genellikle 'Askerim' yanıtını vermek zorunda kalırım. Beni pek askere benzetmemekle birlikte yine de 'Rütbeniz ne?' diye sormadan edemezler. Onlara yanıtım şu olur: 'İşsizler ordusunda kıdemli albayım!'

"Gerçekten de işsizler ordusunda çok sık askerlik yaptırırlar bana; bu orduda hayli kıdemli sayılırım. Nitekim, yargısız infazcı medya padişahlarına başkaldırdığım için yine işsizler ordusunda askerlik yapmaya başladım."

12 Eylül öncesinde Aydınlık ve Demokrat gibi sol gazetelerde de yazarlık yapan Oflaz, "mareşal" rütbesine kadar çıksa da tavrını sürdüreceğini belirtiyor.

'Ben bu ilanı sevmedim!'

"Sol kendisine sansür uygular mı", "Bu sansür hangi ilkelere göre uygulanır" gibi sorular sosyalistler açısından belki hiç yeni sorular değil, ama sol günlük gazete ve radyolar yayın hayatına girdikçe her gün karşılaşılan aktüel sorular haline geliyorlar. Haftalık Atılım gazetesinin16-23 Eylül 1993 tarihli son sayısında, bir kitap ilanı gözümüze çarptı. Varyos Yayınları'ndan çıkan, "TDKP Nereye?" isimli kitabın ilanında şu ifadelere yer veriliyor:

"Bu ilan Evrensel gazetesinin sansür politikasına takıldığından dolayı söz konusu gazetede yayınlanmamıştır."

Bu not bizi düşündürdü ve olayın gerçekten nasıl geliştiğini anlamak için önce Atılım gazetesini, sonra da Varyos Yayınları'nı aradık. Varyos Yayınları'nın sahiplerinden Veysel Ceylan, olayı doğrulayarak şunları söyledi:

"Biz Evrensel'e zaman zaman ilanlar veriyoruz. Bu kitapla ilgili olarak da verdik. İki sütuna on santimlik bir ilandı, kitabın kapağının fotoğrafına ve 'çıktı, bayiler'de ifadelerine yer verilmişti. Çıkmayınca ilan servisine sorduk, oradaki yetkili bize "Ben o ilanı sevmedim, o yüzden çıkmadı" dedi. Biz de bu işin böyle olamayacağını söyleyerek, yazıişlerinden bir yetkiliyle görüştük. Yetkili bize 'Böyle şey olmaz, çıkması lazım, bunu soracağım' dedi. Ancak aradan zaman geçti, arayan olmayınca tekrar aynı kişiyi aradık, sorduk, bize yanıtı "O ilanı basmayacağız" oldu. Bir gerekçe söylemediler. Ancak bu kitaba yönelik siyasi bir tavır olduğunu düşünüyoruz."

Bu ilan EVRENSEL Gazetesinin sansür politikasına takıldığından dolayı söz konusu gazetede yayınlanmamıştır.

Evrensel gazetesinin ilan servisinde görevli Melda Hanım'la görüştük. Atılım gazetesinde yayınlanan ilanı görmediğini, ancak onların gazetelerine karşı önyargılı olduklarını, böyle şeyler yazabileceklerini ifade etti. Daha sonra tekrar aramamızı isteyen Melda Hanım ikinci arayışımızda, Söz'e güvenmediğini, Evrensel aleyhine olumsuz yayınlar yaptığını, o nedenle görüş açıklamak istemediğini, bu işi neden kurcaladığımızı da anlayamadığını belirtti. Sol içinde grupların birbirlerini kötüledikleri ilanlara yer vermediklerini de belirten Melda Hanım, bu ilanla ilgili kendi başına görüş açıklamak istemediğini sözlerine ekledi.

Yazıişleri görevlilerinden Fatih Polat, öyle bir ilanın geldiğini ve gazetenin genel yayın ve ilan politikası gereğince yayınlanmasının uygun görülmediğini ifade etti. Bu polikanın özel olarak o ilana veya kitaba yönelik olmadığını belirten Polat, sol içinde bir grubun başka bir gruba yönelik polemiğe yol açacak bu tür ilan ve haberler konusunda, nazik konular olmaları itibariyle hassas olduklarını ifade etti. Olayın bir sansürleme değil, bir duruş olduğunu da sözlerine ekledi. Gazetenin yayın koordinatörü İhsan Çaralan'la ise yurtdışı gezisinde bulunduğu için görüşemedik.

Evrensel'in Varyos Yayınları'na ait kitabın ilanını yayınlamaması bir sol içi sansür müdür, yoksa başka bir şey mi? Sol içi sansür olabilir mi, bunun ilkeleri neler olabilir? Gerekçeler ne olursa olsun, Evrensel'in Varyos Yayınları'nın kitabına koyduğu ilan engeli pek kolay anlaşılır değil. Ve anlaşılan, sosyalistlerin benimsemedikleri görüşlere tahammül gösterebilmeleri ve kendi içlerinde bir demokrasi kültürü oluşturabilmeleri için bir hayli zamana ihtiyaçları bulunuyor.

Her yerde devletin gözü üzerlerinde...

Şu fotoğrafta gördüğünüz kadının köyü mü yakıldı? Yoksa zorla göç mü ettirildi yerinden, yurdundan. İlk bakışta o alıştığımız "Güneydoğu'dan insan manzaraları" gibi algılanıyor değil mi? Değil ama... Burası Gebze'nin Şekerpınar köyü. İşten atılanlar İngiliz kargo şirketi Retrans'ın işçileri. Yanlarındaki Anadolu giysili kadınlar yabancı değil. Evdeki ana, eş, kardeş... Yıkılan direniş çadırlarını yeniden yapmaya çalışan işçileri yalnız bırakmıyor aile efradı. Kolay değil, 90 gündür direnişteler fabrika önünde. Türkiye'de milyonların yaşadığı sorun; "Sendikaya üye olup atılmak!" TÜMTİS sendikası, 90 gün boyunca ayrılmıyor işçilerin yanından. Yalnız değil Retrans işçileri.. Ne var ki, devlet de yalnız bırakmıyor onları.. Az ötede bekleyen yüz jandarma var. Jandarmalardan biri dürbünle gözetliyor, biri fotoğraflarını çekiyor, bir diğeri teşhis için not alıyor...
Jandarma onlara, onlar jandarmaya baka baka gün kararıyor...

Buca'ya intikam saldırısı: İki ölü

Haber Merkezi- İzmir Buca Kapalı Cezaevi'nde 12 Eylül askeri rejiminin cezaevlerinde bile cesaret edilmeyen pervasız bir saldırı gerçekleştirilerek 2 tutuklu öldürüldü. Ölümler cezaevinde gaspedilen insani hakları için bir dizi protesto eylemi yapan tutuklulara, 21 Eylül günü öğle saatlerinde özel tim ve askerlerce yapılan operasyon sonucu gerçekleşti. Siyasi tutuklular, geçtiğimiz pazartesi günü her hafta tekrarlanan görüşe çıkmamış, daha sonra da sayım vermeyerek protestolarını sürdürmüşlerdi. Tutukluların bu eylemlerine karşılık olduğu sanılan operasyon öncesinde cezaevi önünde çok sayıda itfaiye aracının ve özel tim görevlisinin yığıldığı görüldü. Ardından başlayan operasyonun kadınların kaldığı 6. ve 7. koğuşlarla, erkeklerin kaldığı 1, 3, 4 ve 5. koğuşlara yapıldığı öğrenildi. Cop, kalas ve zincirlerin de kullanıldığı ifade edilen saldırı sırasında ayrıca koğuşlarda yangın çıktı. Saldırıda Mesut Avcı ve Uğur Sarıaslan adlarında DHKC davasından yargılanan 2 tutuklu yaşamını yitirdi, yine DHKC davasından tutuklu Erdem Evren Güner'in ise ağır yaralı olduğu öğrenildi. Yaralanan, 49'u tutuklu, toplam 65 kişi Yeşilyurt Devlet Hastanesi ile Bozyaka SSK Hastanesi'ne kaldırıldılar.

Bir elde güvercin, öteki elde silah

Ragıp ZARAKOLU

Her nedense dramatik gelişmeler hep üst üste düşüyor ve karar mekanizmaları açıkta bırakılıyor. Adeta bir "gizli el" çözümsüzlüğün devamı için, kritik alanlarda "müdahalede" bulunuyor. Kitlelerden yeniden barış istemlerinin yükseldiği, emekçilerin ekonomik hakları için hareketlendiği bir anda, ortada kimse yine bir "muhatap" bulamıyor.

Çünkü Türkiye'de bugün sanayiciler, tacirler yanında bir de savaştan çıkar sağlayan çevrelerin oluşturduğu bir "kirli savaş lobisi" oluşmuş vaziyettedir. Bunlar da adeta özerk bir sektör oluşturmaktadır. Bunların en büyük korkusu ise, akıl almaz servetler kazandıkları bir kaynağın, bir barış atılımı ile kurumasıdır.

15 Temmuz'da onbinlerce savaş tutsağın başlattığı barış atağı, aslında tahmin olunandan daha başarılı sonuçlar elde etti. Barış yanlısı çevreler yeniden seslerini yükselttiği gibi, asker yakınları arasında bile geçmiştekinden daha duyarlı bir tavır gözlendi. Ünlü TOBB raporu olayı yaşandı. Sabancı bile bu konuda ilk kez bir şeyler yapmak gerektiğini dillendirdi. Kirli savaş elemanlarında ise, belli belirsiz bir huzursuzluk gözleniyordu. CHP Kongresi böylesi bir ortamda birden politik gündemi işgal ediverdi. Baykal tekrar sahneye rucü etti. Yapılan manevra ile hem CHP kirlenen "imajını" gelecek seçimler için sözde temizleyecek, hem de siyasal iktidar boşlukta bırakılarak gizli iktidara zaman kazandıracaktı.

Şimdi Türkiye yeniden Turgut Özal'ın ölümünü izleyen günler gibi belirsiz bir döneme girdi, barış atağı yeniden muhatapsız bırakılmaya çalışılıyor. Artık devlet adına, "hizmetlisi" olan valiler konuşuyor.

Yaser Arafat bir zamanlar şöyle demişti: "Bir elimde güvercin, öteki elimde silah var. İkisinden birini seçmek sizlerin elinde. Barışı sağlamak da, savaşı devam ettirmek de." O dönemde İsrail devleti ne pahasına olursa olsun FKÖ'yü zayıflatma politikası izliyordu. Ünlü intifadalar sırasında, FKÖ'de Arafat'ın çevresindeki kadro suikastlerle adeta kazındı. El altından işgal altındaki topraklarda islami hareketin, Hamas'ın önü açıldı. Şimdi ise İsrailliler "Barış"a karar verdiklerinde, kendi göz yumdukları Hamas ayaklarına dolaşıyor.

Bizde de Hizbullah devletin ayağına dolaşmıyor mu? Daha da dolaşacağı cabası. Yasadışı yaşamı günlük yaşam tarzı haline getirmiş özel güçlerle, korucularla nasıl başedecekler? Eğer bölgede gerçek anlamda istikrar istiyorlarsa, bunu sağlayabilecek güç ortada. O zaman bunca kırılmanın, adam gibi görüşmekten kaçmanın anlamı ne? Gururunuz mu incinir! Türkiye gerçek anlamda bir geçiş sürecinde, Türkiye toplumu açısından barış içinde bir arada yaşamaya geçmek de mümkün, olayın açık faşist bir diktatörlüğe dönüşmesi de. Günler adeta, Hitler öncesi Weimar Cumhuriyeti günlerini anımsatıyor. Ordu karar merkezlerinden biri halindeydi, sola şiddetle karşıydı. Sahneyi bölünmüş burjuva politikasının oyuncularının günlük manevraları kaplamıştı. Ve Hitler bir yandan sokakta egemenliğini artırırken, öte yandan da "koalisyon ortağı" olarak "meşru" yollarla mutlak iktidara yürüyüşünü sürdürüyordu. Aslan sosyal demokratların koalisyon hükümetlerinde "işine son verilirken", Nazi partisinin yıldızı parlıyor, hızla devlet aygıtlarına nüfuz ediyordu.

Bugün burjuva politikası, MHP'nin açık ve dolaylı desteği olmadan yürümüyor. Aslan sosyal demokratların kârlı "pastadan" pay alması, onların hoşgörüsü ile mümkün oldu. Aslan sosyal demokratlar, "aman biz çekilirsek, devlet iyice faşistlerin eline geçer" diyorlardı, hükümette kalma gerekçesi olarak. Sanki geçmedi mi? Sosyal demokratlar, sadece muhalefeti yatıştırma, emekçileri oyalama, kirli savaşı maskeleme işlevi görmediler mi? Şimdi ise, böyle bir hizmete ihtiyaç yok, herşey açık ve çok net bir biçimde oynanacak.

Ama şu da açıkça ortada ki, Kürtleri yok sayarak, Türkiye'de tek bir adımın atılması artık mümkün değildir.

Dileriz yeni siyasal belirlenmeler içinde, Kürtlerin uzattığı yeni barış fırsatları değerlendirilir. Türkiye'ye gerçek anlamda "çağ atlatacak" olan da bu yeni barış şanslarıdır.

Sıra sosyalistlerde !

Hükümet krizi patladı... Ülkede durum şu:

300 bin işçi grevde...

PKK ateşkes öneriyor... Ancak hükümetin istifası üzerine muhataplarının kalmadığı gerekçesiyle ateşkes açıklamısnı yapmayı erteliyor.

İşçilerin, çalışanların, savaşın acısını çeken Türk ve Kürt insanlarının önünde bir şans var. Yani ücretler yükselebilir, sosyal hakların geri alınması engellenebilir, özgürlük ve demokrasinin sınırları genişletilebilir ve barış sağlanabilir. Ateşkes gerçekleşebilir, kan durabilir, Kürtler haklarına, Türkler ise Kürtlerle yeniden kardeşleşmeye yürüyebilir.

Bu olanaklar vardır. Güçlü bir işçi sınıfı, Türk-Kürt barışı ve devrimci-sosyalist güçlerin birliği yaşadığımız toprakların geleceği demektir.

Balkanlar'da, Ortadoğu'da güçlü emperyalist devletlerin nüfuz kavgasına sürüklenmemek, bu olanakları gerçeklik haline getirmeye bağlıdır.

Özgürlük ve demokrasi mücadelesinde ileri adımlar atabilmek, sosyalistlerin, tarihin önümüze koyduğu görevlerin gereğini yapmasıyla mümkündür.

Bu olanaklar, ülkeyi baştan sona etkileyen grevlerden ve "ateşkes" çağrısında dile gelen barış iradesinden doğmuştur.

Önümüze açılan bu olanaklar, parlamentodaki ve hükümetteki partilerin iktidar kavgalarına, hırslarına ve entrikalarına kurban edilemez. İktidar peşinde birbirinin gırtlağına sarılan düzen partilerinin işçilerle, onların haklarıyla, Kürtlerle, onların özgürlüğüyle, ekmek ve barışla ilgileri yoktur.

Baykal grubu CHP kurultayından bir hafta sonra Tomris Özden sorunu patlayınca temelinden sarsıldı ve dört yıldır içiçe geçtiği aşırı militarist, şövenist, savaş yanlısı cephe karşısında ne denli güçsüz, çaresiz, ilkesiz ve iki yüzlü olduğunu daha ilk adımda ortaya koydu. Bu durum, CHP'nin koalisyon içinde DYP'nin suç ortağı olmasının kaçınılmaz bir sonucuydu.

Kendi solunu bile safdışı bırakan CHP yönetimi, hükümetteki zaten etkisiz, kişiliksiz, koltuk değneği olmaktan öteye geçmeyen rolünden, seçimlere beş kala vazgeçerek, emekçi kitlelerinin, Alevilerin, Kürtlerin gözünü boyamak istiyor. Bu sözde muhalefet taktiği ile CHP, kurultay kapısına kadar dayanan işçilerin taleplerini hükümet olanaklarından yararlanarak sermayeye dayatma niyetinde olmadığı için görevden bilinçli olarak kaçıyor. Bakanlık olanaklarıyla grevci işçilerin direnişini birleştirme yeteneği, isteği ve politikası CHP'ye yabancıdır.

Aynı zamanda hükümet ortağı olarak CHP, şu anda ortaya çıkan barış olanağını kendi tabanındaki yaygın isteğe uygun olarak kullanmaktan da korkuyor. Hükümeti, hükümet ortağı olarak ateşkese zorlamak yerine muhalefete geçerek, zaten militarist çözümlere onay veren bu devlet partisini Kürtlerin gözünde aklayacağını sanıyor.

Kitlelere ve onların mücadelesine dayanmadan bakanlık koltuklarında sosyal demokratlık yapmak isteyenler iflas ediyor. Baykal grubunun "muhalefet" taktiği bu iflası önleyemez.

Hükümetin büyük ortağı DYP, CHP'nin 4 yıllık yıpranma sürecinden sonra, bu partiyi artık "sosyal patlamalara" ve Kürt sorununda doğabilecek harekete karşı etkin bir sübap olarak görmüyor. DYP hükümet ortağını, suyu sıkılmış bir limona çevirdi. DYP'nin gözünde CHP'nin işi bitmiştir.

Türkiye'de sağa kayış giderek güçlü bir eğilim haline geliyor. Sağ kanat partilerinin, işçi hareketine ve barış davasına karşı birleşmesi hayli güçlü bir olasılık olarak önümüzde duruyor.

Sosyalistler, hükümet krizinin, işçi grevlerinin ve ateşkes çağrısının üst üste düştüğü ender anlardan birini yaşıyor. Ancak sosyalistlerin gücü, böyle bir anda ülkenin yazgısını değiştirmeye, ne yazık ki yetmiyor.

Böyle de olsa yapılacak çok iş var. Kriz yapısaldır. Sosyalist hareketin güçlerini birleştirmek ve gerekli hamleyi yapmak tek seçenektir. Siyasal mücadele alanına yeniden bir kuvvet olarak dönmenin başka bir yolu yoktur.

İşçilerin greviyle dayanışma için dağıtılacak tek bir bildiri, ateşkes için yapıştırılacak tek bir afiş, ülkeyi hükümet kriziyle ve düzen partileri arasındaki kayıkçı döğüşüyle uğraştıranlara etkin bir yanıt olacaktır.

Ülkenin beklemeye tahammülü yoktur. Sosyalistlerin, özgürlük ve demokrasi güçlerinin beklemek gibi bir lüksleri ise hiç yoktur. Türkiye'nin sağa savrulmasının önüne geçecek, gidişi tersine çevirecek ve sosyalistleri, özgürlük ve demokrasi güçlerini yeniden büyük bir siyasi kuvvet olarak siyaset sahnesine taşıyacak tek şey vardır; harekete geçmek!

Her il ve ilçede tüm devrimci sol güçlerle, sendikalarla birlikte grevlerin başarısı ve ateşkesin sağlanması için işbirliği yapmak, bugünkü krizden çıkışın ilk adımı olacaktır.

Grevler fena sarsıyor

Haber Merkezi- Türkiye'nin gündeminde iki şey vardı geçen hafta; grevler ve CHP-DYP koalisyonunun dağılması. Çiller'in istifasıyla birlikte seçim sürecine giren Türkiye, başka bir dönüm noktası daha yaşıyordu. Çalışma yaşamı tarihinin en büyük grevleri dalga dalga yayıldı. Bu dalga, 3 Ekim'e kadar sürecek ve bu tarihte yaklaşık 500 bin işçi üretimi ve hizmeti durdurmuş olacak.

Kamu kesiminde çalışan 680 bin işçinin üçte birinin greve çıktığı 20 Eylül günü dağılan koalisyon, aslında sürpriz değildi. Olağanüstü yıpranmış olan Çiller'e koltuk değnekliği yapan CHP, "muhalefete çekilme" kararı almıştı.

Henüz bu gelişmeler yaşanmadan önce, yüzbinlerce işçi için hükümetin CHP kanadı da zaten "umut" olmaktan çıkmıştı. Çiller'in yüzde 5.4 ücret artışı teklifine karşılık, CHP'nin teklifi yüzde 15 dolaylarındaydı. Enflasyonun yüzde 150'lerde olduğu bir dönemde koalisyonun iki ortağı da "komik" yüzdelerle oyaladı işçiyi. 5 ve 8 Ağustos eylemlerinin ardından gelen sessizlik, 8 Eylül'de başlayan kamu grevleriyle bozuldu. Bu kez CHP kurultayı gündeme oturdu. Baykal'la birlikte makyajını yenileyen hükümetin, boyaları çok kısa sürede aktı tabii. Baykal'ın koalisyondan ayrılması ve Çiller'in istifasının ardından hükümetin bozulması işçideki tansiyonu değiştirdi. Çünkü artık işçinin "istifa"ya çağıracağı bir "hükümet" yok artık.

8 Ağustos'un ardından düşen eylemlilik ivmesi 20 Eylül'de yeniden tırmandı. Sokaklarda başladı grevler. Üstelik bu grevler,12 Eylül yasalarını delerek başladı. 12 Eylül darbesiyle birlikte çıkarılan antidemokratik yasalardan biri olan ve "grevlerin sessiz yapılmasını" öngören Sendikalar Yasası'na göre toplantı, gösteri ve yürüyüş yapılmaması gerekiyordu. Türk-İş ilk defa ILO sözleşmelerinden de doğan bazı haklarını kullanarak, grevleri büyük bir gösteriyle başlattı. Özellikle Ankara'da büyük bir coşku yaşandı 20 Eylül'de.

O gün, 7 sendika birleşerek aynı gün greve çıktı. Türkiye Maden-İş,

Şeker-İş, Demiryol-İş, Türk Metal, Genel Maden-İş'e bağlı binlerce işçi Ankara sokaklarında büyük bir coşku yaşadı. Şeker fabrikalarında 25 yıl sonra ilk kez asıldı grev pankartları. O gün grev yasağındaki Tes-İş ve Harb-İş üyesi işçiler bu grevlere destek verdi. 20 Eylül'de, sırasıyla MTA Genel Müdürlüğü, Türkiye Taşkömürü İşletmeleri, Türk Tarih Kurumu Basımevi Müdürlüğü, Etimesgut Şeker fabrikalarında üretim ve hizmet durdu.

Erteleme hesabı tutmadı

Hükümet, sendikaları ciddiye almadığı gibi, grevleri de ciddiye almadı başından beri. Bu bir sürü "gerekçelerle" ertelenirdi nasılsa! Grev dalgasının önüne "dalgakıran" olarak çıkan "erteleme hesabı" bir işe yaramadı. "Emekçiden yana" CHP'li bazı bakanlar, gelen tepkilerin ardından geri adım attılar. Ancak, Türk-İş'in içinde de "nasılsa grevi ertelerler" mantığıyla hareket eden kurt sendikacılar da yok değildi. Bu nedenle greve hazırlık sürecini ağırdan alanlar da oldu. IMF'nin emirleri doğrultusunda sıfır zam, özelleştirme, sendikasızlaştırma gibi silahlarıyla işçinin üzerine giden ve baskılarını günden güne yoğunlaştıran Çiller'in bir hesabı daha vardı. Grev silahını işçinin kendisine çevirmek! Ertelemeyi gerçekleştiremediği takdirde, greve çıkan KİT kurumlarında özelleştirmeyi hızlandırmak. 9 aydır toplusözleşmelerin bağıtlanmasını bekleyen işçinin gözünü bu şekilde yıldırmak hesaplanıyordu. Üstelik bütün bu söylentiler, "satışa gelir miyiz" tedirginliği yaşanırken dolaşıyordu.

Ne var ki tutmadı hesapların hiçbiri..

Şimdi grevlerde belirlenecek tutum işçi sınıfının kaderini belirleyecek. Grevleri sokaklarda yapma, gösterilere dönüştürme hazırlığı içinde olan işçiler için önümüzdeki dönem 'ne ekersen onu biçersin' dönemi olacak. Durum onu gösteriyor.

Sendikacılar ve işçi temsilcileri grevleri ve siyasal krizi SÖZ'e değerlendirdiler:

Nuri Ağçiçek
(Harb-İş Genel Sekreteri)

Biz grev yasağı kapsamındayız. Ancak 20 Eylül'de başlayan grevlere destek verdik. O gün grev yasağı kapsamında olanlar işe gitmedi. Asıl grev dalgası 25 Eylül'de başlayacak. Bu grevlerin herbirinin bir gösteriye dönüşmesi lazım. Hergün mitingler yapılmalı. Ben hükümetin bozulmasını kamu sözleşmelerinde işçinin koyduğu tavra bağlıyorum. Bunu kabul etmek lazım. Biz bugüne kadar her gelen hükümet için "hükümet istifa" sloganı attık. Bu sloganı yeni kurulacak hükümet için de atacağız. Belki yarın da aynı sloganı atacağız. Emekçi kesimin kendi siyası partisi olmayınca buna benzer şeyler olacak. O açıdan aynı mücadelemiz kim gelirse gelsin sürecek. Ama şu bir gerçek; Türkiye'nin gündeminde seçim var. Kamu işçisinin sorunlarını çözmeden, hiçbir hükümetin başarılı olma şansı yok. Özelleştirme, sendikasızlaştırma işçi sınıfının temel sorunu. Sendikaları bitirmek, yok etmek istiyorlar.. Önümüzdeki en büyük sorun grevlerin yaygınlaştırılması.. Sadece greve çıkmak yetmiyor. Taleplerimizi kamuoyuna da anlatmak zorundayız. Bunun için grevler sırasında mitinglerle, gösterilerle topluma bunu anlatacağız. Bu süreç içinde işçi hareketi hızlanarak devam edecek.

Faruk Üstün
(Tes-İş 2 No'lu Şube Başkanı)

25 Eylül'de greve çıkanlarla birlikte grevdeki işçi sayısı 300 bini bulacak. Artık bıçak kemiğe dayandı. Bu yüzden bu grevler öyle durgun geçmez. İki kişi grev gözcüsü bırakılıp oturulmaz artık. Bu konuda Türk-İş de öyle düşünüyor. Grev komiteleri oluşturuldu. Türk-İş, grev komitelerine yetki verdi.

Şu an komite üyeleri uyum içindeler. Toplantılar yapılıp, kararlar alınıyor. Ben bu grevlerin eylemliliğe dönüşeceğini düşünüyorum. 1991'de Zonguldak madencilerinin grevinde nasıl her allahın günü miting, yürüyüş yapılıyordu. Aynısını 1995 kamu grevlerinde bütün Türkiye çapında yapmamız gerekiyor. Türkiye 1991'deki Zonguldak olacak bence. İşçiler her türlü olaydan etkileniyorlar. 5 ve 8 Ağustos'tan sonraki eylemsizlik güvensizlik getirmişti. Şimdi grevler başladı güven geldi. Eylemlilik güven getiriyor. Bizim için büyük bir fırsat hükümetin bozulması. İşçilere "Bakın ayağa kalkar kalkmaz hükümet devrildi" diyoruz. İşçiye, Çiller'in istifa etmeden önceki sözlerini hatırlatıyoruz. Başbakan düne kadar "ekonomik krizden çıktık, işi düze koyduk, erken seçim yok" diyordu. İşte tam tersi oldu. O ne derse tersi oluyor zaten. Aslında Tansu Çiller CHP'nin kendi iç yapısından cesaret alıyordu. CHP bana uyar diyordu. CHP ise dibe vurdu. Bundan kötüsü yok. Baykal'ın hükümette kalması halinde durum daha kötü olacaktı tabii.. Çiller yüzde 5.4 dedi. CHP ücret zammı için yüzde 17 değil de, 27 deseydi Çiller'in erteleme kozu vardı zaten.

Burada sendikalara güzel bir fırsat doğdu. İşçi de şöyle yorumluyor bunu: "İşçiye ters düşen gidiyor işte"

diyorlar. Bunu bence işçiler arasında işlemek gerekiyor.

İbrahim Kızıltan
(Deri -İş Genel Mali Sekreteri)

Bu grevler süresince, büyük bir hareketlilik olur mu bilemiyorum. Çalışanların meydanlara çıkacağı ve grevleri eylemlere dönüştüreceği noktasında bir şey söyleyemem. Bazı işyerlerinde işçi iyice tedirgin. Bu özelleştirme programı yüzünden öyle hale geldi ki işçi; greve çıkmak istemeyen işçiler var bu nedenle. "Zaten burası özelleşiyor, bazı işyerlerini de kapatıyorlar. Greve gittikten sonra bir daha açılmaz bu fabrika" mantığını taşıyan işçiler var. Tabii böyle düşünenler bilinçsiz olanlar. O nedenle korkuyor.

Bu hükümetin dağılmasının nedeni, işçilerin CHP'ye koyduğu tavır oldu bence. Çünkü işçi, CHP'ye "çekilin hükümetten" dedi. Benim işçide şimdi gördüğüm hava farklı. Hükümetlerden umudunu kesmiş iyice. Şimdi işçi biraz daha kendine güveniyor.

500 bin işçinin greve çıkması eylemliliğe dönüşebilir. Ancak ilk zamanlarda bir hareket olursa arkası gelir.

Mehmet Aykanat
(Liman-İş İstanbul Şube Başkanı)

Hükümetteki son olaylar sürpriz olmadı bize. Bugüne kadar CHP sermayeye koltuk değnekliği yaptı. Bence sosyaldemokratlar iktidarda olmazsa Türkiye'de işçi hareketi daha iyi gelişir. Bundan sonra kolay kolay grevleri erteleyemezler. İşçi gücünü kendinden alacak. 25 Eylül'de dalga dalga yayılacak. Şu anda ortada hükümet de yok. Eleştirilecek şey kalmadı. Muhatap yok. "Hükümet istifa" diye bağıracak bir şey ortada yok. Zaten bunların hepsi sermayenin partisi. Gelen de farklı olmaz. 680 bin işçinin greve çıkması ekonomiyi allak bullak edecek. Mesala bizim işkolundaki grev çok etkili olacak. Ulaştırma Bakanı da söyledi bunu. "Limanların durması bizim elimizi kolumuzu bağlar" dedi.

Ali Küçükkoçkaya
(Haber-İş 1 No'lu Şube Sekreteri)

Bizim işkolunda 15 günlük bir grev ortalığın altını üstüne getirir. Şimdi bu grevler yasal. Eğer ertelemeye kalkarlarsa sendikacıların bunun arkasına sığınmaması lazım. Ertelerlerse biz de grev gibi eylemler yaparız. Bu hükümet 4 yıldır varlığını sürdürdü. Sokak infazları, Güneydoğu'da katliamlar durmadı. Enflasyon fırladı. İşçi hakları verilmedi. Yani varolan hükümet işçi sınıfından çok şey aldı. İcraat ortada. Bence sınıf artık genel greve oturmalı.

Ücret diye bir derdimiz birinci sırada olmamalı. "Yüzde şu verilir, bu verilir" diye 9 aydır insanların kafasında ücret imajından başka bir şey oluşturmadı medya. Oysa iş güvencesi bizim için hayati bir mesele. Özelleştirmelerin geri püskürtülmesi, idari maddelerden taviz verilmemesi çok önemli. Bunlar örgütlülüğe saldırı aslında. Yeni dünya düzeni böyle dayatıyor "2 binli yıllarda örgütsüz bir toplum" hedefliyorlar.

Sınıf önündeki bu engelleri aşmak zorunda. Önünde engel sendika ise onu da aşmak zorunda. Ağer aşmazsa kendi bitecek.

Sezai Özkan
(Yarımca Petkim Fabrikası Baştemsilcisi)

Şu anda hükümetin istifa etmesinin ardından bir durgunluk bekliyoruz. Kimse ne olacağını kestiremiyor. Yıkılan hükümetten bir beklentimiz yoktu. Biz siyasi iktidarlara bel bağlamış değiliz. İşçi kendi gücüne güveniyor. Biz Petkim temsilcileri olarak greve çıkan arkadaşlarımıza, alanlarda ve grev mahallerinde elimizden gelen desteği vereceğiz.

Hükümetin çözülmesi bir tesadüf değil. Aylardır yaşanan siyasi kriz vardı. Biz kurulacak hükümetten de bir şey beklemiyoruz. Enflasyon karşısında ücretlerimiz eriyor. Demokratik taleplerimiz çok. Sadece ücret değil. Biz işçi arkadaşlara amacımızın salt ekonomik olmadığını anlatıyoruz sürekli.

İsmail Yılmaz
(Petrol Ofisi Bölge Müdürlüğü Baştemsilcisi)

Biz grev yasağı kapsamındayız. 20 Eylül'de iş bırakıp Yol-İş'in Karayolları 17. Bölge'deki grevini desteklemeye çıktık. Ümraniye, Çubuklu Petrol Ofisi depoları, ve Haramidere Depo Müdürlüğü işçilere destek eylemine yüzde yüz katıldı. Genel müdürlük bize tehdit yollu yazılar gönderdi; katılmayın diye. Biz de 'mücadelede bazı bedeller ödemeliyiz' dedik ve katıldık. Bu hükümet işçiyi gözden çıkarmıştı. İşçi 'hak verilmez alınır' ilkesi ile hareket ediyor. Bu hakları parasal olarak görmemek gerek.

Biz grevlere maddi manevi her türlü dayanışmada bulunacağız. Bu grevler çok önemli.

Ali Bayrakçı
(Hava-İş Genel Merkez Yöneticisi)

Genel merkezler içinde işçi hareketini engellemeye çalışanlar var. Sınıf adına hareket eden arkadaşlar grevlerde topyekün davranmak zorundadır. Grevler eyleme dönüştürülmeli. Bunun içine Hak-İş de, DİSK de girmeli. Bence gelişecek olaylar işçinin lehine olacak. Bundan sonra ister azınlık hükümeti olsun, ister başka bir hükümet olsun, işçinin bir beklentisi yok. Bundan sonra büyük bir canlılık bekliyorum. Ben şahsi olarak grev komitesine önerdim. İstanbul'da herhangi bir meydanı sabit tutarak; bu Kadıköy olabilir, Çağlayan olabilir, gerekirse Taksim de olabilir, eylem alanı haline getirelim dedim. Grevde olan ama nöbeti olmayan bütün işçi arkadaşları ve destek verenleri, grev yasağı kapsamında olanları ve daha önce sözleşmeleri bitirmiş olanları buraya çağıralım. Günübirlik ya da hergün o insanları oraya toplayalım. Siyasi iktidara gözdağı verecek gösteriler olmalı bunlar. Komitede şimdi bu tür önerileri tartışıyoruz.

'Hükümeti devirdik, sıra IMF'de'

Yıldırım KOÇ

Türkiye işçi sınıfı tarihinin en hareketli dönemlerinden birini yaşıyoruz. 20 Eylül günü Türkiye'nin bütün illerinde ve çeşitli işkollarında 160 bin işçinin çalıştığı işyerlerindeki işçiler greve çıktı. Aynı gün, CHP Koalisyon Hükümeti'nden ayrılma kararı aldı. Tansu Çiller de istifasını Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e sundu. 21 Eylül sabahı Türkiye YOL-İŞ'e bağlı Demiryolları Limanlar Havameydanları İnşaatı Gn. Md.'nde grev başlatılıyordu. Afetler Gn. Md. ve Bayındırlık Bakanlığı'nın aynı gün greve çıkacak işçileri de buraya toplanmıştı. Atılan sloganlardan biri, "Hükümeti devirdik, sıra IMF'de" idi. Hükümeti yalnızca işçilerin devirdiğini söylemek olanaklı değil, tabii. Ancak, TÜRK-İŞ'in CHP'nin hükümetten çekilmesi doğrultusudaki kampanyasının ve 9 Eylül günü gerçekleştirilen Kurultay ziyaretinin bunda küçümsenmeyecek payının bulunduğunu da söyleyebiliriz.

Türkiye işçi sınıfı tarihinde ilk defa sınıfın bütünü ile uluslararası ve yerli tekelci sermaye ve onun sözcüsü IMF arasındaki çelişkiler bu denli net bir biçimde ortaya çıkıyor. Bu açıdan bakıldığında, 1960'lı yılların "Bağımsız Türkiye" sloganına, her siyasal görüşten işçisi ve memuruyla, işçi sınıfının bir bütün olarak sahip çıkmaya başladığını söyleyebiliriz. Ancak bugünkü durumu 1960'lardan farklı kılan, bağımsızlığın sınıf özüdür. 1960'lı yıllarda anti-emperyalistlik, ağırlıkla milli demokratik bir devrim öngörenlerin, ücretli emek ile sermaye arasındaki çelişkinin baş çelişki olmadığını ileri sürenlerin önplana çıkardığı kimlikti. Günümüzde ise anti-emperyalistlik ve ücretli emek ile sermaye arasındaki uzlaşmaz çelişki örtüşmektedir. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi yeni bir dönüşüm yaşamaktadır. İlk yapısal dönüşüm, 24 Ocak istikrar programı ve 12 Eylül darbesi sonrasında yaşandı. Sermayenin ve denetimindeki muhafazakar partilerin sosyal devleti ortadan kaldırma politikası öncelikle kamu kesimindeki istihdam politikasında köklü değişiklikler getirdi. 1989-93 yıllarında yaşanan eylemlilikle, küçümsenmeyecek haklar elde edildi. İşin ilginç yanı, 12 Eylül döneminin anti-demokratik mevzuatı yerindeyken, önemli gerçek ücret artışları elde edilebilmesidir; çünkü bu mevzuat işlemez kılındı.Son grevler ve kamu sektörü işçilerinin Hükümete karşı açık ve net tavrı, bu gelişmenin kaçınılmaz bir sonucudur. 21 Eylül günü grevde bulunan 200 bin kamu işçisinin çok büyük bir bölümü hayatında ilk defa greve çıkmaktadır. Grevler grev-dışı eylemlerle güçlendirilmektedir.

> İşçilerin "Hükümeti devirdik, sıra IMF'de" sloganı bugün gerçekliğin fazla zorlanması anlamına geliyor. Olsun. İşçiler bir dönem, "Özal gider, dertler biter" diyorlardı. Bugün "Tansu Çiller gider, dertler biter" demiyorlar. Soruna daha çok sınıfsal bir açıdan bakıyorlar.

IMF, sermaye ve Hükümet, bu yıl kamu kesimi toplusözleşmelerini işyeri işyeri sürdürme çabasına girdi. Böylece, TTK ve TCDD gibi işyerleri greve zorlanacak, Şeker Fabrikaları ve SEKA gibi işyerlerinde ise grevler ertelenecekti.

Bu oyun bozuldu. Sendikalar, toplusözleşme yetki sürecinde ve toplusözleşme görüşmelerinde gerektiği gibi koordineli hareket etmeseler ve bazı sendikalar işi ağırdan alsalar bile, grup tavrı kondu. Diğer taraftan, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 18 Eylül 1995 günlü toplantısında, grevlerin ertelenmesi durumunda çalışılmayacağı ve sürekli bir eylemlilik içinde olunacağı açıkça ilan edildi. Diğer taraftan, grevler sırasında grev-dışı eylemlerin sürdürülmesi kararı da "grevci işçi evinde oturur, bu grev de sürer gider" anlayışını boşa çıkardı.

Birinci olay, 8 Eylül 1995 günü Tarım-İş Sendikası'nın grevleri sırasında hükümetin tavrıdır. Tarım işçileri 8 Eylül günü Ankara'da grevleri başlatmak üzere yola çıkmaya kalktıklarında, 20'yi aşkın ilde engellendiler. Ankara'ya gelebilenler de saatler boyu yollarda bekletildi. Kırıkkale işçileri Ankara'ya 5 saatte ulaştı. İstanbul işçileri 7 saat bir yerde tutuldu.

İkinci olay, 21 Eylül 1995 günü, TÜRK-İŞ'in Ankara'daki şube yöneticilerinin grevleri ziyareti sırasında meydana geldi. Şube yöneticilerinin bindiği ve sürekli olarak çevreye duyuru yapan araç, Emniyet Müdürlüğü tarafından durduruldu ve parka çekildi.

Grevlerin başlatılması sırasındaki gösteriler, beklenenin üzerinde bir coşkunun olduğunu gösterdi. Kamuoyunun kamu sektörü işçilerine karşı artık olumluya dönüşen tavrı da önemli bir güç kaynağı oldu. Türkiye'nin onaylamış bulunduğu 87 sayılı sözleşmeden kaynaklanan haklarını kullanan işçiler, grevleri birer gösteri ve yürüyüşle başlattılar. Bunlar son derece önemli ve olumlu gelişmelerdir.

Bugünkü grevler, ücretlerinin satınalma gücünü korumaya çalışan işçilerin kısa vadeli kesimsel çıkarları için verdikleri bir mücadele değildir. Bu grevlerde ücretlerinin satınalma gücünü korumaya çalışan işçi, farkında olsa da olmasa da, istese de istemese de, sermayeye, IMF'ye ve vurguncülara karşı bir mücadele içindedir.

Önümüzdeki günlerde hükümeti hangi siyasal parti kurarsa kursun, önplana çıkan, IMF ve sermaye ile işçi sınıfı arasındaki uzlaşmaz çelişkinin giderek belirginleşmesidir.

İşçilerin "Hükümeti devirdik, sıra IMF'de" sloganı bugün gerçekliğin fazla zorlanması anlamına geliyor. Olsun. İşçiler bir dönem, "Özal gider, dertler biter" diyorlardı. Bugün "Tansu Çiller gider, dertler biter" demiyorlar. Soruna daha çok sınıfsal bir açıdan bakıyorlar.

Sendikacılık hareketi yeni koşullara uyum sağlama çabası içinde. Birçok eksiği ve hatası var. Ancak, bütün bunlara karşın, birçoklarının eleştirdiği TÜRK-İŞ, 350 bin işçiyi greve çıkarabiliyor, bölge ve il grev komitelerini kurup, kör topal da olsa işletmeye başlayabiliyor, işçilerin eşlerini ve çocuklarını harekete geçirmekten, tüketim kooperatiflerinin gücünü kullanmaktan, sermaye yanlısı kitle iletişim araçlarını boykot etmekten söz edebiliyor.

Bu grevler en azından 15-20 gün süreceğe benziyor. Arkasından ne olursa olsun, sendikaların IMF'ye teslim olduğunu söylemek mümkün değil. Toplumda çeşitli sınıf ve tabakalar içinde IMF'ye ve sermayeye karşı örgütlü bir biçimde mücadele eden, yalnız ve yalnız işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının bugün bu mücadeledeki araçları da, beğenin veya beğenmeyin, sendikalardır. Yarının belirsizliği koşullarında bugünün görevi, grevci işçilerin mücadelesini, işçi sınıfının tümünün mücadelesine, halkımızın mücadelesine dönüştürmek, grevleri, grevcileri ve sendikaları desteklemek, eksiklik ve hatalar konusunda ise, grevler süresince daha hoşgörülü davranmaktır.

Hükümetin istifası üzerine PKK ateşkes çağrısını erteledi

Ateşkesin muhatabı yok!

▼ PKK Genel Başkanı Öcalan geçen hafta içinde yeni bir ateşkes sürecini başlatacaklarını açıkladı. Devlet nezdinde PKK'nin yeni bir manevrası biçiminde yorumlanan bu girişim Kürt sorununun uluslararası boyut kazandığı bir döneme denk getirildi. Koalisyonun bozulmasından hemen önce yapılan açıklama Türkiye gündeminin bir anda değişmesi nedeniyle beklenen ilgiyi görmedi. PKK de hükümetin istifası üzerine yaptığı yeni değerlendirmede, bir muhataplarının kalmadığı gerekçesiyle, ateşkes açıklamasını erteledi.

▼ Ateşkes çağrısı PKK'nin Dublin sürecine müdahalesi ve Oslo toplantısı öncesine denk getirilirken, sorun bu kez iki parçada da tartışılacak. YNK lideri Talabani'nin ateşkes öncesinde PKK Genel Başkanı Öcalan, Suriye ve İran dışişleri bakanlık yetkilileri ile görüştüğü öğrenildi. Suriye'de bulunan Talabani'nin Kuzey Irak'a Türkiye üzerinden geçmesi bekleniyor.

▼ DYP-CHP koalisyonunun bitirilmesinden önce kararını açıklayan Öcalan, ateşkesin gerekçesini, Gümrük Birliği'ne girmeye hazırlanan Türkiye'ye barış için "bir fırsat tanımak" ve Baykal'la "yeni bir görünüm kazanan hükümete olası açılımlar için güç vermek" olarak açıkladı. Konunun Avrupa'da da üst düzeyde gündeme gelmesi bekleniyor. Almanya'nın başkenti Bonn'da biraraya gelecek olan Alman, İngiliz, İspanyol, İtalyan ve Fransız dışişleri bakanları Kürtler konusundaki politikalarını belirleyecekler.

Mustafa ERDOĞAN

Ankara-Sürgünde Kürt Parlamentosu'nun kurulması, konunun uluslararası platformlarda tartışılması, Doğu Ergil'in Kürt raporu, İsmail Nacar'ın barış girişimi, Tomris Özden'in savaş karşıtı çığlığı ve dünya barış günü etkinliklerinin ilk kez kitlesel olarak kutlanması... Bütün bunlar 1995'e sığan ve son aylarda yoğunlaşan gelişmeler. Nihayet beklenen oldu ve PKK yeni bir ateşkese hazırlandığını duyurdu...

Uzun bir süredir uluslararası boyut kazanan Kürt sorunu son bir yıldır ABD, Avrupa ve bölge devletlerinin öncelikli sorunları arasına girmeyi başardı. Türkiye'de sorun Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) raporu aracılığıyla tartışmaya açılırken, dünya gündeminde de Dublin toplantısı ile tartışılarak eşzamanlı bir gelişim izledi. Ancak Dublin toplantısında PKK'nin yer almaması ve ardından Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ile PKK'nin çatışmaya başlaması, sorunu daha da derinleştirmekle birlikte, çok önemli bir gerçeği de ortaya çıkardı; PKK Irak Kürdistanı'nda önemli bir güç olduğunu ve müzakere masasında kendisine de yer ayrılması gerektiğini eylemli olarak ortaya koyuyordu.

Dublin sürecinin fiyasko ile sonuçlanmasına neden olan bu gelişmenin ardından ilan edilecek bir ateşkes artık sorunun Kuzeyle sınırlı olmadığını, dolayısıyla ateşkesin muhatabının bu kez yalnızca Türkiye cumhuriyeti değil, başta KDP olmak üzere, Kuzey Irak'la ilgilenen tüm güçler olduğunu ortaya çıkardı. Bu ateşkes girişiminin 1993'tekine oranla dünya gündemini daha fazla etkileyeceğini söylemek mümkün... Ancak burada Öcalan'ın da beklemediği bir gelişme, konunun Türkiye gündemini etkilemesini engelledi. DYP-CHP koalisyonunun, Deniz Baykal'ın yaptığı çıkışla bitmesi bir anda Türkiye gündemini altüst etti..

Çağrının içeriği

PKK Genel Başkanı Öcalan, önce Londra'dan yayın yapan MED TV, ardından da DEM Ajans aracılığı ile açıkladığı ateşkes niyetini, "Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne hazırlandığı bir dönemde barış için bir olanak yaratmak" biçiminde açıkladı. CHP kongresinin ardından hükümetin alacağı yeni görünüme de dikkat çeken Öcalan açıklamasında, Deniz Baykal'lı bir koalisyonun "olası açılımlarına yardımcı olmak" istediklerini belirtti. Mardin Jandarma Alay Komutanı Albay Rıdvan Özden'in eşi Tomris Özden'in barış çağrılarına da değinen Öcalan, "Tomris Özden ve Albay olayı ordu içindeki farklılaşmanın dışarı vurulmasını sağlamıştır" dedi. Öcalan, PKK'nin 1993 yılında tek taraflı olarak ilan ettiği ateşkese de değinirken, bu barış girişiminin Demirel-İnönü-Güreş kemalist ittifakı tarafından tasfiye edildiğini öne sürdü. Bu dönemde Özal'ın diyalogdan yana tavır aldığını, ancak sertlik yanlılarının kendisini engellediğini belirten Öcalan, son dönemde ABD ve Türkiye'nin konuya ilişkin politikalarının çeliştiğini savundu. Öcalan, Dublin süreci ve ABD'nin bölgeye ilişkin yaklaşımları ile ilgili olarak da şunları söyledi:

"Dublin'de Türkiye'nin kurmak istediği politika tıpkı 1992 yılında olduğu gibi ABD'nin şemsiyesi altında Güneyli güçleri bize karşı kullanmaktı. Fakat bu yaklaşımın tutmadığını çok rahat söyleyebiliriz. Bu politikanın tutması için ABD'nin de fazla dayatıcı olacağını sanmıyoruz. ABD'de son dönemde geliştirilen raporlarda, PKK'nin durumu ve genel ilişkiler, olası gelişmeler ele alınıyor. Türkiye'nin durumu analiz ediliyor. Bu raporlardan ABD'nin Türkiye politikasından ve pratiğinden epeyce rahatsız olduğunu anlamak mümkündür. Bölge devletleri Türkiye tarafından Dublin'de geliştirilmeye çalışılan politikalardan rahatsızlık duyuyor. Gerek İran ve gerekse Suriye'nin buna karşı tepkisiz durmayacağı açıktır."

KDP ile çatışma

Öcalan çağrıda ayrıca KDP ile sürmekte olan çatışmalara da son verebileceklerini belirtti. KDP'nin bölgede bir federasyon kurulmasına engel olmaması durumunda diyalog yolunun açılabileceğini belirten Öcalan, "diyalog yolunun açılması için bazı girişimlerde bulunabiliriz" dedi.

İsmail Nacar'ın girişimi

Öcalan açıklamasında islamcı yazar İsmail Nacar'ın öncülük ettiği barış girişimini olumlu bulduğunu ve Nacar'ın ateşkes konusunda kendilerine bazı istemler ilettiğini belirtti.

Konu ile ilgili olarak Söz'e bilgi veren İsmail Nacar, Öcalan ile yaklaşık birbuçuk saat süren bir telefon görüşmesi yaptığını söyledi. Öcalan'a olası bir ateşkes kararının kendilerinin barış çabalarına güç vereceğini söylediğini belirten Nacar, Türkiye'de ordu ve hükümet içinde ateşkes isteyen çevrelerin arttığını söyledi. Nacar, Öcalan'ı ateşkes döneminde sürecin sabote edilmemesi için olası provokasyonlara dikkat edilmesi yolunda uyardığını ifade etti. Devlet içinde barış istemeyen kesimlerin barış sürecini sabote etmeye kalkabileceklerine de işaret eden Nacar, özellikle Avrupa'da PKK içinde bazı kesimlerin ateşkes kararını teslimiyet olarak yorumladıklarını belirtti. Nacar, "bu nedenle barış sürecinde her iki tarafın sorumlu kesimlerine önemli görevler düşüyor" dedi.

Ateşkese nasıl gelindi

Söz'ün 1'inci sayısında MİT'in Başbakan Çiller'e sunduğu bir PKK raporunu yayınlamıştık. Bu raporda PKK'nin uluslararası alanda güçlendiği, Avrupa'da elde ettiği diplomatik başarıların yanısıra eski Sovyetler Birliği ülkelerinde güç kazandığı belirtiliyordu. Nitekim bu saptamalar, SKP'nin kurulması ile kanıtlandı. Ayrıca Avrupa Birliği (AB) ve Gümrük Birliği ile ilgili tüm tartışmalarda Kürt sorunu belirleyici gündem maddesi oldu. AB ülkeleri, Türk yetkililerine demokratik açılımlar ve Kürt sorununun demokratik çözümü yaşama geçirilmedikçe AB üyeliğinin olanaksızlaşacağını söylediler. ABD ise Kürt sorununda "Terörü savunmayan Kürt oluşumlarının" öne çıkarılmasını istedi.

Yine Söz'ün 22'nci sayısında Genelkurmay'ın, "Politik ve askeri durum değerlendirmesi raporu"nu yayınladık. Genelkurmay ikinci başkanı Org. Ahmet Çörekçi'nin sızdırdığı bu raporda da, PKK'nin Kuzey Irak'ta üçüncü bir güç olarak varlığını pekiştirmeyi, batılı ülkelerle uluslararası kurumlar nezdinde kamuoyu oluşturmayı ve Türkiye üzerindeki baskıları artırmayı başardığı belirtiliyordu. Gelişmeler bu raporu da doğruladı ve PKK, 1. Dublin toplantısında alınan kararları engellemek için KDP'ye savaş açtı. Kürt tarihinde ilk kez Kuzeyli bir güçle, Güneyin "ağası" Barzani'yi karşısına alması sonucunu doğuran bu savaş, kimi Kürt çevreleri tarafından "Birakuji" (kardeşkatli) olarak algılanırken, PKK çevreleri "KDP'nin geleneksel ihanetçi çizgisine ve Dublin sürecine müdahale" olarak değerlendirdiler.

Bu savaşta PKK beklenin üzerinde güç gösterdi. Türkiye içinde de barış etkinliklerinin ilk kez kitlesel olarak kutlanması ve Tomris Özden'in barış çağrısı, konuya ilişkin bugüne kadar yaşanmamış bir duyarlılığın oluşmasına neden oldu.

PKK ateşkesi erteledi

Dergimiz yayına hazırlandığı sırada aldığımız habere göre, DYP-CHP koalisyon hükümetinin istifasıyla birlikte, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın 24-25 Eylül'de yapması beklenen ateşkes çağrısı ertelendi. Öcalan, DEM Ajans'a yaptığı açıklamada, 1993'te başlattıkları ateşkes sürecine benzer bir girişimi başlatmak istediklerini, ancak hükümetin istifa etmesiyle bu konuda yapılacak açıklamayı ertelediklerini belirtti. Öcalan, hükümetin istifasıyla ateşkes için bir muhatabın olmadığını, bu yüzden yapmayı düşündüğü çağrıyı ertelediğini ifade etti. Öcalan, uygun koşullar oluştuğunda, ateşkes için şu an erteledikleri açıklamayı yapacaklarını da kaydetti.

Bu gelişmelerin ardından istediği ortamı yakalayan Öcalan, ateşkes ilan edeceğini açıkladı.

Talabani Öcalan'la görüştü

Kürdistan Yurtseverler Birliği (YNK) lideri Celal Talabani ile PKK Genel Başkanı Öcalan, ateşkes kararının ilanı öncesi Suriye'de biraraya geldiler. Suriye yetkilileri ile de görüşen Talabani'nin PKK Genel Başkanı ile ateşkes konusunu görüştüğü belirtiliyor. YNK liderinin Suriye ve PKK'nin yanısıra İran'lı yetkililerle de temas kurduğu bildiriliyor.

Talabani'nin Irak Kürdistanı'nda PKK'nin yürüttüğü siyasetten hoşnut olduğu, Dublin süreci boyunca da iki liderin sürekli temas halinde oldukları öne sürülüyor. Bu durum Dublin toplantıları sırasında da kendini hissettirdi. Dublin görüşmeleri sırasında YNK temsilcisinin PKK'yi siyasal bir parti olarak nitelemesi, Türkiye'nin tepkisi üzerine Talabani'nin sonradan bu açıklamanın kendisini bağlamadığını belirtmesine rağmen, PKK-YNK ilişkisinin toplantı sırasında ifade edilmesi olarak yorumlandı. Türkiye'nin bu gelişmelerden rahatsız olduğu gözleniyor. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Ömer Akbel sözkonusu gelişmeleri doğrularken, Şam'da bulunan Talabani'nin Kuzey Irak'a Türkiye üzerinden döneceğini söyledi. Akbel, Talabani ile bakanlık yetkililerinin -büyük bir olasılıkla Nusaybin'de- bir görüşme yapacaklarını belirtti. Görüşme sırasında bakanlık yetkililerinin Talabani'nin İran, Suriye ve PKK ile yaptığı temaslar ve ateşkes konusunu görüşecekleri bildiriliyor. Görüşmede ayrıca Türk yetkililerin, Talabani'yi ateşkes konusunda etkin rol oynamaması yönünde uyaracakları belirtiliyor.

Neler söylediler?

Ateşkes kararı hükümete yakın çevreler tarafından, PKK'nin güçsüzlüğüne yorumlandı. Konu ile ilgili olarak siyasi parti temsilcilerinin görüşlerini aldık.

DYP Genel Başkan Yardımcısı İ. Yaşar Dedelek, PKK'nin ateşkes açıklama konusunda selahiyetsiz olduğunu öne sürdü. Yalnızca devletlerin ateşkes açıklayabileceklerini savunan Dedelek, bu çağrıya olumlu yanıt vermenin mümkün olmadığını söyledi. Dedelek, PKK'nin bu tür girişimlerle Dublin sürecinde edinemediği yeri edinmeye çalıştığını da belirtti.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler, PKK'nin 1993'te de benzer bir girişimde bulunduğunu, ancak sözünü tutmadığını söyledi. PKK'nin güvenilmez bir örgüt olduğunu savunan Keçeciler, "Bunlar ilk ateşkes döneminde birçok insanımızı şehit ettiler, şimdi yaptıkları çağrının hiçbir güvenilirliği kalmamıştır" dedi.

Dışişleri Bakanı Erdal İnönü ise, bakanlıktan ayrılması nedeniyle yaptığı veda toplantısında bir gazetecinin sorusu üzerine, bu konuyla "ordunun ilgilendiğini", kendilerinin ise Meclis'teki çalışmalara ağırlık verdiklerini söyledi.

CHP Genel Başkanı Baykal, konuya ilişkin soruları geçiştirmekle yetindi. Genel Sekreter Adnan Keskin de, Öcalan'ın konuyla ilgili açıklamasının kendilerine ulaşmadığını belirterek, açıklama yapmaktan kaçındı. Ancak Keskin, açıklamanın kendisine ulaştırılmasına rağmen, herhangi bir demeç vermedi. Bu durum açıklamada Baykal'a yönelik atıflar bulunması nedeniyle CHP'nin hassasiyetine yorumlandı. Çünkü açıklamada örtük bir biçimde CHP'ye destek mesajı var.

Yeni Demokrasi Hareketi (YDH) Güneydoğu örgütlenme sorumlusu Ümit Fırat ise, ateşkes kararının PKK açısından önemli sonuçlar doğuracağını söyledi. Fırat, bu girişimin Türkiye'yi zor durumda bırakacağını ve ABD ile Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye baskılarının artacağını belirtti. PKK'nin bu sayede dünya kamuoyunun gözünde legal demokratik bir örgüt görüntüsü kazanabileceğini söyleyen Fırat, ABD'nin Türkiye'ye Kürt politikasını değiştirmesi yönünde baskı uygulayacağını ifade etti.

SKP Başkanı Yaşar Kaya da ateşkes girişimini Kürt sorununun Kürtler tarafından barışçıl yöntemlerle çözülme arzusunun bir kez daha açıklanması olarak değerlendirirken, yeni dönemde Kürt meselesinin uluslararası platformlarda geniş kapsamlı olarak ele alınacağını belirtti.

Avrupa'da önemli toplantı

Önümüzdeki dönemde Avrupa'da Kürt sorununun da ele alınacağı bir dizi toplantı düzenlenecek. PKK'nin ateşkes kararının açıklanmasının hemen ardından konunun Rum lobisinin temsilcileri tarafından ABD kongresine getirilmesi ve ABD'nin İngiltere'yi Dublin toplantılarına davet etmesi, sorunun Avrupa'da da üst düzeyde tartışılacağının ilk işaretlerini verdi. ABD'nin İngiltere'yi Dublin zirvesine davet etmesinin Alman hükümeti tarafından tepki ile karşılandığı bildiriliyor. Diplomatik kaynaklar, Kuzey Irak konusunda uzun süredir birlikte hareket eden ABD ve İngiltere'nin bu girişimle bölgeye ilişkin alınacak kararlarda Almanya'yı sürecin dışına itmeye çalıştığını belirtiyorlar.

Bu gelişmeler karşısında Almanya'nın da karşı atağa hazırlandığı öne sürülüyor. Önümüzdeki günlerde konuyla ilgili olarak Alman Dışişleri Bakanı Kinkel başkanlığında bir toplantı düzenleneceği bildiriliyor. Almanya, İngiltere, İtalya, İspanya ve Fransa dışişleri bakanlarının Bonn'da biraraya gelerek Kürt sorunu konusunda politikaların tartışacakları bildiriliyor.

Bu arada, geçtiğimiz hafta içinde İspanya Başbakanı Gonzales'in başkanlığında Avrupa Birliği'nin geleceği konulu bir toplantı düzenlendi. Birlik ülkelerinin bakan ve başbakan düzeyinde katıldıkları toplantıda, Türkiye'nin üyelik başvurusu ve Kürt sorunu konusundaki gelişmelerin de ele alındığı belirtiliyor.

Kürt temsilciler Oslo toplantısında

Norveç İnsan Hakları Enstitüsü'nün Oslo Üniversitesi bünyesinde düzenlediği "Türkiye, Suriye, İran ve Irak'taki Kürt gruplarının İnsan Hakları Sorunları" konulu seminere Kürt temsilciler daha önce katılmayacaklarını açıklamalarına rağmen katıldılar. Konu ile ilgili olarak toplantı öncesinde Söz'e bilgi veren SKP Başkanı Yaşar Kaya, sözkonusu seminerin önceleri bir konferans biçiminde organize edilmeye çalışıldığını, ancak bundan vazgeçildiğini söyledi. Bu durumu eleştirdiklerini söyleyen Kaya, PKK'nin ateşkes girişimi ve içine girilen yeni dönem nedeniyle toplantıya katılıp kürsüden barışa ve sorunun çözümüne ilişkin görüşlerini aktaracaklarını söyledi.

Toplantı katılımcılarından İHD Genel Başkanı Akın Birdal da, Kürt halkının sorunlarının uluslararası boyutlar kazandığını belirterek, Türkiye'de yaşanan savaş ortamının, yasakların, baskıların ve olası diyalog yöntemlerinin dile getirilmesi amacıyla toplantıya katıldıklarını bildirdi.

Talabani (solda), PKK ile temasını sürdürüyor. Barzani ise Türkiye yanlısı bir tutum izlemekte şimdilik ısrarlı.

En güçlü ihtimal DYP-ANAP ortaklığı

Koalisyonun bozulmasının ardından, DYP milletvekillerinin bir bölümü şaşkın ve bir bölümü memnun görünürken, CHP içinde hükümetten beklentileri olan kesimler bu durumdan rahatsız oldu. Ancak, uzun süredir partilerinin "DYP'nin koltuk değneği olmasından" rahatsızlık duyan CHP'liler ise, bu durumdan memnun. CHP'nin toplumsal muhalefetin yanında yer almasını önceden de savunan bu CHP'liler, koalisyonun bozulmasında Menzir krizinin değil, toplusözleşmeleri anlaşmazlıkla sonuçlanan 700 bine yakın işçinin durumunun asıl rolü oynadığını ileri sürüyorlar. Hükümetin, işçilere verdiği yüzde 5.4'lük zammı artırmayacağına inanan bu CHP'liler, "Şimdi biz buna imza atsaydık, sokağa çıkamazdık" diye konuşuyorlar.

Koalisyonun bozulmasının ardından, çeşitli senaryolar da tartışılmaya başlandı. Bunlardan biri, Başbakan Çiller'in en asıl arzuladığı, ancak meclis aritmetiği nedeniyle gerçekleşmesi güç görünen MHP ile bir azınlık hükümeti kurması. Böyle bir durumda, seçim ortamına girildiği için diğer partilerden de koparılacak milletvekilleriyle bir hükümetin kurulabileceği söyleniyor. DYP ve MHP'nin TBMM'deki sandalye sayısı 199'a çıkıyor. Hükümeti kurmak için 226 sandalyeye gerek yok, ancak hükümeti düşürmek için 226 oy gerekiyor. Seçim isteyen ANAP, CHP ve RP'nin oyları da 199 oluyor. DSP, MHP ve BBP ise seçim istemiyor. Hükümet için ikinci ihtimal ise, TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un mutabakat hükümeti. Bu plan işlerse, Cindoruk başkanlığında, DYP, CHP, ANAP ve DSP'nin katılımıyla bir seçim hükümeti kurulacak.

En güçlü ihtimalin ise, seçim hedefli bir ANAP-DYP koalisyonu olduğu ifade ediliyor. Çiller'in, ANAP ile birlikte seçim hedefli bir koalisyona girebileceği belirtiliyor.

Bu arada, Eylül'de istifa edeceğini açıklayan TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un da, Türkiye seçim dönemine girdiği için istifa etmekten vazgeçtiği ifade ediliyor.

Bütün hükümet senaryoları içerisinde, daha önce zaten koalisyona hiçbir şekilde girmeyeceğini açıklayan RP'nin ise adı geçmiyor.

PM üyesi ve CHP Ankara milletvekili Salman Kaya, Genel Başkan Deniz Baykal'ın aslında koalisyonun bitmesinden yana olmadığını, ancak önlerindeki protokolün yürümeyeceğinin de ortaya çıktığını belirtiyor. Çiller'in hükümeti kurma görevinin kendisine verilip verilmeyeceğinin hesabını daha bir hafta önceden yaptığını da ifade eden Kaya, Çiller'in MHP ile bir azınlık hükümeti kuracağını ve bu hükümeti düşürmek için ise Meclis'teki muhalefetin biraraya gelerek 226 sayısına ulaşamayacaklarını söylüyor. Kaya, Çiller'in seçim kozunu kullanarak başka partilerden de milletvekili koparmaya çalışacağını kaydederek, "Bundan sonra artık KİT'ler yağma edilecektir. Ve, KİT'ler bit pazarına düşer gibi herşey yağmalanacaktır" diye konuşuyor.

ANAP'lı Korkmazcan: 'Seçim hükümetine hazırız'

ANAP Grup Başkanvekili Hasan Korkmazcan, koalisyonun bozulmasını değerlendirirken, ortakların gecikmiş olarak Türkiye'nin gerçeklerini gördüklerini söylüyor. CHP-SHP Birleşme Kurultayı'nın ertesinde koalisyonun zaten fiili olarak bittiğini de ifade eden Korkmazcan, "Bu istifa noktasına kadar geçen süre Türkiye için kayıp olmuştur. Eğer hükümetin bittiği aylar öncesinden görülseydi, şu anda Türkiye belki de seçim ortamında olacaktı. Hiç olmazsa 1996-97'yi kullanma şansı vardır. Bu nedenle en kısa sürede Türkiye'yi seçime götürecek şartların hazırlanması gerekir" diye konuşuyor.

"Biz koalisyona girmiyoruz. Koalisyon peşinde değiliz" diyen Korkmazcan, ANAP'ın seçim isteğini tekrarlıyor. Bu durumda Türkiye'yi sağlıklı bir seçim ortamına götürecek her türlü hükümet formülüne de açık olduklarını ifade eden Korkmazcan, şunları söylüyor:

"Biz hedefi seçim olan konuları görüşmeye hazırız. Biz seçim hükümetine de katılırız. Cumhurbaşkanı, TBMM'de üyesi bulunan herhangi bir partinin genel başkanına da hükümeti kurma görevi verebilir. Çünkü, Çiller çoğunluk partisinin başkanı değildir. Meclis'teki birinci partinin başkanıdır. Güvenoyu alabilecek herhangi bir partiye de hükümeti kurma görevi verebilir."

Yunanistan Komünist Gençlik Örgütü'nün düzenlediği Gençlik Festivali'ne

Yunanistan Komünist Partisi'nin (KKE) gençlik örgütü Komünist Gerçlik Birliği'nin (KNE) düzenlediği 21. Gençlik Festivali, 18 ülkeden 21 gençlik örgütünün katılımıyla 14-18 Eylül 1995 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Balkanlar'da savaşa karşı bir gençlik inisiyatifinin oluşturulması fikrinin öne çıktığı festivalde bir dizi toplantı, konferans, oturum ve panel düzenlendi. Festivale Türkiye'den Birleşik Sosyalist Parti Gençlik Komisyonu adına katılan **Hakan Güneş**, festivali ve izlenimlerini Söz'e yazdı. Yanda festivalin afişi görülüyor..

Balkanlar'da savaşa karşı

Aynı milletin insanları olarak dört gün boyunca Yunanistan'da aynı dili konuştuk, aynı coşkuyu yaşadık ve aynı şarkıyı söyledik. Kaygılarımız aynıydı.. Gençlik milletiydi bunlar.. Sosyalistlerdi..

Atina'nın dış mahallelerinden birinde gerçekleşen ve dört gün süren festival, 100'ü aşkın yerde yapılan etkinliklerle bütün Yunanistan'a yayıldı. Festivalin ana sloganı "Gençliğin Maastricht'e karşı-atağı" olarak belirlenmişti. Dört gün boyunca amatör ve profesyonel birçok müzik grubunun konserler verdiği festivalin en önemli etkinlikleri, 18'i aşkın ülkeden toplam 21 gençlik örgütünün temsilciler düzeyinde katılımıyla gerçekleşen konferans, oturum, ikili-görüşme ve açık toplantılardı.

Türkiye'den de Birleşik Sosyalist Parti (BSP) gençliği adına benim katıldığım bu toplantılar, 21'inci KNE Gençlik Festivali'nin en canlı bölümlerini oluşturdu. Festivalde "uyuşturucu madde bağımlılığı ve gençlik", "eğitim", "ABD'nin Küba Blokajı" ve "Balkanlar'daki son gelişmeler" başlıklı açık toplantılar yapıldı.

Çeşitli gençlik örgütleri katıldıkları bu toplantılarda görüşlerini dile getirip karşılıklı fikir alışverişinde bulundular. İzleyicilerin sorularına da yanıt verilen bu toplantılarda en çok soru; Küba konusunda ABD Komünist Partisi Gençlik Örgütü (YCL) temsilcisi Novel Rabinovitz'e soruldu. Balkanlar'daki gelişmeler ve sosyalistlerin yaklaşımı konusunda ise sorular, Makedonya Yeni Komünist Hareketi Partisi gençliği temsilcisi Vesna ve BSP gençliği temsilcisi olarak bana yöneltildi. Kuşkusuz bu, hitabet yetenekleriyle değil, sorunların odağında oluşla ilgili bir yönelimdi. Küba'ya ambargo uygulayan ve Küba devrimini yıkmak için elinden geleni ardına koymayan ABD'nin göbeğinde egemen politikalara sosyalizmle yanıt veren bir gençliğin temsilcisi elbette hepimiz için büyük bir ilgi ve moral kaynağı idi. Haftalarca süren Yunan-Makedon gerginliğinin ortasında Makedon halkının kardeşlik mesajlarıyla Yunanistan'a gelen genç komünist kadın Vesna hepimize ulusların arasında yaratılmaya çalışılan yapay düşmanlık politikalarına verilecek bir yanıtı oluşturuyordu. Ve yıllardır sürekli gerilim içinde yaşadıkları, defalarca savaşın eşiğinden döndükleri Türkiye'den gelen temsilci de, başta Yunan gençliği ve halkı olmak üzere, herkese sosyalizmin, halkların kardeşliğinin yegane yolu olduğunu gösteriyordu.

Aslında bu ilgi ve yönelim, festivalin havasına çok şey katan motiflerin altını çiziyordu: Enternasyonalizm ve sosyalistlerarası dayanışma ve işbirliği.

Festivalin ilk günü KNE Genel Sekreteri Nikos Sofianos ile yaptığım ikili görüşme de tamamen bu duygular ve politik yönelimler içinde geçti. Babaannesi İzmirli bir Yunan göçmen olan ilk tercümanım Vasilia (O da bir KNE üyesi idi) aracılığıyla yaptığımız görüşmede Sofianos, BSP'nin tarihi, oluşumu, şu andaki politik yönelimleri, gençlikteki çalışmalarını öğrenmek istedi. Parti ve gençlik çalışmaları hakkındaki görüş alışverişinden sonra, bundan sonraki süreçte, başta Balkanlar ve Türkiye-Yunanistan-Kıbrıs sorunu olmak üzere, somut ortak politikalar üretme yolunda adımlar atma kararı verdik. Zaten benim bu görüşmeleri yaptığım saatlerde İstanbul'da da AKEL-BSP-KKE üçlü görüşmeleri yapılıyordu. Biz, partilerimizin zaten içine girmiş oldukları işbirliği ve yakınlaşma sürecini, gençliğin Balkanlar'daki kargaşa ve olası savaşa karşı ortak bir inisiyatif oluşturarak sürdüreceğine inandığımızı belirtmiş olduk.

Bu konudaki ortak politika ve inisiyatif geliştirme fikrini bir gün sonra bütün Balkan ülkeleri gençlik örgütlerinin katılacağı "Balkanlar'daki son gelişmeler ve ortak bir inisiyatif" konulu oturumda yeniden tartışmak ve detaylandırmak üzere, son verdik Sofianos ile görüşmemize.

Balkan gençliği tartışıyor

İnanılmaz bir sıcaklığın paylaşıldığı gece saatleri dışında da yine her dakikası kardeşçe, yoldaşça paylaşılan festival etkinlikleri hem Yunanlılar, hem diğer ülkelerden gelen delegelerle politik fikir alışverişinin ve ortaklık zeminlerinin pekiştirilmesiyle geçiyordu. Her delege günde en az dört ya da beş başka delegeyle görüşme talep ediyor ve tartışmalar yaşıyordu.

Festivalin ikinci günü tüm Balkan ülkeleri gençlik örgütleri ile ortak bir oturum yapıldı. KKE Atina merkez binasında gerçekleşen oturuma KNE'nin yanısıra BSP gençliği, Bulgaristan Sosyalist Partisi Gençlik Örgütü, AKEL'in gençlik örgütü EDON, Arnavutluk Sosyalist Emek Partisi Gençlik Örgütü, Makedonya Yeni Komünist Hareketi Partisi Gençlik Örgütü, Romanya Sosyalist Gençlik Örgütü ve Yeni Yugoslavya (Sırbistan ve Karadağ) Yeni Komünist Hareketi Partisi Gençlik Örgütü delegeleri katıldılar. Oturumda Balkanlar'daki son durum ve olası gelişmeler ele alındı. Sosyalistlerin bu gelişmelere yaklaşımları tartışıldı. BSP gençliği adına sunduğumuz ortak barış çağrısı metni Bulgaristan Sosyalist Partisi Gençlik Örgütü dışında tüm gençlik örgütlerince ortak bir çağrı olarak kabul edildi ve imzalandı. Bulgar arkadaşların imzalamama gerekçeleri merkez komitelerine danışmadan imza edemeyecekleri idi; ancak hala bir onay haberi almış değiliz.

Ortak metinde, NATO'nun Bosna'da sürdürdüğü hava saldırıları ve binlerce çocuğun da içinde olduğu çok sayıda sivilin yaşamını yitirmesinin toplantıyı daha da önemli kıldığının altı çizildi. Toplantıya katılıp metni imzalayan tüm örgütler bölgeye müdahale eden tüm emperyalist güçlerin ve onların politikalarının mahkum edilmesi gerektiğini ve bölgede ortak bir direnç ve müdahale inisiyatifinin yaratılması gerektiğini ifade ettiler. Metinde "toplantıya katılan Balkan örgütlerinin, tüm gençleri Balkanlar'da barışın yeniden inşa edilmesi ve 'aracılara' karşı ortak bir mücadeleye çağırdığı" belirtildi. Metnin son bölümünde, tüm Balkan örgütlerinin halkların kardeşliği ve bölgede işbirliği için çalıştığı vurgulandı.

Bu metin, hem sosyalistlerarası işbirliği, hem de Balkanlar'da barışın yeniden örülmesi yönünde atılmış ilk ve önemli bir adım olarak değerlendirildi. Metne kaynaklık eden ve KNE'nin de bütünüyle katıldığı BSP gençliğinin görüşü ertesi günkü "Rizospastis" (Radikal) adlı günlük sosyalist gazetede altı çizilerek şöyle değerlendirildi:

"Türkiye'den Birleşik Sosyalist Parti gençliği temsilcisi Hakan Güneş 'Balkanlar'daki barışın ancak bu ülkelerdeki sosyalist ve ilerici güçlerin ortak politikalar ve inisiyatifler geliştirmesiyle mümkün olabileceğini' söyledi. Burada yaratılacak barış ve ortak eylemliliğin etkisi bölgeyle de sınırlı kalmayıp, sosyalizmin sınırları 'milletleri' aşan evrensel politikalarının tüm dünyaya taşınması anlamına gelecektir. 'Biz yalnızca bir ülkeyi değil ve fakat dünyayı istiyoruz' diyen Türk temsilcinin ortak barış çağrısı önerisi diğer delegelerce de benimsendi."

Toplantıdan çıkan yalnızca bir çağrı metni de değildi. Toplantıda özellikle KNE temsilcisi, bölgede barış taraftarı bir işbirliğinin kültürlerarası değişimi gerekli ve zorunlu kıldığını, dolayısıyla bir tür kültürel değişim programı başlatılması gerektiğini söyledi. KNE Genel Sekreteri Sofianos bu amaçla Balkanlar'ı kapsayan bir görüşme turuna çıkacaklarını belirtti. KNE heyeti iki ay sonra Türkiye'ye de bu kapsamda bir ziyarette bulunacak. Balkanlar'la ilgili toplantının ardından bir basın toplantısı yapıldı ve toplantıya katılan temsilcilere Yunan basınından değişik gazeteciler

Teodorakis de aramızdaydı

Festivalin üçüncü gecesi ağırlıklı olarak Teodorakis şarkılarına ayrılmıştı. Bu yıl onun 70. doğum yıldönümü idi. Bir anti-faşist ve bir insan olarak selamlanan Teodorakis'in festivale katılışı izleyiciler arasında büyük coşku yarattı. Bir müzik okulunun öğrenci ve öğretmenlerinin kendisine ithaf ettikleri, şarkılarının yeniden-sunumlarından oluşan programın ortasında sahneye konuşması için davet edilen Teodorakis, programda olmamasına karşılık büyük bir jest yaparak dört direniş şarkısı söyledi. Şarkılardan birisi Ritsos'un şiirleştirdiği iç savaşta ölen oğluna sarılan Selanikli bir ananın hikayesi üzerine kuruluydu. Bir diğeri sevgilisini arayan bir partizanın cephedekilere onu soruşu, onun güzelliğini tarif edişiyle ilgili. O akşam coşku ve heyecan doruktaydı. Herkes bağırıyordu; "Düşmanlar emperyalistlerdir!", "Sosyalizm yolumuz, KNE örgütümüz!"

18 ülkeden 21 gençlik örgütü katıldı. Türkiye'yi BSP gençliği temsil etti

gençlik inisiyatifi

çeşitli sorular sordular. Basın toplantısında özellikle Yunan sağ basınının ve sosyal demokrat gazetecilerin ilgi odağı Makedonya'dan gelen temsilci oldu. Makedonya ile Yunanistan arasında, bu cumhuriyetin adı, bayrağındaki onaltı kollu güneş sembolü ve Makedon Anayasası'ndaki bazı maddeler yüzünden süren gerginliğin Makedon temsilci tarafından nasıl değerlendirildiği soruldu. Yeni Komünist Hareketi Partisi Gençlik Örgütü temsilcisi Vesna, kendilerinin faşist hükümetle ve ülkelerindeki sağcı güçlerle ortaklıkları olmadığını, ancak onların da ülkenin adının Makedonya (Bazı Yunanlıların söylediği gibi FYROM değil), olarak kalmasını istediklerini söyledi. Vesna öte yandan, bunun bir isim sorunu olmadığını, kendilerinin başka ülkelerde Makedonya diye adlandırılan topraklarda gözleri olmadığını, ancak emperyalist güçlerin yerli işbirlikçileriyle bölgeyi yeniden paylaşma planlarının bir parçası olarak yapay bir gerilim yaratılmaya çalışıldığını ifade etti. Vesna son olarak, "biz sorunun, aracısız ve silahsız bir biçimde, iki halkın masaya gerçek temsilcileriyle oturdukları takdirde çözüleceğine inanıyoruz" dedi.

Basın toplantısından sonra basın temsilcilerinin de katıldığı bir yemeğe davet edildik. Her seferinde başka bir mekanda bizi ağırlayan Yunanlı yoldaşlar bu kez geleneksel bir tavernaya götürdüler bizi. Elli kişilik uzun bir masada uzun bir yemek ve kısa bir dinlenme arasından sonra, bana yeni tercümanımı tanıttılar. İlk tercümanım Nepal delegesine verildi. Bana da, geriye kalan Almanca bilen bir tercüman düştü.

Kısa dinlenme arasından sonra tercümanım Kostas yanımda olmak üzere tüm delegasyon otobüsle festival alanına, ikinci festival gecesine gittik. 100.000 civarında insanın doldurduğu alanın bir önemi de, bu yerin Nazi işgali döneminde birçok partizanın kurşuna dizildikleri yer olmasıydı. Festival alanında onların kurşuna dizildikleri yerler bir şeritle ayrılmış ve her partizanın adı, önünde kurşuna dizildiği ağaca yazılmıştı. O dönemde savaşmış birçok partizan hala yaşıyordu ve başlarına taktıkları kepler ve vakur yürüyüşleriyle kendilerini belli ediyorlardı. Hemen hepsi hala Komünist Partisi (KKE) üyesi olan partizanlar, partinin ve gençliğin esin ve moral kaynağıydılar.

Festival alanında yine Balkanlar konulu halka açık bir toplantı yapıldı. Buradaki oturumda her delege görüşlerini tercümanı aracılığıyla insanlara anlattı, sorular soruldu, yanıtlar verildi. Bu toplantının sonuna doğru beni de çok coşkulandıran bir olay gerçekleşti; sorular kısmında yaşlı bir İtalyan partizan mikrofonu alarak kısık sesi ve kafiyeli İtalyancasıyla gençlere mücadelenin, kardeşliğin yaşıyor olmasından duyduğu sevinci anlattı. İtalyan yoldaşı tüm gençler saygıyla ayakta alkışladık.

Toplantı biter bitmez biraz ilerideki ana müzik platformuna yöneldik. Geleneksel müzik festivalin baş konuğuydu. Rock, hatta country türü sayılabilecek müzikler de vardı, ama halk müziği olunca bir başka coşuyordu insanlar. Bizdekine çok yakın bir halay çekiyordu gençler, kızlar, anneler ve yaşlılar. Ellerinde kızıl bayraklar, ağızlarında sloganlar; "Kapa Kapa E, To Koma Sulae" yani "KKE, işte sizin partiniz".

Festivalde tek askeri yürüyüş provası, tek disiplinsiz hareket yoktu. Herkesin işi belliydi; bilet gazete, arma, yiyecek satanlar, alanın güvenliğini sağlayanlar vs. vs. Yaklaşık 2500 genç alanda görev yapıyordu. Bu arada Yunanlı arkadaşlar sadece alan düzenlemesini yaklaşık üç haftada yaptıklarını söylediler. Ama bütün bu yoğun tempo onlara hiç de yük değildi, çünkü onlar - tıpkı bizim de olduğumuz gibi- çocuklar gibi şendi.

Akşam festival bitişinde tercümanım Kostas ile diğer yoldaşları ekerek bir rebetiko barına gittik. Barın adı "Cevheri" idi. Yedikule ve Kayıkçı benim Yeni Türkü'den bildiklerimdi, ama daha bir dizi güzel İzmir kökenli rebet şarkıları söyleniyordu barda. Şarkıcı kadın herkesi sevdaya düşürecek kadar güzeldi, üstelik de rebet şarkıları söylüyordu. 'Lenin'in fedaisi' Kamo'nun 1910'larda geçmek için geldiği Yunanistan'da iki yıl kalmasını, bir şarkıcı kadına sevdalanmasını şimdi daha iyi anlıyordum. Neyse tüm bunlar işin biraz şairane, güzellemeci yanları elbette. Ama bir şeyi daha eklemeliyim bu hikayeye. Kostas kadının bir yoldaş olduğunu söyledi ve ekledi, "Parti her yerde."

Geç bir saatte paça içmeye Atina'nın en iyi paçacısına gittik. Et pazarı içinde çingene gençlerinin akordiyon ve klarnetle sokak müziği yaptıkları bir yerdi burası. Paçacı dükkanının sokağa taşan masalarından birisine henüz oturmuştuk ki, daha önce ektiğimiz yoldaşlardan gecelemeyi seven İtalyan Paolo ve İspanyol Carlos'un başını çektikleri kalabalık bir delegasyonun baskınına uğradık. "Çav Bella" söyleyerek oturdular yan masaya ve sonra birlikte otele döndük. Yaklaşık üç saatlik bir uykudan sonra festivalin üçüncü günü için daha önceden planlanmış bir görüşme-kabul için KKE Genel Merkezi'ne gittik. Gözümüze ilk çarpan Lenin'in girişteki dev heykeliydi. Sekiz katlı binanın üçüncü katında görüşeceğimiz kişi KKE Genel Sekreteri Aleka Paparigha idi.

Delegasyonun Paparigha'ya tanıtımından sonra, Paparigha İngilizce, tercümanı aracılığıyla partisi, Yunanistan'daki son gelişmeler ve sosyalizmin son dönemi hakkındaki görüşlerini aktardı. Paparigha komünist partisinin dünya çapında yaşanan sorunlar sonunda çark eden diğer partilerden farkını anlatırken, Yunanistan'da son dönemde yaşanan liman işçileri grevleri, çiftçilerin AB politikalarına karşı yürüttükleri mücadelenin onların programlarıyla ve mücadeleleriyle birleştiğini ve işçi sınıfı için vazgeçilmez olduklarını anlattı. Bugün Yunanistan'da verdikleri mücadelenin karşısında eskiden saptadıkları gibi sadece sosyal-demokratların olmadığını, ayrıca yenilgicilik (defeatism) ile de mücadele etmek gerektiğini söyledi. İşçi sınıfı mücadelesinde oportünizme karşı her zaman uyanık olmak gerektiğini, bunun yolunun da, devrim şiarları ile dönemsel uçuşlardan değil, bilfiil günlük hayatın içinde sürekli çaba göstermekten geçtiğini ekledi. Aleka Paparigha uluslararası durum değerlendirmesini daha çok Balkanlar konusunda yoğunlaştırırken, 'yeni dünya düzeni'nin Türkiye, Yunanistan ve İtalya'ya Ortadoğu ve Doğu Akdeniz politikalarının uygulamasında birincil aktif rolü biçtiğini, bu bağlamda Yunan hükümetinin de bölgede diğer iki devlet gibi agresif bir tavır geliştirdiğini söyledi.

Aynı günün akşamı festival alanında yaptığı konuşmada da bu çerçevede bir değerlendirme yapan KKE Genel Sekreteri, değişik sorulara yanıtlar verdikten sonra, bizi küçük bir kokteyle davet etti. Daha sonra parti binasından ayrılarak festival alanına döndük.

Müzik toplulukları sanatın ortak diliyle gençlere seslendiler.

Festival'in son günü öğle üzerine kadar süren Akropolis ve Atina Müzesi gezisi ile başladı. Çok merakla görmeyi istediğim Akropolis'te hemen hemen doğru dürüst hiçbir şey göremedim. Çünkü Akropolis'in de yarıdan büyük bir kısmı British Museum'da Londra'da idi. Tıpkı Bergama'nın Zeus Sunağı'nın Berlin'de oluşu gibi.

Bu kısa geziden sonra festivalin son gecesi için alana gittik. Alanda herkes birbiriyle son görüşmelerinin telaşı içinde idi. Alanda KNE Sekreteri Sofianos Yunanistan'da gençliğin problemlerini ve KNE'nin yaklaşımlarını anlattı. Uyuşturucu konusunda tavizsiz olduklarını, yumuşak ya da sert uyuşturucu ayırımı yapılarak uyuşturucunun yasallaştırılmasına karşı olduklarını, üniversitelerin özelleştirilmeye çalışıldığını ve buna karşı gençliğin her zamanki gibi direniş göstereceğini ve Balkanlar konusunda diğer Balkan ülkeleri, sosyalist ve ilerici gençleri ile birlikte ortak bir mücadele geliştireceklerini belirtti.

Nikos Sofianos'un etkili konuşmasının ardından biraz daha alanda kalıp müzik dinleyip standları dolaştıktan sonra hep beraber KNE'nin son gecemiz için organize ettiği "Hoşçakal Partisi'ne " gittik. Coşkulu bir eğlence, dönüp dönüp birbirine sarılan ve yoldaşça hoşçakal anlamına gelen sol yumruk havada selamlaşmaların arasında, daha çok Balkan ülkelerinden gelenlerin başını çektiği, ama diğerlerinin de ayak uydurmaya çalıştığı halaylar ve Yunan versiyonuyla çiftetelli oyunundan sonra otele döndük.

Geride doyumsuz bir festival, dayanışma ve birlikte mücadele için ciddi ilk adım atışlar ve asla unutamayacağımız canlı anılar bıraktık. Ama yüzümüzü ileriye dönerken ülkemizde yoldaşlarımıza aktaracağımız deneyimlerin heyecanıyla doluyduk.

Ege'nin öte yakasındaki yoldaşlara ve kardeş Yunan halkına, gözleri ışıl ışıl dünyanın tüm halklarından sosyalist genç yoldaşlara bin selam!

Festivale katılan Balkan gençlik örgütleri temsilcileri en fazla ilgi gören delegasyonu oluşturdu.

Karşılıklı, salatanın suyuna banıyoruz

Pire'yi dolaşıyoruz. Yol boyunca İstanbul'dakinin tıpatıp aynısı olan metro inşaatı ve kazı çalışmalarına rastladık. Sorunca öğrendim; tıpkı İstanbul gibi Atina'daki metro da, 1996'da bitirilmeyi bekliyormuş. Türkiye ve Yunanistan arasında savaş endüstrisi konusundaki taklitçilik (siz bunu rekabet diye de okuyabilirsiniz) anlaşılan salt bununla da sınırlı değil. Orada da taksiler sarıya boyanmış ve dolmuş taksiler de hayli yaygın. Tabii bunlar ilk bakışta görünenler. Bir de pozitif benzerliklerimiz var. Açıkçası bu ziyaretimden sonra gördüm ki Yunan halkı ile olan ortaklığımız ve benzerliğimiz aynı sınırlar içinde yaşadığımız Kürt halkı ile olan yakınlıktan hiç de az değil. Bir hafta boyunca yediğim onlarca çeşit yemeğin hemen hepsi bizim yemeklerin aynısıydı. Yalnızca isimler biraz değişmiş; güveç güveçi olmuş, ekmek ekmeki, lahana lahona olmuş.

Her gece festival programının ardından İtalyan, Amerikan, İspanyol ve Yunan yoldaşlarla içilen şaraplardan, rakılardan sonra bilin bakalım nereye gidiliyordu? Elbette paça içmeye.

Doğrusu bu anlattıklarımı çarpıtma yapmayan herhangi bir turist rehberinde de bulabilirsiniz. Ama Yunan halkı ile olan ortaklığımız bunun çok ötesinde bir yerde. En başta reaksiyonlarımız çok aynı. Formel davranışlara bir türlü ısınamayışımız. Kızınca şapşal(i), rezil(i) deyişimiz. Restoranda bütün delegasyonla birlikte yemek yerken önce çok kibar çatal, bıçak kullanışlar, sonra benim ekmeği salatanın suyuna banmamla (buna inanmalısınız) gözleri parlayarak ve rahatlayarak onların da ekmeği salatanın suyuna banışları. Ve daha aklıma birden gelmeyen bir dizi şey.

▼ Amerika kıtası boğazına kadar şiddete gömülmüş durumda. Bir ülkede iç savaşın olup olmadığı hergün şiddete kurban gidenlerin sayısıyla belirlenseydi eğer, başta ABD olmak üzere, bütün kıta ülkelerinde iç savaş olduğunu söylemek mümkün olurdu. Bazı şerhler koyulmak koşuluyla, yalnızca Küba halkının bu şiddet girdabında olmadığını söylemek gerekir.

Brezilya'da sokak ortasında gerçekleştirilen bir soygun. Sadece parasını yitiren kendisini şanslı saymalı...

Neo liberal politikaların Amerika halklarına bir armağanı daha

Neo şiddet eylemleri!

Sedat KALIPÇI

"Pastaneye gidiyordu. Hava alacakaranlıktı. Arkadaşlarıyla buluşup 18 yaş kaçamaklarından birini daha yaşayacaklardı. Levi's 501 kot pantolonu ve 150 dolarlık süper modern spor ayakkabılarıyla iyi hava atacaktı doğrusu. Ense kökünde duyduğu şiddetli acı ile gözleri dışarı fırlayacakmış gibi oldu. Daha düşmesine fırsat vermeden yakasından tuttukları gibi karanlık ara sokağa çekiverdiler. Ağzından ve kulaklarından kan boşanırken pantolonu ve ayakkabıları çekilip çıkartılmıştı bile. Saldırganlardan birisi hiç acele etmeden, bıçak gibi sarı gözlerinde iğrenç bir alayla, yerde yatanın yarılmış kafasından akan sıcak kanın üstüne işemeye başladı. Kurban bir iki kez kasıldıktan sonra katılıp kaldı."

Hergün yukarıda anlatılan türden, yüzlerce olay yaşanıyor Amerika kıtasında. Ve konuyu çeşitli açılardan, ekonomik, politik, psikolojik düzlemlerde ele alan düzinelerce belge ve istatistik bilgi yayınlanıyor. Yalnızca yok etmeye yönelik ya da görünürdeki amacın altında asıl olarak yok etmeye yönelik olarak adlandırılmaya çalışılan bu şiddet türü son 15-20 yılda gittikçe yaygınlaşıyor. Yakalanan saldırganların özellikle yoksul tabakalara ait oldukları ve kenar semtlerden geldikleri söyleniyor. Öldürme sebebi olarak öne sürülen şeyler arasında ise, kurbanın lüks ayakkabısını ya da pantolonunu çalmak gibi şeyler de var. Asıl altı çizilen nokta, kurbanın kendisinden isteneni direnmeden verdiği halde öldürülmekten, yaralanmaktan, dövülmekten ya da tecavüzden kurtulamaması.

Şiddetin dökümü

• Amerika kıtasında şiddet dramatik bir problem oldu.

• Şiddetin kurbanları arasında ilk sırada çocuklar ve gençler geliyor. Özellikle de yoksul bölge/tabakadan gelen çocuk ve gençler.

• Detroit'de 10 yaşındaki Jacop Gonzales ve arkadaşı, 3 çocuk annesi, dördüncüye hamile Elizabeth Alvarez'i cüzdanını kendilerine vermediği için öldürmekten suçlu bulundular. Jacop sorguda; "Bu bir oyundu, biz kadını öldürmek istememiştik" dedi.

• ABD'de yasal yollardan silah edinmek çok basit bir formaliteye bağlı, yasadışı yollardan silah edinmek ise daha da basit.

• Şiddet olaylarının artmasında medyanın payı büyük. Bu ülkede her yıl ortalama 600 bin kişi silahını öldürmek amacıyla ateşliyor. 1970 ile 1991 arasında 50 bin çocuk vurularak öldürüldü. Bu sayı Vietnam savaşında ölen ABD askerlerinin sayısına eşit.

• Kolombiya'da 1970 yılında her 100 bin kişiden 22 kişi bu tür saldırılarda yaşamını yitirirken, 1990'da oran her 100 bin kişide 73 kişiye çıktı.

• Brezilya, Venezüella, Guatemala'da sayısız çocuk, ölüm mangalarının "toplumsal temizleme"sinde yaşamını yitirdi.

• Ekvator'da kaçırılıp karın tokluğuna çalıştırılan yerli çocukları polise sığındı. Yetkililer bu tür olayların önüne geçemeyeceklerini açıkladı.

• El Salvador eski parlamento başkanı çocuk ticareti yapmaktan tutuklandı.

• Kolombiya: Bombalı saldırı, uyuşturucu mafyası intikam aldı.

• Arjantin'de suç işleyenlerin sayısı yüzde 114 arttı.

• Guatemala; sokaktan toplanan çocuklar organ ticareti için katlediliyor. İnsan derisi 2500 dolar, bir kalp 100 bin dolardan alıcı buluyor... türünden haberler çoktan kanıksandı. Yeni şiddet dalgası ise henüz tamamıyla tanımlanabilmiş değil. Şiddete ilişkin tonlarca belge/haber/yorum/inceleme var. Ama çözüm yok.

Muhalefet olmaksızın yürürlüğe sokulmuş olan neo liberal ekonomi politikaları özellikle son 15-20 yıldır Latin Amerika ülkelerini tam bir toplumsal kaosa soktu. Nüfusunun yarısı şehirlere göçmüş olan bu ülkelerin şehirleri gerçekten göçtü. Favlas, Poblaciones, Villas de emergencia, Turgurios diye adlandırılan kenar semtler/gecekondular kentleri defalarca kuşattılar. Kurulmaları ve resmiyet kazanmaları hemen hemen bizim gecekondu bölgelerinin geçtiği süreci andıran bu yoksul bölgeleri ile kent arasında ya da onların deyişiyle, kent ile kentin geri kalanı arasında gerçek bir sınır var. Özellikle "açlık isyanları"nda devlet şehir merkezini "varoşların yağması"ndan korumak için "sınıra asker yığıyor."

'Yoksullar giremez!'

Kentin zengin "mutena semtleri" ise uzun zamandır kendi özel güvenlik sistemlerini kurmuş durumdalar. Aylıkları semt sakinleri tarafından ödenen özel güvenlik görevlileri, bölgede yoksul kuş dahi uçurtmama kararlılığında. Alınan tüm önlemlere rağmen yoksulları kent merkezinden ve zengin semtlerinden uzak tutma politikası başarısız. Onlar seyyar satıcı olarak, hizmetçi olarak, uyuşturucu satıcısı olarak, fahişe olarak, "gayrıresmi ekonomik sektör" olarak istenmedikleri yerlerde yoğunlaşmaya devam ediyorlar. Zıtların diyalektik birliği her an yeniden sonuçlarını üretecek yaşanıyor. Neo liberal, yani yeni liberal politikaların bu konuda getirdiği yeniliklerden biri de, üretilen şiddetin içeriğine, özellikle de yoksulların "hedefsiz" şiddetine ilişkin. Bu ülkelerde son yıllarda bir başka şiddet türü bütün toplumu sarmaya başladı. Bunlar, iç savaşlar, cuntalar sırasında ya da politik mücadelede kullanılan şiddetin veya devletin uyuşturucu/terörist/suçlu araması adı altında gecekondularda sürdürdüğü insan avına karşı küçük ya da büyük çaplı oluşturulan değişik içerikli savunma örgütlerinin/çetelerinin uyguladıkları şiddetten oldukça farklı.

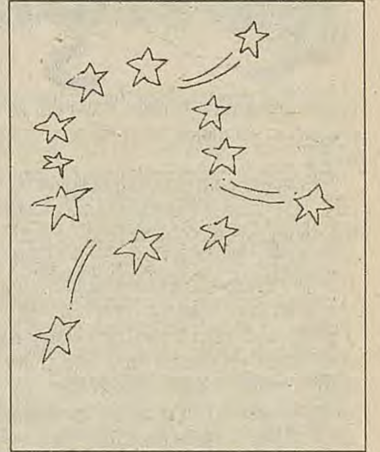
İlk elde "adli vaka" başlığı altında toplanmaya çalışılan bu tür olayların "normal adli vaka"lardan farklı oldukları ortaya çıktı zamanla. Saldırının amacının, bir şeyleri çalmak ya da yok etmekten çok, saldıranın kendisini de umursamadığı, yok etmeye yönelik bir nefret olduğu ortaya çıkmaya başladı. Şiddeti yakından tanıyan Latin Amerikalılar için bu türlüsü oldukça farklı.

'Apolitik' başkaldırı

Rüzgar kent merkezinin ışık ve ses uğultusunu yoksul varoşlara yukarı götürüp geri dönerken beraberinde solunması zor bir hava getiriyor. Nefret renginde, anlaşılması güç, tedirgin edici bir hava. Şehir merkezi ve "mutena semt" sakinleri neredeyse gayrıresmi sokağa çıkma yasağı uyguluyorlar kendi kendilerine, özellikle tek başınaysalar. Dar, karanlık ara sokaklardan inip kent merkeziyle gecekondu arasındaki hayali, ama gerçek sınıra dayanıyor birileri. Sınırı aşıp avlarının peşine düşüyorlar; yılandan sessiz, sudan renksiz. Devletin ve zenginlerin yoksullara karşı gece gündüz, alenen ve gizlice her türlü fırsat ve yolla uyguladığı zulme karşılık "apolitik" bir başkaldırıdır bu. Umutsuzluğun ve çaresizliğin isyanı. Ekonomik, politik, dinsel ya da toplumsal hiçbir çıkış umudu kalmamış insanların çıldırması. Çalarak da olsa "zenginliğin" paylaşılması da değildir artık amaç. Yok etmek... Yalnızca acı çektirerek öldürmek... Bu tür "neo şiddet eylemleri" artarak devam ediyor. Saldırganların "belli" bir amacı yok gibi. Planlı ya da tesadüfen gelişen bu tür olaylarda amaç, aradaki çelişkinin kendi lehine çözülmesi değil artık, karşıdakini yok etmek. Bu "caniler"in yakalanıp "adalet"e teslim edilmeleri çok mümkün; ama yok edilmeleri asla. Çünkü onlar, bu ülkelerin cenderesine sokuldukları ekonomik modelin yapısal ürünlerinden birisi. Neo liberalizmin Latin Amerika halklarına kuzeyden gelen ufak bir armağanı daha...

Avrupa Birliği karşıtları Avrupa Parlamentosu'na...

17 Eylül'de 626 üyeli Avrupa Parlamentosu'nun 22 İsveçli üyesini seçmek için yapılan seçimlerde, iktidardaki Sosyal Demokrat İşçi Partisi tam bir hezimete uğrarken, Sol Parti ve Yeşiller, tarihlerinin en büyük seçim zaferini kazandılar. Tam bir yıl önce yapılan İsveç genel seçimleriyle kıyaslandığında; sosyal demokratlar yüzde 45,6'dan yüzde 28,1'e gerilerken, Sol Parti yüzde 6,4'ten yüzde 12,9'a çıktı. Yeşiller ise tam bir oy patlaması gerçekleştirerek, oylarını yüzde 5'ten yüzde 17,2'ye yükseltti.
Muhafazakarların oy oranlarını koruduğu seçimlerde, Liberaller de büyük oy kaybetti.
İsveç'in Avrupa Birliği'ne katılmasına "Hayır" diyen Sol Parti ve Yeşiller'in oylarını 2-3 kat artırmaları ve oy kullanma oranının sadece yüzde 41 kalması, İsveç halkının büyük çoğunluğunun, 9 aylık üyelik sürecinden sonra birliğe olumsuz bakmaya başladığını gösteriyor.
Daha önceki seçimlerde seçmenlerin yüzde 80-90'ının sandık başına gittiği İsveç'te katılım oranının bu derece düşmesi, "halkın AB'ne büyük protestosu" olarak değerlendiriliyor. Muhafazakar lider Carl Bilt bu durumu "demokrasiye darbe" olarak niteledi. Sol Parti'nin kadın lideri Gudrun Schyman da oy kullanma oranının bu denli düşük olmasını "protesto ve halkın temsilcileriyle halkın genel iradesi arasında büyük uçurum" olarak değerlendirdi. Schyman, ayrıca "Umarım sosyal demokratlar, seçim sonuçlarında görülen

halkın tepki ve eğilimini ciddiye alıp, uyguladıkları sağ politikalardan vazgeçerler. Biz sol politikalar uygulama konusunda onlarla işbirliğine hazırız" dedi.
AB'nin parlamentosu niteliğindeki Avrupa Parlamentosu'na iktidardaki sosyal demokratlar 7, muhafazakarlar 5 merkez sağ 2, liberaller 1 temsilci sokarken, AB karşıtı Yeşiller 4, Sol Parti de 3 temsilci yolladı.
Seçimlerden sonra gözler, 1996'da yapılacak olan Avrupa Birliği Hükümetler Konferansı'na çevrildi. Bu konferansın önemi, AB'nin "birleşik devlet" hedefi yönünde çok önemli bir kilometre taşı olmasından kaynaklanıyor. Ortak para birimi (ECU), ortak merkez bankası, ortak polis teşkilatı vb. kurumlaşmaların bu konferansta karara bağlanması bekleniyor.
Sol Parti ve Yeşiller, seçim sonuçlarının, Hükümetler Konferansı kararlarının halkoyuna sunulmasını zorunlu kıldığını söyleyip, şimdiden bunu talep ederken, iktidardaki sosyal demokratlar ve diğer "Evet"çi partiler, artık yeni bir halk oylamasına gerek olmadığını savunuyorlar.

Hamza DEMİR / Göteborg

Fransa'nın da üzerinde 'güneş batmaz'

▼ Fransa salt Avrupa'daki Fransa'dan ibaret değildir. Karayipler'de Martinik, Guadeloup ve Fransız Güyanı, Hint Okyanusu'nda Reunion ve Güney Pasifik'teki Fransız Polinezyası, Wallis-Futuna ve Yeni Kaledonya da Fransa "toprakları içinde" sayılmaktadır. Nükleer denemeler yaptığı, üsler kurduğu bu topraklar, Fransa'nın "dünya devleti" imajını sürdürmesine yardım etmektedir.

▼ Fransız yönetimine göre, bu denizaşırı toprakları "sömürge" olarak nitelendirmek doğru değildir. Çünkü denizaşırı Fransız topraklarında bulunanlar Fransız vatandaşıdırlar ve Avrupa'daki Fransa'da yaşayan Fransızlarla aynı haklara sahiptirler! "Onlar da bu ülkenin vatandaşlarıdır ve aynı haklara sahiptirler" sözü bize yabancı gelmeyecektir.

Engin ERKİNER

Fransa'nın Pasifik bölgesindeki Mururoa'da yaptığı atom bombası denemesine karşı dünyanın her yanından tepkiler yükselmeye devam ediyor. Bu tepkiler iki önemli gelişmeye neden oldu. İlki, Fransa'nın yaptığı manevrayla ilgilidir. Fransa, özellikle Avrupa Birliği içindeki öteki ülkeleri sakinleştirmek için, Fransa'nın nükleer gücünün özellikle Almanya'nın savunulması için de kullanılabileceğini açıkladı. Önerisini daha da genişleterek Fransa ve İngiltere'nin nükleer güçlerinin bütün Avrupa için kullanılması gerektiğini söyledi. Fransız dış politikasını biraz bilenler, bunun önceden öngörülemeyen şiddetteki eleştirilere karşı Fransa'nın kendisine ortak aramakta olduğu anlamına geldiğini çıkarabilirler.

Almanya öneriye sıcak yaklaşmadı. Her ne kadar Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel atom denemelerini eleştirmekle birlikte, "Birleşik Avrupa'nın belkemiği Fransa-Almanya ortaklığıdır. Fransa'nın suçlu sandalyesine oturtulmasına izin verilemez" diyorsa da, Almanya'nın atom denemelerine ortak olması, bu ülke içindeki muhalefeti de ayağa kaldıracaktı. Alman halkının yüzde 90'ından fazlası Fransa'nın atom denemelerine karşı, ama muhalefet yine de sesini yükseltmemeyi tercih ediyor. Nedeni ise, tarih boyunca sürekli olarak savaşmış iki ülke olan Almanya ve Fransa'da, birisinde ötekini hedef alarak yükselecek bir muhalefetin, neredeyse kaçınılmaz olarak karşılıklı milliyetçiliği geliştirecek olmasıdır. Alman milliyetçiliğinin gelişmesinin ne demek olduğunu ise hem Avrupa, hem dünya ve özellikle de Alman ilericileri iyi bilmektedir. Bu nedenle Almanya'da zorunlu bir suskunluk ya da "yumuşak eleştiri" dönemi yaşanmaktadır.

Yeni 'düşman' aranıyor!

Dahası Fransa Cumhurbaşkanı Chirac'ın denemeleri savunmak için bir Fransız TV kanalında söylediği, "Rusya'daki gelişmelerin yönü belirsizdir. Bu ülkede bir aşırı sağcı iktidara gelebilir ve atom silahlarının kontrolü de onun eline geçebilir" sözleri gülümsemelere yol açtı. Anlaşılan Fransa yönetiminin başlangıçta yaptığı, "Atom denemeleri silahları kontrol için gereklidir" açıklamasına kimse inanmamıştı. O zaman da nükleer silahların yönetileceği yeni bir düşman bulmak gerekiyordu. Bu da Jirinovski oldu. Yakında başkaları da olabilir!

Fransa'nın atom denemesinin yol açtığı ikinci önemli gelişme ise, Pasifik bölgesindeki ülkelerde protesto eylemlerinin keskinleşmesi ve Fransa'nın bu bölgedeki varlığının gündeme gelmesidir.

Sadece İngiltere mi?

Fransa sadece Avrupa'daki Fransa'dan ibaret değildir. Şu adalar da Fransa "toprakları içinde" sayılmaktadır: Karayipler bölgesinde Martinik, Guadeloup ve Fransız Güyanı, Hint Okyanusu'nda Reunion ve Güney Pasifik'teki Fransız Polinezyası, Wallis-Futuna ve Yeni Kaledonya (Tahiti ve Mururoa da bu bölgedeki takımadalar arasındadır).

Fransız yönetimine göre bu denizaşırı toprakları "sömürge" olarak nitelendirmek doğru değildir. Nedeni ise şudur: Denizaşırı Fransız topraklarında bulunanlar Fransız vatandaşıdırlar ve Avrupa'daki Fransa'da yaşayan Fransızlarla aynı haklara sahiptirler.

Sanki böyle olunca sorunlar sona ermektedir. "Onlar da bu ülkenin vatandaşlarıdır ve aynı haklara sahiptirler" sözünün okurun iyi bildiği başka bir ülkedeki duruma çok benzediğini belirtmek gerekir. Vatandaş olmak var, "vatandaş" olmak var. Bu öylesine böyledir ki, Fransa yönetiminin "isteyen ayrılabilir" iddiasına karşın, 1986'da Yeni Kaledonya'daki bağımsızlık hareketi kanla bastırılmıştır. Polinezya bölgesindeki şiddetli protestolara karşı ise, "düzeni sağlaması" için lejyon askerleri gönderilmiştir.

Burada dünyaca tanınmış Fransız lejyonu üzerinde durmak gerekir. Nedir lejyon? Lejyon tipik bir sömürge ordusudur.

Lejyon 164 yaşında

Lejyon 1831 yılında kuruldu. İlk görevi Paris caddelerini Avrupa'nın öteki ülkelerindeki devrimlerden kaçanlardan temizlemekti. Başlangıçta Fransızların çoğunlukta olduğu lejyon, giderek tam bir yabancılar lejyonu haline geldi. Sırasıyla Ruslar, İspanyollar, Almanlar ve şimdi de özellikle Doğu Avrupa ülkelerinden gelenler lejyon askeri oldular. Şu anda Doğu Avrupa ülkelerinden gelenler, lejyon için yılda yapılan 8000-9000 başvurunun yaklaşık yarısını oluşturmaktadırlar.

Lejyon için başvuranlar zorlu bir sınava tabi tutulurlar. Ancak yedi kişiden bir tanesi bunu başarabilmektedir. Fransızlar şimdi lejyonun üçte birini oluşturmaktadırlar, ancak komuta kademesi Fransızdır. Kullanılan dil Fransızcadır.

Lejyona kabul edilenler beş yıllık bir kontrat imzalarlar. İlk dört ay eğitim süresidir ve isteyen kontratı bozabilir. Bundan sonra ise beş yılın sonuna kadar kontrat bozulamaz. Bu süre içinde bir lejyon askerini lejyondan ancak ölüm ayırabilir.

Lejyon şu anda 8500 kişiden oluşmaktadır. Kadınlar lejyona alınmamaktadır. Lejyona katılanlar 3.5 yıl sonra Fransız vatandaşı olabildiklerinden, özellikle belirli bir mesleği olmayan ve Fransa'ya yeni gelmiş kişiler lejyona başvurmaktadırlar.

Fransa şimdiki ve eski sömürgelerine özellikle bu lejyon askerleriyle müdahale yapmaktadır.

Burada Fransa'nın geniş bir alana dağılmış sömürgelerinden ne fayda sağladığı sorulabilir. Fransız Guyanı'nda roket denemeleri yapılmaktadır. Avrupa füzesi de denilen Ariane buradan fırlatılmaktadır.

Sömürgeler ne işe yarar?

Fransa ilk atom denemesini Sahra'da yapmış, Cezayir'in bağımsızlığını kazanmasından sonra denemelerini Güney Pasifik'e kaydırmıştır. Fransa bu bölgeye her yıl 7.9 milyar dolar harcamaktadır. Yaklaşık 2 milyon kişinin yaşadığı bölgede Fransa'nın yılda harcadığı para adam başına yaklaşık 5000 dolardır. Bu para özellikle atom denemelerine ve askeri üslere harcanmaktadır. Bölge halkının bir bölümü de Fransa'nın bu faaliyetleriyle ilgili kuruluşlarda çalışmaktadır.

Sömürgeler Fransa'nın nükleer denemeler yapmasına, dünyanın çeşitli bölgelerinde üsler bulundurmasına ve böylece "dünya devleti" imajını biraz da olsa sürdürmesine yardım etmektedir.

Son olarak bölge ülkeleriyle Fransa yetkilileri arasında yapılan toplantıda, bölgeye daha fazla para akıtılması sözü verilmiştir. "Alın paranızı, ama susun!" denilmektedir.

Ne var ki, Tahiti'de ve genel olarak Fransız Polinezyası'nda nükleer denemeleri protesto hareketleri genellikle eskiden beri bağımsızlık isteyen güçler tarafından yürütülmektedir. Ya da aralarında yakın ilişki vardır. Fransa'nın önünde ise bölgede yapılan eylemleri engellemek için lejyonerlerini göndermek ve daha fazla para vermek yolları bulunmaktadır.

Tarihsel olarak büyük deneyimi olan Fransız sömürgeciliğinin bölgedeki bağımsızlıkçı hareketleri ne oranda bastırabileceğini zaman gösterecektir.

Sömürgeler sorununda iki tavır- Sömürgelerin başkaldırısı karşısında Fransa, silahlı gücünün yanısıra değişik halkları birarada tutmak için bir çimento ideoloji geliştirip, imparatorluğu yaygınlaştırmayı denedi. "Üç renk, bir bayrak, bir imparatorluk" sloganıyla antisömürgeci mücadeleleri güçten düşürmeyi hedefleyen Fransız afişinin *(solda)* karşısında, Çin komünistleri, sömürgeci güçlere karşı işbirliği ve ortak mücadele çağrısı yapıyor *(sağda)*.

Balkan Forumu: Hayal

Ortadoğu, Akdeniz ve Balkanlar belki de Birinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en kritik dönemden geçiyor. Balkanlar'da ve tüm Avrupa'da savaş tehlikesiyle ilgili kaygılar artıyor. Böyle bir dönemde, Kıbrıs ve Yunanistan'dan iki komünist partisinin dış ilişkiler sekreterlerinin Türkiye'yi ziyareti ve BSP ile ortak çalışma kararı alması önem taşıyor. Buradan hareketle SÖZ çalışanlarından **Veysi Sarısözen** ve **Sezai Sarıoğlu,** Yunanistan Komünist Partisi (YKP) politbüro üyesi, Merkez Komitesi Dış İlişkiler Sekreteri **Orestis Kolozov** ve Kıbrıs Halkının İlerici Partisi (AKEL) politbüro üyesi ve Merkez Komitesi Uluslararası İlişkiler Sekreteri **Donis Christofinis,** dergimizin yazarlarından Kıbrıslı **Neşe Yaşın** ile görüştüler...

Kıbrıslı Rumlar ve Türkler ortak bir toplantıda eğleniyor...Barış'ın önündeki engelleri kaldırmak için projeler gere

Sarısözen: Sanıyorum Türkiyeli sosyalistlerle Kıbrıslı ve Yunanlı muhalifler arasında ilişki kesileli epey zaman geçti. Yeniden bir aradayız. Bir basın bildirisi ortaya çıkmış durumda. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?Orestis Kolozov: Bu bir ortak bildiridir. Ortak çalışmalarımız, ortak görüşlerimiz ve ülkelerimizdeki durumla ilgili bilgi içeriyor.

Sarısözen: Bildirinin bir bölümünde; 'Barış Forumu'nun düzenlenmesi için çalışma kararı alınmış durumda. Bunun ne gibi hedeflere yöneltilmesi düşünülüyor? Amaçlar ve katılacaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Orestis Kolozov: Savaşın yaygınlaşmaması ve dökülen kanın bir yerde durması amacını güden çalışmalarımız çerçevesinde böyle bir forum amaçlıyoruz. Ama bu nasıl düzenlenecek, kimler düzenleyecek ve bileşimi ne olacak, şu anda bizim bu konuda bir şey söylememiz, bilgi vermemiz için erken.

Sarısözen: Türkiye'deki iktidar güçleri şöyle bir iddiada bulunuyor: 'Yunanistan hükümeti ya da devleti PKK adlı Kürt organizasyonuna sürekli destek vermektedir.' Yunanistan'da bu iddia nasıl karşılanıyor, Yunan Komünist Partisi (KKE) bu konuda ne düşünüyor?

Kolozov: Hükümet adına konuşma yetkim yok! Bunu ancak hükümete sorabilirsiniz. Yunanistan'da Kürt halkına karşı bir sempati var. Bu bütün Yunan halkında egemen bir durumdur. Yunan halkı Kürtlerin yaptığı savaşımı sempatiyle karşılamaktadır. Bu sempati Türkiye'deki askeri Cunta nedeniyle Yunanistan'a gelen Türklere beslenen sempatiye benziyor. Ayrıca Yunan ulusunun Kürt örgütlerine karşı sempatisi var, tek bir örgüte değil. PKK meselesine gelince; sanıyorum maksatlı bir durum sözkonusu PKK konusunda. Tüm Kürt organizasyonlarına olduğu gibi, PKK'ye karşı da bir sempati duyulmaktadır. Bu sempati genel bir sempatidir. Özellikle PKK'ye karşı bir sempati değildir. PKK'nın Türkiye'deki hareketlerinin nedenini Yunanistan'da aramak yersizdir.

Yunanistan Komünist Partisi (YKP) olarak Kürtleri destekliyoruz.
Maddi olarak değil ama... Ayrıca bizim hiç bir zaman onlara yol gösterici olmamız da söz konusu değildir.

Sarısözen: Yunanistan'da Türk azınlığın haklarıyla ilgili iddialar da var Türkiye'de. Orada neler oluyor ve azınlık hakları nasıl işliyor?

Kolozov: Bu bir gerçek... Son zamanlarda bazı önlemler alınmıştır. Azınlığa verilen hakların gerçekleşmesi, uygulanması yönünde... Genel olarak o bölgenin, özellikle fakir halkın sorunlarla karşılaştığı gerçektir. Ama o bölge halklarının, gerek hıristiyanların, gerek müslümanların çözemedikleri birtakım dinsel sorunları var. Bu sorun, Türkiye ve bazı güçler tarafından maksatlı olarak kışkırtılmaktadır. Balkanlar dışı büyük güçlerin müdahaleleriyle tüm Balkan halkları kışkırtılmıştır. Dinsel ve birtakım kültürel sorunlar mevcuttur. Son zamanlarda bu sorunlar bu nedenle büyümektedir. Böylece bu büyük güçler bu durumdan yararlanarak "böl ve yönet" politikasını uygulamaktadırlar. Bilinçli olarak çıkarılan bu gürültüye bakmamız gerekmektedir. İlerici güçler anlaşmazlıkların giderilmesi için uğraşmalıdır. Bu bakımdan ülkelerin toprak bütünlüğünün savunulması, devletler arasında dostluk ve barış fikrinin gelişmesi zor bir yoldur. Emperyalistlerin amacı olan yeni bir Balkan Savaşı'na ve azınlıklar konusunu sürekli olarak öne çıkarmalarına karşı uyanık olmak gerekir.

Donis Christofinis:

'Yunan halkı Kürtlerin yaptığı savaşımı sempatiyle karşılamaktadır. Bu sempati Türkiye'deki askeri Cunta nedeniyle Yunanistan'a gelen Türklere karşı olan bir sempatiye benzer sempatidir. Ayrıca Yunan ulusunun Kürt örgütlerine karşı sempatisi var.

Sarısözen: Türkiye'nin dış politikası ile ilgili bir slogan var: 'Adriyatik'ten Çin denizine kadar Türk alemi...' Bu, eski Panturkist sloganları andırıyor. Diğer taraftan Sovyetler Birliği çökmüş durumda. Bir Panslavist akımdan söz ediliyor. Özellikle Ortodoks mezhebine bağlı milletlerle, Ruslar arasındaki yakınlığın bir reaksiyoner politik güce dönüşmesi ihtimali Balkanlar'da ne ölçüde vardır?

Kolozov: Bu soru beni çok gerilere götürüyor. Bunlar elbette emperyalistlerin düşüncelerinde var olan şeylerdir. Halkların paylaşamayacakları bir şey yoktur. Sorunları, hedefleri, heyecanları aynıdır. Demokratik, sosyalist ve komünist güçlerin amacı halkların yakınlaşması olmalıdır. Ortak yolda yürümeleri ve savaşım vermeleri gerekir...

Sarıoğlu: Biraz politika dışı bir yerdan girmek istiyorum. Kuzey Kıbrıs'a gidip–gelen ve 'parçalanmış toplumlar', 'azınlıklar'la ilgili okumaya çalışan biriyim. Burada iki Kıbrıs'lı var. Neşe Yaşın birkaç gün önce Pekin'de yapılan 'Kadın Forumu'ndan geldi, siz BSP'nin konuğu olarak buradasınız. Bildiğim kadarıyla da Neşe, Güney Kıbrıs'ta doğmuş, siz ise Kuzey'de.. Ama şimdi o Kuzey'de, siz Güney'de oturuyorusunuz. Bu zorunlu ve sorunlu bir iskan. Biz aradan çıkalım ve Kıbrıslılar kendi aralarında konuşsunlar.

Christofinis: Biz Kıbrıslıyız. Ben iki toplum arasında düşmanlığın olduğuna inanmıyorum. Biz Kıbrıslılar nerede karşılaşırsak karşılaşalım hemen temas kurarız.. Bunu en iyi şekilde Neşe yazdığı bir şiirle belirtmişti. Onu şimdi burada okuyabilir.

Sarıoğlu: Yine o şiire mi geldik. O şiir Türk otoritesi tarafından 'hain şiir.' Rum tarafında besteleniyor, 'muhalif (milli) marşı' gibi...

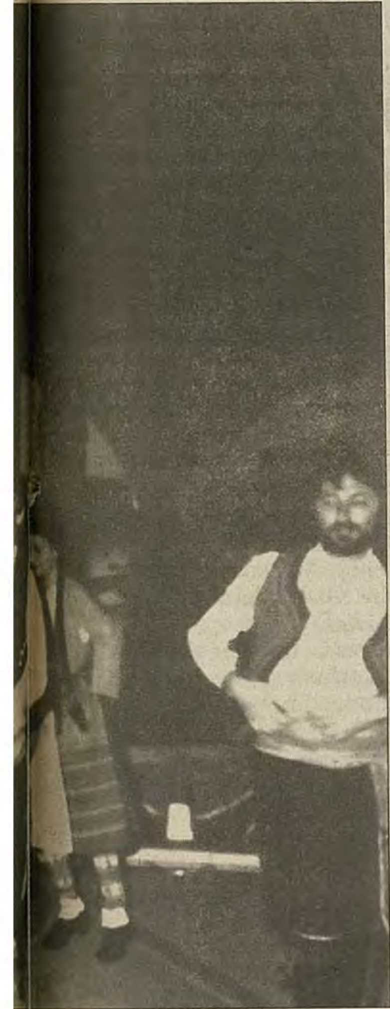
Neşe Yaşın:

'Baskılar, zorluklar bildiğimiz şeyler ve devam edecek. Ama halkta da muhaliflerde de bir umutsuzluk var... Özellikle de CTP'nin sisteme entegre olması ve daha Kuzeyli bir parti haline gelmesiyle, bu partiyle birlikte yığınların sağa kayması sözkonusu.

Christofinis: Rauf Denktaş, 'sınırlar açılırsa ya da birleşme olursa iki halk birbirini kırar' diye propaganda yapıyor. Bu, aklı başında hiçbir Kıbrıslının düşüneceği ya da savunacağı bir şey değil.Yaşın: Kıbrıs parçalanmış bir ülke ve düşman topluluklar olarak ün yaptı. Kıbrıslı Rumlar ve Türkler biraraya geldikleri zaman, yabancılar gözlerine inanamıyorlar. Çünkü dans ediliyor, ortak espriler yapılıyor. Bir de; hangisi Türk, hangisi Rum diye ayıramıyorsun. Geçenlerde Pekin'e yaptığım yolculukta da aynı şey trende yaşandı. Varşova'dan trenle Pekin'e giderken, yolda ortak bir "Kıbrıslılar Gecesi" yaptık; ortak şarkılarımı söyledik. Aynı şarkılar hem Rumc hem Türkçe sözler taşıyor. Ort danslarımız var, onları hep birlik oynadık. Herkes çok şaşırdı bun Çünkü dünyadaki Kıbrıs imajı ç farklı. Daha önce İsveç'te bir gen lik kampında Kıbrıslı Türk ve Ru gençler birlikte şarkı söyleyip da ettiler. Bizim ülkemizin böyle b kaderi var. Aslında ortadaki sınır bir amacı da; insanları birbirind koparmak galiba. Çünkü insanlar b raraya geldiğinde bambaşka bir ta lo ortaya çıkıyor. İlginçtir, meclis Denktaş'a bir kez sormuşlar; 'Nede Rum tarafına gidenlere vatan hain diyorsunuz' diye. O da, şöyle ceva vermiş: 'Çünkü öyle demezsek he kes gidecek...'

Sarıoğlu: Yani hem naho hem de hoş bir durum var ortada Ama hayatın kendisi bu değil Arada sınır var, partiler var he iki tarafta... Şimdi iyice sönümlen miş Temas Grubu var ortada. Ar tık başka bir rotada seyrede CTP var, YKP ve AKEL vs var. Bunların arasında bir dil birliğ bile oluşmuş değil. Bir 'federas yon' sözüdür gidiyor. Yorgunluk

mi gerçek mi?

Barış Cephesi? Neden olmasın?

ve ümitsiz vaka psikolojisi yaşanıyor her iki tarafta. Kritik sorun budur...

Kolozov: Bu eski bir gerçektir. Baskıyla yapılan bir gerçektir. Zorla kabul ettirilen bir gerçektir. Bu ne Kıbrıslı Türklerin, ne de Kıbrıslı Rumların istedikleri bir olaydır. Zor ve çetrefil bir sorundur. Kıbrıs'ta, Kıbrıslıların dışından da yapılmış bir dış müdahale var. Bunların karşısında olanlar, yani muhalifler, bir başka projeyi gerçekleştirmek için her iki tarafta çalışmalıdırlar. Yaşın: Sezai'nin sorusunda bir başka yan vardı. Tabii ki devletler, militarist güçler baskı yapıyor ve kendi gündemlerindeki projeler için uğraşıyorlar. Ancak öte yandan bunlara karşı bir başka projenin ve kuvvetin de olması gerekir. Bunca yıldır, sorun sürmesine rağmen ve içinde yaşamama rağmen, diğer cephenin yani barış cephesinin başarılı projeleri olamadı. Yani bütün zorluklara rağmen, Türk ve Rum tarafındaki barış cephesi bir şeyler yapabilirdi. Nedenlerini açıklayabilmek çok kolay değil...Temas imkanının olmaması çok önemli...Kolozov: Yakınlaşamamanın nedeni Türkiye'nin Kıbrıs'taki mevcudiyeti, Denktaş'ın bu mevcudiyeti desteklemesi ve özellikle istemesidir. Bu, çözümsüzlüğün sürmesine neden olmuştur. Bu görüşü destekleyen dış güçlerin, büyük güçlerin de, bunda etkisi vardır...

Sarıoğlu: Umutsuzluk sürdükçe halk ve muhalifler otoritenin projelerine boyun eğiyor...

Kolozov: Bunun kabahati ne Türk toplumuna, ne de Rum toplumuna yüklenebilir. Şunu da anlamamız gerekir. Denktaş sürekli olarak yanlış yapmıyor, bizim Rum tarafında da sürekli yanlış yapanlar olmuştur...Yaşın: Ama diyelim ki Kıbrıs Türk toplumu için hangi kesimden olursa olsun, genel olarak olumlu tepkiler veren bir parti olmuştur. Bu onun özelliğinden gelen bir şeydir. Baskılar, zorluklar bildiğimiz şeyler ve devam edecek. Ama halkta da muhaliflerde de bir umutsuzluk var... Özellikle de CTP'nin sisteme entegre olması ve daha Kuzeyli bir parti haline gelmesiyle birlikte, bu partiyle birlikte yığınların sağa doğru kayması sözkonusu. Sezai dedi ki; "masada bir Güney'de, bir de Kuzey'de yaşayan iki Kıbrıslı var." Evet ama, daha ötesi burada bir üçgen buluştu. Zaten her zaman için umut olarak görülen, bu üçgen. Çünkü sorun, sadece Kıbrıs Türk ve Rum toplumu arasında çözülecek bir sorun değil. Sorunun üçgen içinde ele alınması ve çözülmesi gerekir: Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs. Herşey söyleniyor, ama neden bir proje için adım atılmıyor? Yani bu üçgendeki muhalifler de çözüm üretmeli...

Sarıoğlu: Bence genel ve mazeretçi yanıtlar vermek, diplomasi yapmak yerine, somut adımlar atmak gerekir...

Kolozov: AKEL olarak pratik çözüm yollarını aradık, bazı başarılar da elde ettik. Örneğin eskiden resmi dairelerde çalışan Türklerin sigortalarının ödenmesini istedik, önerdik ve bu kabul edildi. Ve biz o paraları düzenli olarak Kuzey Kıbrıs'a gönderiyoruz. Ayrıca Güney Kıbrıs'a çalışmak için gelen Türklerle Rumlar arasında hiçbir ayrım yapmıyoruz; özellikle ücretler ve haklar konusunda. Daha başka pratik çözümler önermek de mümkün. Ancak Türkiye Kıbrıs bunalımını çözmek istemediği sürece bir sonuca varmamız mümkün değil.

Sarısözen: Uluslararası sosyalist hareketin yeniden organizasyonu, koordinasyonu hakkında ne düşünüyorsunuz? Bunun şartları var mıdır?

Christofinis: Bu konuda ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Heyecan duymak şarttır. Bugünkü durumun iyiye gitmesi, egemenlerin dayattığı şartlara boyun eğmememiz ve karşı durmamız için gerek komünist partiler, gerek ilerici partilerin ortak bir çalışma yapması gereklidir. Bütün bunların merkezileşmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

Orestis Kolozov:
'Yakınlaşamamanın nedeni Türkiye'nin Kıbrıs'taki mevcudiyeti, Denktaş'ın bu mevcudiyeti desteklemesi ve özellikle istemesidir. Bu, çözümsüzlüğün sürmesine neden olmuştur. Bu görüşü destekleyen dış güçlerin, büyük güçlerin de, bunda etkisi vardır...'

Birleşik Sosyalist Parti, Yunanistan Komünist Partisi ve Kıbrıs Halkının İlerici Partisi'nin ortak açıklaması

Birleşik Sosyalist Parti (BSP), Yunanistan Komünist Partisi (KKE) ve Kıbrıs Halkının İlerici Partisi (AKEL), 15, 16 ve 17 Eylül 1995'te yaptıkları toplantılarında bölgedeki durum gözden geçirilmiş ve her ülkede, ilerici güçlerin barış, demokrasi, bağımsızlık, toplumsal dayanışma ve sosyalizm için verdikleri savaşım üzerinde durulmuştur. Her üç parti, bölgelerindeki durumun kötüye doğru gidişi, bunun sonucunda savaşın yaygınlaşabileceği tehlikesi üzerinde durmuştur. Öte yandan, emekçilerin durumundaki kötüleşmeyi ve aynı zamanda onların kazanımları ile demokratik haklarına karşı olan saldırıları da saptamışlardır.

Geniş bir biçimde propagandası yapılan Yeni Dünya Düzeni, uluslararası hukukun üstünlüğünü ve barışın sürekliliğini sağlayamamıştır. Tam tersine, Yeni Dünya Düzeni kronik sorunların daha da sertleşmesine, yeni sorunların oluşmasına, bu sorunların çözümleri konusunda güçlünün hukukuna ve çifte standart uygulanmasına yol açmıştır.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Doğu ve Orta Avrupa ülkelerindeki değişimlerden sonra, emperyalist Birleşik Amerika ve müttefiklerinin egemenliği daha da belirginleşmiş, uyguladıkları politika ve oluşturdukları nüfuz alanları nedeniyle beklenmedik sonuçlar doğurabilecek yeni çatışma odakları ve yeni yerel savaşlar ortaya çıkmıştır. Bu arada milliyetçilik, dinsel fanatizm, şovenizm ve ırkçılık duygularının artışı da gözlenmektedir.

Özellikle bölgemizde, açık olarak bir savaş süregelmektedir. Ve bu da silahlanma yarışının büyük boyutlara varmasına yol açmaktadır. Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu bu silahlanma yarışının hızla sürdüğü bölgelerin başında bulunmaktadır. NATO, bölgede egemenlik kurmuş durumdadır.

Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs halkları arasında süren ve aynı zamanda bir uluslararası sorun da olan Kıbrıs sorununun çözümsüzlüğü, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ve toprak bütünlüğünün ihlali yıllardan beri sürmekte ve öte yandan Yunan–Türk ilişkileri de sürekli gerginleşmektedir. Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'ın da içinde bulunduğu bölge devletleri arasında süren silahlanma, çekişme ve yarışmalar, bölgedeki barışı ciddi olarak tehdit etmektedir. Eski Yugoslavya'daki savaş ve genellikle Balkanlar'daki olumsuzluklar durumu daha da vahimleştirmektedir. Yugoslavya'daki bu durumun sorumluları NATO, Avrupa Birliği ve milliyetçi güçlerdir.

Bu kriz karşısında KKE, AKEL ve BSP, savaşı engellemek, milliyetçiliğe karşı çıkmak, bölgemizde barışı ve halklarımız arasında dayanışmayı sağlamak amacıyla işbirliğini ve her alandaki çabalarını artırmayı kararlaştırmışlardır. Bu amaçla üç parti, şu kararları almışlardır:

1. Aralarındaki temasları ve ortak girişimleri sıklaştırmak,
2. Üç parti arasındaki ilişki, dostluk ve işbirliğini daha da geliştirmek amacıyla, parti başkanları düzeyinde bir toplantı düzenlemek,
3. Her üç ülke arasında, Barış Hareketi'nin gelişmesi, ortak, çok yönlü ve kalıcı bir işbirliği ile kurumlaşmanın sağlanması için girişimlerde bulunmak, bunun için Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'taki tüm barışçı güçleri kapsayacak ortak çabaları sıklaştırmak,
4. Kıbrıs sorununun; zirve anlaşmaları, Birleşmiş Milletler kararları, uluslararası hukuk ve insan hakları ilkelerine uygun olarak çözümlenmesi için çaba göstermek. Kıbrıs sorunu için çözüm kalıcı olmalı ve bağımsız, bağlantısız, her türlü asker, silah ve üslerden arınmış iki bölgeli, iki toplumlu, birleşik, federal bir devletin kurulması sağlanmalıdır. Bu devlet, gerek Kıbrıslı Rumların ve gerekse Kıbrıslı Türklerin çıkarları doğrultusunda gerçekleşmelidir. Aynı zamanda her iki taraf kayıplar sorununu araştırmalıdır.

Kıbrıslı ressam S. Erek'in "Barış Harekatı" adlı çalışması... Elleri başlarında esir alınmış insanlar... Barış sözcüğünün kirletilmesi...

Üç parti, Kıbrıs sorununun çözümü için çabalarını artırmaları konusunda ilgili tüm taraflara, barış güçlerine ve ilgili uluslararası tüm kuruluşlara çağrıda bulunmaktadırlar.

5. Üç parti, Yunanistan ve Türkiye halklarını ayıran hiçbir şeyin olmadığını ve olamayacağını vurgulamaktadırlar. Üç parti, dostluk ve işbirliği ilkeleriyle iki ülkenin aralarındaki sınırlarına ve egemenlik haklarına saygılı bir anlaşmanın her iki ülkenin çıkarlarına uygun olacağı kanısındadırlar. Sürüncemede olan kıta sahanlığı sorunu görüşmeler yoluyla çözümlenebilir. Üç parti, uluslararası hukuk, uluslararası pratik çerçevesinde ve emperyalistlerin hakemliği ve müdahalelerinden uzak geliştirilecek ilişkilerin iki ülkenin çıkarlarına uygun olacağı kanısındadırlar.

6. Üç parti, Yeni Dünya Düzeni'ne karşı, Balkanlar'daki savaşın sona ermesi, büyük güçlerin bölgeden uzaklaştırılması, mevcut sorunların sınırların dokunulmazlığı, halkların egemenlik haklarına karşılıklı saygı gösterilmesi temelinde çözülmesi, bunun uluslararası hukuk çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve Balkan halklarının etkin işbirliği ve dayanışmasını sağlamak amacıyla, Balkan ülkelerindeki ilerici, barışsever partiler ve barış kuruluşlarıyla birlikte bir Balkan Forumu'nun düzenlenmesi için çalışacaklardır.

Daha önce babasıyla görüştüğümüz eroinman K.C. ile de konuştuk

'Korkunç bir esaret... Ama, eroin beni

▼ 'Vildan benim çok yakın arkadaşım. Bu ay iki kişi öldü ve ikisi de bizim çevreden. Benim arkadaşım ikisi de. Vildan'ın alışveriş yaptığı kanal, ('kanal' deniyor eroin alınan yere) şimdi büyük bir popülarizm sağladı. Çünkü iyi mal satıyor. İyi mal sattığına göre ölüyor! Ve müşterileri çoğaldı! Kimse 'aman Vildan öldü ondan uzak duralım' falan demiyor. Demek ki iyi mal satıyor ki öldürüyor. Herkes şimdi oraya hücum etmeye başladı. Reklam oldu yani.'

▼ 'Tatmin olacak şeyler arıyorum ve bunu daha henüz bulmuş değilim. Artık eroin de bunu sağlamıyor, hiçbir şey sağlamıyor. Başka bir şey arıyorum, başka bir boyut arıyorum. Boyutlar arasında gezinti gibi bir şey bu. Mesela bir şey düşünün. Bir sürü koridora giriyorsunuz. Bir sürü kapı var. Ve bir kapıya giriyorsunuz ve orada eroin var. Ve bir daha dışarı çıkamıyorsunuz. O gezintinin son durağı belki. Girdiğim yer korkunç. Kurtulmak da bir o kadar korkunç.'

▼ 'Bir zincir sonuçta. Esaret! İlk başlarda böyle değildim. Bu korkunç bir şey. Yapabileceğim hiçbir şey yok şu anda. Şu an kalmadı. Eskiden gitar çalıyordum. Gitar kurslarına gidiyordum.. Yapabileceğim hiçbir şey kalmadı. Şu an bir çıkmazın içine girdim. Bazen bıraktığım zaman oluyor. Bir hafta sürüyor belki. O an büyük bir boşluğa düşüyorum. Korkunç bir boşluk bu.'

Önceki hafta bir eroniman gencin babasıyla söyleşi yapmıştık. Büyük bir rastlantı oldu ve haberimizin yayınlandığı hafta gencecik bir kız fazla dozda eroinden öldü. Eroinman Vildan Kutluer, Yeni Asya gazetesinin sahibinin kızıydı. Babanın "Nurcu" olması haberin manşetten verilmesine neden oldu. Bu olaylardan sonra K.C'yi aramaya başladık. Bir hafta boyunca gazeteler bu konuyu işlemeye devam etti. (Bu olaylar gündemdeyken dergimiz arandı ve baba ve oğulla görüşmek isteyen gazeteciler oldu.) Sonunda eroinman genç K.C. ile görüşme olanağı bulduk ("Benim oğlum bir eroinman" haberimizde, sadece soyadının baş harfini kullanmıştık). Onunla kararlaştırdığımız ilk randevuya gelmedi. Randevu günü Vildan olayının gazetelerde yer aldığı günün ertesiydi. Haber gönderdi. "Kendimi kötü hissediyorum.." Onu tekrar Beyoğlu barlarında aramaya çıktık. Yoktu hiçbir yerde. Tam ümidimizi kesmiştik ki, yolda rastladık. Önceki gün için özür diledi ve "şimdi görüşebiliriz" dedi. Söyleşinin yapılacağı mekanı kendisinin seçmesini istedik. Ve bize Mis sokağı önerdi. Sokağın girişindeki mağazanın vitrin kenarına oturduk. Ama o sırada onunla konuşmak mümkün olmadı. Çünkü çok kişi tarafından tanınıyordu ve onu sürekli "N'aber K." diye selamlıyorlardı. Selamlaşmalar bitti teybi açtık. Bu kez bir zenci geldi. Ondan İngilizce olarak 20 bin lira istedi. K., ona, "Sorry" dedi, zenci gitti. Ardından "biliyor musunuz" dedi K., "O zenci bir satıcı". Röportaj bir türlü gerçekleşmedi orada. Çünkü ablası geldi bu kez yanımıza. Röportaja kızdı. Onu ikna ettik. Ama burada bu görüşme mümkün olmayacaktı. Bir kahveye gitmeye karar verdik. Teybi yeniden açtık, bu kez de babası geldi. Babası da fotoğraf çekilmemesi konusunda uyardı ve gitti. Diğer eroinmanlara oranla K., şanslı bir gençti. Çünkü babası ve ablası onun çevresindeydi sürekli. Bütün mesele, onu bir kez daha ikna edip, yeniden tedaviye başlamasını sağlamaktı. Görüşmemizde K.'nın da bunu istediğini anladım. Ama anlattıklarından kurtuluşun imkansız olduğu sonucu çıkıyordu.

Asya DERELİ

Bana kendinden, geçmişinden bahseder misin? Çevren, okuduğun okullar..

K. C: Ben ilkokulu iki okulda okudum. Ortaokulda ise dört okul değiştirdim. Sıradan bir okulda okumamı istemedi ailem. Beni koleje gönderdi. Hepsi iyi okullardı. Ama sürekli okul değiştirdim. Bir okul arkadaşım falan olmadı. Sonuçta bir arkadaşsızlık sıkıntısı çekiyordum. 13-14 yaşlarında çok az arkadaşım oldu. Onlar da geçici okul arkadaşlarıydı. Bir okulda en fazla 3-4 ay okudum. O sıralarda evimizi taşıdık. Beyoğlu'nda yaşamaya başladık. Annem antikayla ilgileniyordu. Beyoğlu'nun nostaljik, tarihi ortamında yaşamak istiyorduk.. Yani seviyorduk Beyoğlu'nu. Burada yaşamadan önce de Beyoğlu'na zaten sürekli gelip gidiyorduk. Annem beni 4-5 yaşındayken sinemaya getirirdi buraya. Aslında herşey Beyoğlu'ndan kaynaklanıyor.. Belki Göztepe'de yaşasaydım böyle bir şey olmazdı. Ama burası ayrıca bir kültür sanat ortamı. O zamanlar benim için çok iyiydi. Çünkü sinemaya, tiyatroya sürekli giden bir insandım. Sosyal aktivitelerim fazlaydı.

Bu aktiviteler seni doyurmuyor muydu?

Doyumsuzluğum şuradan kaynaklanıyor. Genel olarak insan yapısından, toplum yapısından sıkıldım yani. Korkunç sıkıldım. Yalnız başına kalma eğilimlerim vardı. Çünkü giyimime karışıyorlardı. İnsanlar rahatsız oluyordu benim dış görünüşümden, giyimimden. Dinlediğim müzikten. Ben punk dinliyordum. Sürekli insanlar üzerime geliyordu ve bu beni rahatsız ediyordu korkunç şekilde. Sürekli rahatsız oluyordum insanlardan.

Aile çevren mi giyinme şekline karşı çıkıyordu.?

Hayır. Aslında annemin çok güzel bir çevresi vardı. Ama onlar bana çok yapay geliyorlardı. Yani gerçeğin peşine düştüm aslında. Gerçeği aramaya başladım.

Sence gerçek neydi o zaman? Mesela dünyayı nasıl yorumluyordun?

İnsanları seviyordum. Ama yaşamın bir maskeli balo olduğunu düşünüyordum. Herkesin bir maske taktığını düşünüyordum.

Uyuturucuyla nasıl tanıştın? Kaç yaşındaydın?

Şu an 17 yaşındayım. Bir ay sonra 18 yaşına basacağım. 3.5 senelik bir uyuşturucu geçmişim var. Küçük yaşta başladım.

Korkmuyor muydun? Uyuşturucuyu sana hiç anlatmamışlar mıydı?

Hiç korkmuyordum bu tip şeylerden. Çünkü korkulacak o kadar çok şey var ki. Yalnız başıma kalmamı, düşünmemi sağlayan bir şey olarak görüyordum uyuşturucuyu.

Onu almadığın zamanlar da düşünce üretiyordun değil mi?

Tabii yazı yazıyordum, şiir yazıyordum.

Her istediğine kavuştun mu çocukken?

Yani çok güzel bir ailem vardı. Annem babam ayrı benim. Babamı 7 yaşına kadar tanımadım. Ama sonuçta iyi bir anne ve babaya sahiptim. İyi okullarda okudum. Maddi açıdan hiç rahatsızlığımız olmadı. Bir aile sorunum falan yoktu.

Sorunun neydi peki?

Sorunum kendimleydi ve insanlarlaydı. Hep yalnız başıma kalmayı istedim. Yalnız başıma bir gezegende tek başıma kalmak istedim. Her zaman böyle bir şey istedim. 13 -14 yaşında esrar içmeye başladım.

İlk defa esrarı nerede tanıdın?

Zaten 8-9 senedir bu çevredeydim. Beyoğlu'nda da çok insan esrar içiyor yani. Benim arkadaşlık yapabileceğim insanların çoğu içiyordu. Sinemaya, tiyatroya giden insanlar arasında da içen vardı. Ben bu tip insanlarla büyüdüm. Yani esrar her yerde içilen bir şeydi benim için. Aman bağımlılığım olur diye bir düşüncem yoktu yani. Bir seneden fazla esrar kullandım. Bu beni rahatsız etmedi. Hatta üretkenliğim arttı. Daha fazla yazmaya başladım. Yani hoşuma gidiyordu. Ama bir süre sonra bu ot beni tatmin etmez hale geldi. Başka şeylere yöneldim. Yani herhalde bu biraz da uyuşturucu mafyasından kaynaklanıyor. Genç kesime yöneldiler. Para kazanmak için.

Bir bağımlı olarak yaşamak, onsuz yaşamı var edememek, kendine karşı haksızlık değil mi?

Evet, yani bir zincir sonuçta. Bu beni rahatsız etmeye başladı. İlk başlarda böyle değildim. Bu korkunç bir şey. Yapabileceğim hiçbir şey yok şu anda. Şu an kalmadı. Eskiden gitar çalıyordum. Gitar kurslarına gidiyordum.. Yapabileceğim hiçbir şey kalmadı. Şu an bir çıkmazın içine girdim.

Hiç bırakmayı denedin mi?

Bazen bıraktığım zaman oluyor. Bir hafta sürüyor belki. O an büyük bir boşluğu düşüyorum. Korkunç bir boşluk bu.

Kriz anı nasıl bir şey?

Fiziksel olay atlatılıyor yani. Kriz o kadar Türk filmlerindeki gibi gerçekleşmiyor. O kadar büyütülecek bir olay değil. İnsanın beyninden atması önemli. Psikolojik bağımlılık bayağı korkunç bir olay.

İlk nasıl içtin?

Meraktan başladım. Sadece merak. Nasıl bir şey olduğunu merak ediyordum. Ondan sonra gerisi geldi. İki seneye yakındır kullanıyorum eroini. Ondan önce zaten hap kullanıyordum.

Eroin satan insanlar sizin sırtınızdan korkunç paralar kazanıyorlar. Bundan rahatsız olmuyor musun?

Bu eroin insanın duygularını körelten bir olay. Dışarıdan gelecek kötü tepkiler olsun, iyi tepkiler olsun etkilenmiyorsun. Sanki manyetik bir alan insanı koruyor yani. Benim de böyle bir şeye ihtiyacım var belki. Çünkü insanlar beni korkunç rahatsız ediyor. Gerçek insanı, kişiyi, toplumu arıyorum. Ama insanlar sürekli yüzlerine bir maske takıp öyle dolaşıyorlar.

Senin 'gerçek toplum' dediğin nasıl bir toplum?

Ben bir anarşistim. Bireyselliği savunuyorum. Otoritelere karşıyım. Devlete karşıyım. Her türlü baskıya karşıyım. İnsanların bireysel olarak daha iyi şeyler üretebileceğine inanıyorum.

Sosyalist bir mücadele içinde yer alsaydın farklı olur muydun? Hiç böyle bir şey düşündün mü?

Evet evet olabilirdi belki. Ama ben daha çok sanata yöneldim. Ben çalışıp masa başında bir iş yapmak istemiyordum. Resim yapmayı seviyordum. Şiir yazmayı seviyor-

Sansasyonel her ölüm olayından sonra polis, göstermelik operasyon düzenleyerek birkaç kişiyi gözaltına alıyor.

ge/tabakadan gelen çocuk ve ... lerini tam bir toplumsal kaosa ... tında toplanmaya çalışılan bu tür ... dana

çirkinliklerden koruyor sanki'

dum. Nasıl bir şey yapmak isterdim biliyor musunuz? Bir yerden gelen param olacak. Nereden geldiği önemli değil. Çalışmayacağım, evimde oturacağım. Resim yapacağım. Bunu isterdim. Ama bu betonların arasında, bu insanların arasında eroin beni koruyor yani.

Koruduğu kötülükler nedir?

İnsanlar kötü davranıyorlar birbirlerine. Yani otobüste herhangi bir insan kalkıp herhangi bir laf edebiliyor. Yani yolda insan gelip omuz atıyor. Üç kişi, dört kişi bana yoldan geçerken saldırıyor niye saçın uzun diye. Bu tip şeyler işte. Bir sürü örnek çoğaltılabilir aslında. Şu anki toplumdan korkunç bir rahatsızlık duyuyorum. Hiçbir ideolojiye güvenmiyorum.

Eroin aldığın anda nasıl hissediyorsun kendini?

İçince öyle pembe rüyalar falan olmuyor. Ama yani söylediğim gibi bir rahatlama söz konusu. Esrar içtiğiniz zaman belki beyniniz çalışır ve değişik hayaller görürsünüz. Trip denen bir olay. Trip.. Yani bir yolculuk. Ama eroinde öyle bir şey yok. Eroin bir trip değil. Eroin bir yaşam tarzı.

Bir günün nasıl geçiyor?

Sabah hasta bir biçimde kalkıyorsun. Eğer eroin yoksa esnemeye, gözleriniz yaşarmaya başlıyor. Büyük bir halsizlik çöküyor. Bu, krizin ilk aşaması. Bulamazsanız daha kötü durumlara düşüyorsunuz. Yani sonuçta hergün eroini bulmak zorundasınız. Bunu bulmak için para bulmak zorundasınız. Bu insanın yaşam tarzına dönüşüyor sonuçta.. İki senedir bu şekilde yaşıyorum. Benim ailem bana para vermiyor, Ama bir şekilde para bulmak zorundayım.

Nasıl buluyorsun?

Arkadaşlarımdan buluyorum. Aramızda dayanışma var. Çünkü bir eroinman çalışmıyor. Çalışamaz da zaten. Daha önce kaset çalıp satıyordum. Para bulamayan satmak zorunda kalıyor eroini. Yani bu şekilde satıcı olmak zorunda kalanlar oluyor.

Eroin nasıl satılıyor, nereden bulunuyor?

Biz gidip alıyoruz. Onlar da gelip kendilerini gösteriyorlar. Mesela ben bir sokakta oturuyorsam önümden üç tane satıcı geçiyor. Az önce de sizle konuşurken geçti biri.

İşaret mi veriyor?

İşarete gerek yok. Siz zaten onu tanıyorsunuz. Ve ne amaçla oraya geldiğini biliyorsunuz.

Polisler onları tanımıyor mu?

Polis.. Polisler gidiyorlar, paralarını alıyorlar ve çekiliyorlar. Olay bu. Arasıra göstermelik operasyonlar oluyor. Yani bin tane satıcı varsa, iki ayda bir-iki kişiyi yakalıyorlar O da göstermelik. Gazetelerde çıkıyor. İşte polis bunu yakaladı diye. Aslında bin tane tanıdıkları var.

Satıcılar onlar için bir gelir kaynağı. Ben işin kısa vadeli ya da uzun vadeli çözülebileceğine inanmıyorum. Bir satıcı yakalandığı zaman onun yerini mutlaka başkası dolduruyor. Bu arz ve talep meselesi. Bu bir rant sonuç olarak. Bir para kazanıyor bu insanlar. Hemen onun yerini dolduruluyor. Bunun önüne geçilmesi artık zor.

Vildan öldüğü zaman rahatsızlık duydunuz mu?

26 yaşındaki İzzet Altınok eroin kurbanlarından biriydi. Cesedi bulunduğunda gazetelerde bu fotoğraf yayınlandı.

O benim çok yakın arkadaşım. Bu ay iki kişi öldü ve ikisi de bizim çevreden. Benim arkadaşım ikisi de. Vildan'ın alışveriş yaptığı kanal, ('kanal' deniyor eroin alınan yere) şimdi büyük bir popülerizm sağladı.

Niye?!

Çünkü iyi mal satıyor. İyi mal sattığına göre ölüyor! Ve müşterileri çoğaldı! Kimse 'aman Vildan öldü o satıcıdan uzak duralım' falan demiyor. Demek ki iyi mal satıyor ki öldürüyor. Herkes şimdi oraya hücum etmeye başladı. Reklam oldu yani.

Sizden biri ölünce üzülmüyor musunuz? Bırakalım demiyor musunuz?

Rahatsızlık.. Üzülüyoruz. Arkadaşımız sonuçta.

Ama bırakma diye bir şey yok. İnsanlar bir şekilde öleceklerini biliyorlar. Ölüm korkusu yok. Ölüm korkusu olan insan eroin kullanmaz.. Ölüyor ve herkes onu doğal karşılıyor. Bir süre sonra herkes unutacak onu. Vildan'ın öldüğü gün eroin pazarlığı yapılıyordu... Böyle olaylardan sonra medya şöyle imaj veriyor.'Eroin satıcıları yakalanacak. İçiciler yakalanacak. Tedaviye girecek.' Yok öyle bir şey. Göstermelik bir iki oparasyon olacak. Zaten bu işin bu şekilde kesilebileceğine inanmıyorum. Avrupa'da da şu an henüz hiç kullanmamışlara yönelik kampanyalar düzenliyorlar. İçicilerin kurtulması o kadar zor ki..

Yani yakanızı hiç bırakmayacak.

Ama eroin kullanmayan insan bunu bilemez. Yani siz hastasınız, hastalık deniyor kriz öncesi duruma. Nefret ediyorsunuz eroinden. Ama eroin buluyorsunuz, yapıyorsunuz ve rahatlıyorsunuz. İşte her şey bu yani. Çok mücadele verdim. 4 kere hastaneye yattım. Ama istemek yeterli değil. Çok güçlü olması gerekiyor insanın.

O gücü kendinde bulamuyor musun?

Eroinin yerini tutacak bazı şeyler gerekiyor. Çünkü benim 24 saatimin 23 saati eroinle geçiyor. Onun yerini tutacak şeyi henüz bulabilmiş değilim. Ben uyuşturucu karşıtı bir insan değilim kesinlikle. Ama eroin öyle bir uyuşturucu ki insanı tutsak ediyor. Mesela bu akşam bir arkadaşınız gelir, haydi sinemaya gidelim der. Üzerinizde malınız yoksa gidemezsiniz. Bu büyük bir tutsaklık.

Çevrendeki eroinmanların eğitim ve kültür durumları ne düzeyde?

Benim çevrem kültürlü ailelerin çocukları. Postmodern insanlar. Ölümden korkmayan insanlar. Hepimiz bu dünyadan sıkıldık çünkü.

Başkalarına tavsiye edebilir misin?

Etmem tabii. Nasıl bir insanın cezaevine girmesini tavsiye etmezseniz, aynı şekilde eroini de kimsenin kullanmasını tavsiye etmem. Kesinlikle.. Büyük bir işkence. Ama hiç inanamayacağınız insanlar kullanıyor.

Niye?

Meraktan kullanıyor. Arkadaş çevresi kullandığı için.. Belki arkadaş çevresine uyum sağlamak için kullanıyor. Her kesimden içicisi var. Mesela Yolda görüp maganda dersiniz o tiplere. Onlar da kullanıyor. Büyük bir artış var.

Bu artışın nedenini neye bağlıyorsun?

Özellikle son bir sene içinde artış çok. Sonuçta mafyanın elindeki fazla eroini tüketmesiyle ilgili bir şey bu. Ve özellikle genç kesim onların işine daha çok geliyor. Çünkü genç kesimin daha uzun kullanım ömrü var.

İlk başlarda bedava vermek gibi şeyler var mı?

Böyle bir şey yok. Zaten kulaktan kulağa yeterince yayılıyor.

Satıcıların hiçbir şey yapmasına gerek kalmadı artık. Kullanan çok fazla insan var. Mesala biz burada üç kişi oturuyorsak ve içiyorsak, yanımızdaki dördüncü kişi kullanmıyorsa da ister istemez o da merak ediyor bunu.

Herkes merak ederse...

İnsanoğlu zaten meraklı bir yaratık. Bir kereden bir şey olmaz mantığı her zaman bu işin başlangıcı oluyor. Benim çevremde çok insan var içen. İnsanlar biliyor bunun zararını. İzlediği filmlerden olsun, başka şeylerden olsun biliyor. Ben de öyleydim. Eroine insan başladığı zaman kurtulamaz. Bunu ben de biliyorum. Ama insanın merak duygusu her zaman galip geliyor. İlk kullandığında hoşuna gidiyor belki, ama bir ay sonra kullanmak zorunda oluyorsun artık. Bu asla merak edilecek bir şey değil. Dünyada merak edilecek, yaşanacak o kadar çok şey var ki. Ama genellikle çevreden kaynaklanıyor. Beyoğlu'nda şu an öyle bir çevre yerleşik ki. Barlara takılan insanlar olsun, rock barlara takılan insanlar olsun, en az yüzde 50'lik bir kısmı içiyor.

Sevgiyi tanımlar mısın?

Sevgi... Bir şeye bağlanmak sevgidir bence. Eroine bağlanmışsanız eğer, seviyorsunuzdur ki bağlanmışsınızdır. Ben eroini seviyorum şu anda.

O anlamda değil.

Sevgi bence dürüstlük yani. Gerçek sevgi.... İnsanların birbirlerine karşı yalan söylememesi, açık olması. Yalan her zaman var ve yalanın olmadığı yerde sevgi de olur bence.

Ben geçmişteki seni merak ediyorum.

Önceden günde iki defa sinemaya gidiyordum. Derneklere, kültür merkezlerine gidiyordum. Gitar çalıyordum. Yani doyumsuzluk, tatminsizlik... Tatmin olamadım hala. Tatmin olacak şeyler arıyorum hala. Ve bunu daha henüz bulmuş değilim.

Eroin de sağlamıyor bunu artık öyle mi?

Sağlamıyor, hiçbir şey sağlamıyor. Başka bir şey, başka bir boyut arıyorum. Boyutlar arasında gezinti gibi bir şey bu. Mesela bir şey düşünün. Bir sürü koridora giriyorsunuz. Bir sürü kapı var. Bütün kapılardan girip çıkıyorsunuz. Ve bir kapıya giriyorsunuz ve orada eoin var. Ve bir daha kapı dışarı çıkamıyorsunuz. O gezintinin son durağı belki. Ve gezintinin riski belki. Son girdiğim odadan henüz çıkmış değilim. Girdim ama yani korkunç bir şey. Kurtulmak da bir o kadar korkunç.

Çoğalıyoruz diyorsun. Bu korkunç bir şey.

Evet çok küçük kızlar kullanıyor. 13-14 yaşından başlıyor ve bu tırmanıyor.

14 yaşındaki bir insanın ailesi bilmiyor mu?

Biliyor, biliyor. Ailesi hastanelere yatırıyor, çıkarıyor. Çıkınca gidiyor tekrar kullanıyor. Eroin korkunç bir şey. İnsan nefret ediyor ama bir o kadar da seviyor. O duygu anlatılamaz. İğneyi alıyorsunuz, basıyorsunuz. Ondan sonra herşeyi unutuyorsunuz.

Genellikle tuvaletlerde kullanıyorlarmış? Hangi tuvaletlerde?

Yani bütün tuvaletlerde. Beyoğlu'ndaki bütün tuvaletlerde.. Genellikle fast foodlarda. Genellikle evlerde ve tuvaletlerde. Ben mesela gideceğim birazdan tuvalete ...

Bir de dilenme çok yaygın değil mi?

Evet. Çıkıyorlar İstiklal Caddesi'ne, insanlardan para istiyorlar. Ama bunu yapmak zorundalar.

Biraz önce 'geçmişteki sen'i sormuştum, ama yarım kalmıştı.

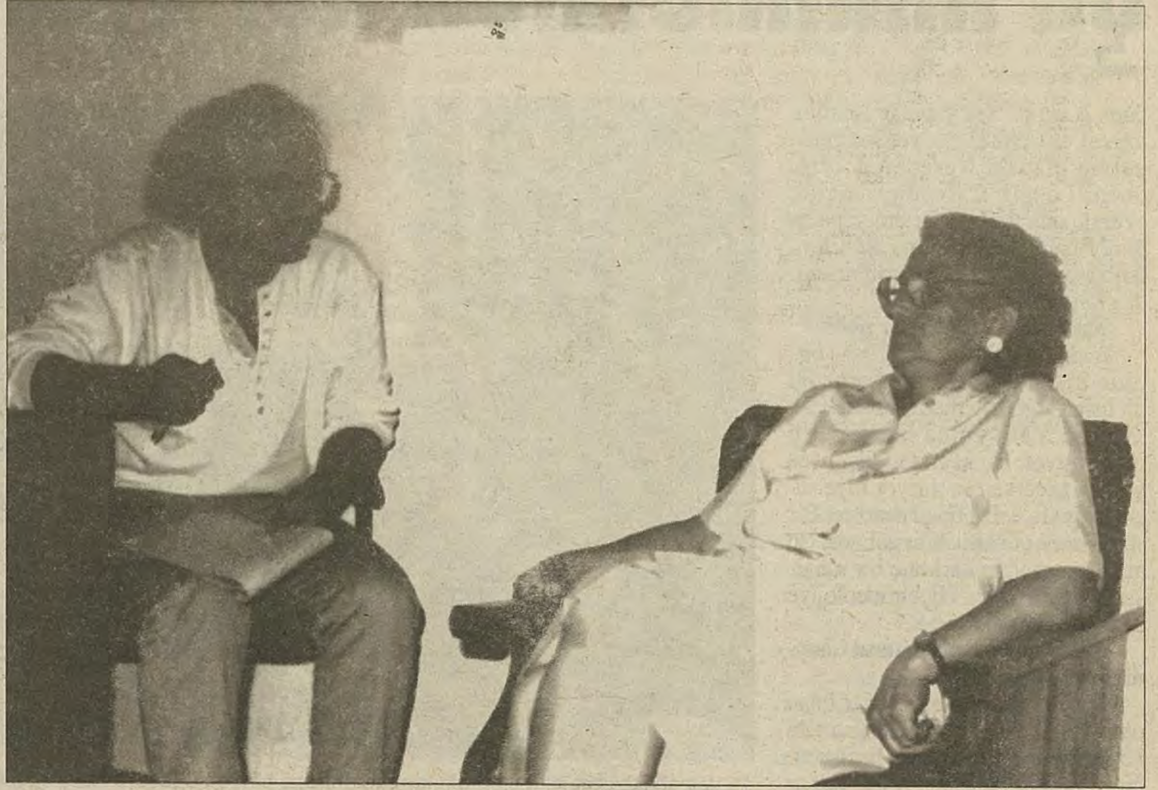
Bazı insanlar mutlu olabilir benim yaşantımdan. Çünkü çok güzel insanlarla beraberdim, çok güzel insanlarla tanıştım. Güzel ilişkilerim vardı. Ama aradığım şeyi bulamadım, mutluluk benim için en üst nokta yani ve ben buna ulaşamadım. Ulaşmak için herşeyi denedim. Ama denediğim bu şey bataklık gibi... Beni durdurdu yani.

Hala istiyor musun bırakmayı?

Tabii ki istiyorum... Ama... Ama şu an üzerimde eroin var ve mutluyum. Olmadığı zaman kendimi çok berbat hissediyorum. Çok kırıcı hissediyorum kendimi. İnsanları kırıyorum.

Nâzım iki sözcükle konuşurdu:

'Gülüm... Şekerim'

Yurtdışında yaşamak ve ölmek... "Geriye dönmek ya da dönememek" ihtimalini düşünerek yaşamak... Bunlar "teorik" şeyler değil, daha çok yaşanması gereken durumlar... Şekibe Yamaç ve Ziya Yamaç çifti de böyle bir süreci yaşayanlardan. Fahri Erdinç; Tuğrul Deliorman, Ziya Yamaç da 1950'li yıllarda Bulgaristan'a kaçan ve olay olmuş insanlar... Şekibe Yamaç halen Bulgaristan'da oturuyor ve Bulgar vatandaşı... Zaman zaman Türkiye'ye geliyor. Göremediklerini görmek için belki de... Ertelenmişlikleri hissetmek için... Geçmiş zamanları geçecek zamanlara iliştirerek daha bir keyifle yaşayabilmek şimdiki zamanı... Şekibe Yamaç, bazı partililerin çocuklarını da büyütmüş... O, hem eski bir partizan, hem "Oma" (büyükanne). Bir muhalif olarak da yaşlılığı kendine yakıştırmış... Çok sık rastlayamadığımız şık ve güzel yaşlananlardan... Sezai Sarıoğlu, Şekibe Yamaç ile muhabbeti röportaj olmanın ötesinde söylenenler özerinden bir yüksek sesle konuşma.

"Nâzım, üzerinde konuşulacak insandır" diye başlıyor Şekibe Yamaç...

Ancak yine de konuşulanlar ve yazılanlar eksik...

"Şiirlerini Fransızca yazsaydı çok daha başka olurdu..."

Acaba diyorum... Acaba Fransızca ya da Rusça düşününce, dünyayı aynı şekilde duyumsayabilir ve yazabilir miydi?

"Çok samimi ve içten bir insandı. İki sözcükle konuşurdu sanki; gülüm, şekerim..."

Gündelik yaşamdaki Nâzım, kendini doğrudan ifade eden biri görüntüsünde. Ya sessizce kendi içine kıvrıldığı kimsesiz saatler...

"1960'lı yıllardı. MK davetlisi olarak Romanya'ya geldi. Gayet meşhur, romanları, şiirleri çıkmış. Münevver Varşova'da. Nâzım'ın Münevver ve Memed'le sorunları var. Memed'i görmek istiyor, dinlenmesi için davet ediyor, Memed, kırgın. Davetini reddediyor.B iz yanındaydık, Nâzım o kadar çöktü ki, hüngür hüngür ağladı. Buhranlı günleriydi. Duygularını şöyle dile getiriyordu; 'ben onu çok görmek istiyorum. O bunu biliyor... Ama gelmiyor'.. Müthiş kırgın ayrıldı Romanya'dan..."

Şu çocuklar meselesi... Muhalif çocuklarının gerçekleri. Memed-Nâzım ilişkisi bu bağlamda önemli. Memed ne yapar şimdilerde? Muhalif çocuklarının başka sularda yüzmeleri in esvabı mucibesi... Nazım bir baba ve mikro iktidar...

"Oteldeyiz. 'İvan İvanoviç var mıydı yok muydu" piyesi oynuyor Moskova'da. Naklen yayınlanıyor. Beraberce izliyoruz. Yayın kesiliyor. Nâzım yayının durdurulduğunu öğrenince "çıldırmış bunlar" dedi. Sonradan öğreniyoruz ki, polisler stüdyoyu basmışlar... O, ne düşünüyorsa konuşan bir insandı."

Doğruların parti ya da tek bir otorite tarafından belirlenmesinin yarattığı traji-komik haller... Halen devam ediyor... Partideki hiyerarşiye göre tatile çıkma geleneği...

"Bir gün otomobille geniş bir caddede gidiyoruz. Baktık halk durdurulmuş, geçirilmiyor. Nâzım 'bu ne' dedi. O sırada MK üyeleri ya da yüksek görevlilerden birisi caddeden geçecekmiş. Nâzım dayanamadı "bunu gidip kendileriyle derhal konuşacağım' dedi. "Siz halktan mı korkuyorsunuz..."

Ayrıcalıklar ve siyaset ilişkili. Yatay, çoğulcu örgütlenmeyen her toplum "karşı çıktığı şeyin kendisi" olmaya mahkum değil midir? Tarih denen bilirkişi "siyaset bumerang değilse nedir?" diye fısıldıyor...

"O, daima 'putları yıkmaktan' yanaydı. Bence en güzel şiirleri Pirayе'ye yazdıklarıdır. Vera, Nâzım'ı fazladan kollamak ve uzaklaştırmak ister gibiydi. Bu tavrını çok anlamazdık. Vera'dan önceki sevgilisi Dr. Galya, Nâzım'ın üzerine çok titrerdi. Sabiha Sertel Nâzım'a aşıktı denir?... Bence Nâzım'a hayrandı. Nâzım bu, yakışıklı insan..."

Nâzım-Vera ilişkisini anlamak, Sovyet toplumunun politik kültürünü de anlamak ve ünlü yakınlarının parti içinde ya da dışında nasıl kavrandığını bilmekle olanaklıdır. Tersi durumda Vera bazen "kötü yenge", bazen "Nazım'ı yeniden şair eden sevgili" olarak algılanabilir... Vera, Nazım'ın dokunduğu herşeyi ve arkadaşlarını, ondan uzaklaştıran ve yine kendi mülkü ve tabusu haline getiren biri miydi? Radi Fish'e göre, "Nâzım'ın ölümünden Vera sorumludur. Çünkü o, Ekber Babayef ile Nâzım'ı 'aldatmıştır'..." Nâzım'ın ya da Vera'nın sevme biçimini sorgulamak/ yargılamak bizim işimiz değil.

"Biz Nâzım'ı seven arkadaşlarıydık. Özel bir sevgiydi bu. Öldükten sonra parti yayınlarında onun anısına köşe ayırır ve şiirlerini yayınlardık. Bizim Radyo'nun spikeri Halil Gürsoylu ile şiirlerin yayınlanması için çabalardık. Bir şiir koyuyoruz, hani şu ünlü şiir 'İşte böyle Laz İsmail, teslim olmamak bütün mesele.' Marat geldi ve 'Çıkarın bu şiiri. Nedir bu Nâzım aşağı, Nâzım yukarı' dedi. Ne yapalım partiliyiz ve emir kuluyuz..."

Söz dönüp dolaşıp "Parti ve partili sanatçı" ilişkisine geldi. Şekibe Yamaç çok naif bir şekilde "elden ne gelir di" demeye getiriyor. Bu biraz olan biteni kabullenmek, biraz da içten içe sitem etmek... İlginçtir Nâzım hakkında, cezaevine girmeden önce parti içi mücadele zemininde "Troçkist, polisist pozisyon" diye kampanya açıp partiden atanlar, Nâzım'ın "teslim olmamak bütün mesele" diyerek sıkı durmasının ardından başta Marat olmak üzere Moskova radyosundan "Nazım'a Özgürlük" kampanyalarına öncülük ediyorlar. Pragmatizm (mi?).

"1951... Bulgaristan'dayız... Nâzım geldi. O sırada Türklerin göçleri var. Toplantıda Nâzım konuşuyor. Konuşma etkili oluyor ve bunun üzerine ellerinde Bulgaristan'dan çıkış belgesi olan Türkler belgelerini yırtarak gitmekten vazgeçiyorlar. Ben de daha Türkiye'deyken Sirkeci Garı'nda Bulgaristan'dan gelen göçmenlere şöyle propaganda yapıyordum; 'Neden geliyorsunuz... Bakın burada benim gibi işsizler ve işsizlik var. Neden sosyalizmden kaçıyorsunuz.'"

'Sosyalizm herşeyi çözer'in kolaycılığı belkide"düşlerin" gözbağı. Gerçekte "Azınlıkların", "öteki"nin tarihini, acılarını ve istemlerini anlamak sorunudur bu... Yaşanan tarihe bakınca "anneeeee" diyesi geliyor insanın...

"Nâzım, yazılarını radyoya gelip yazardı... Daktilosu, eski, küçük, yüksek bir makinaydı. O kocaman adam makinayı kucağına koyup yazardı."

Nâzım, eşyalarına "insan" gibi davranıyor gibi. Nâzım'ın yazı makinası acaba neredEdir? Hangi acılara tanık olmuştur, hangi aşklara, kırgınlıklara... Bir rivayete göre Nâzım'ın makinası Bulgaristan'da Bizim Radyo çalışanı olan bir Bulgar komünistindedir. Mayakovski'nin imzalayıp Nâzım'a verdiği sözlük ise Şirinevler'de ikamet eden birindedir.

"Nâzım Hikmet'in sesini Budapeşte Radyosu'na seslendirenler; Gün Benderli, Necil Tokay'dır."

Nâzım'ın sesi yadırgatmıştır beni. Sesi ile Nâzım imajı arasında bir uyuşmazlık var gibidir. Nâzım'ın kendi sesiyle okuduğu şiirlerde bu durum daha nettir. Zaten bir şairin kendi sesinden şiir okuması göze alınan bir "risk"tir. Gündelik yaşamda Nâzım, şiir okumaktan çok şiir üzerine konuşan ve tartışan biri. Şekibe Yamaç böyle söylüyor.

Şekibe Yamaç memleketin tozuyla yine "komşi"ye yolculuğa çıkıyor.

Gereksinme ve çekicilik

Teslim TÖRE

Bilimsel sosyalizmin yakın tarihine kabaca gözatıldığında üç farklı dönem belirir. Birincisi; bilimsel sosyalizmin doğuşundan Büyük Ekim Devrimi'ne kadar geçen süreçtir. İkincisi; Ekim Devrimi'nden reel sosyalizmin çöküşüne kadar uzanan dönemdir. Üçüncüsü ise; sosyalist sistemin dağılışından bu yana yaşadığımız süreçtir.

Kuşkusuz, içinde bir dizi tarihsel, toplumsal gelişme ve çöküşü barındıran bu her bir dönemi başlı başına ele almak mutlaka daha yararlıdır. Ancak bir gazete makalesi boyutlarında bunu gerçekleştirmek olanaklı değil. Yine de giriş paragrafları biçiminde değinmekte yarar var.

Bilindiği gibi, bilimsel sosyalizm; Marks ve Engels tarafından o güne kadarki tarihsel toplumsal gelişmelerin içinden süzülerek ve emekçi sınıfların toplumsal gereksinmelerine yanıt arayışı içerisinde üretildi.

Özgürlük, adalet, kardeşlik ülkülerini bayraklaştırarak gerçekleşen burjuva devrimleri, feodal soyluların iktidarına karşı geniş bir halk desteği sağlamışlardı. Ne var ki, feodal soyluların iktidarının yerine burjuva sınıfının egemenliğini oturtan bu devrimlerin hemen akabinde, emekçi toplum, devrimin ülkülerinin hiçbirinin hayata geçirilmediğini görecekti. Arayış sürüyordu. Burjuva devriminin üzerinden bir asır bile geçmeden, üretim araçları üzerindeki özel sahiplik ile üretici güçler arasındaki çelişki toplumsal ilerlemenin önünü tıkamaya başladı. Bu tıkanma ve arayış yeni devrimler çağının sinyallerini yakıyordu. İşçi sınıfının silahını "sağ omuzundan" "sol omuzuna" geçirmesinin zeminleri güçlenmişti. Marksizm, dolayısıyla da bilimsel sosyalizm, en yoğun ve en verimli tartışmalarını bu dönemde yaşadı. Yığınlar içinde yayılıp vücut bularak objektif ve sübjektif bir güce dönüştü. Paris Komünü; dönemin arayışlarının pratik bir ürünü olarak patlak verdi. "Silahı sol omuzuna" geçiren işçi sınıfı, Paris Komünü ile yeni bir devrimler çağının, yeni bir demokrasi ve yeni bir iktidar çağının ilk çıngısını çakmıştı.

Büyük tarihsel kopuş

Paris Komünü'nün yenilgisinden sonra da toplumun yeni bir sistem gereksinmesi devam etti. Ancak arayışın yönü artık belliydi. "Uzaktaki limanı gösteren" Paris Komünü, nasıl bir devrim ve nasıl bir iktidar sorunsalına, geliştirilerek olgunlaştırılması gereken pratik yanıtlar vermişti.

Bilimsel sosyalizmin zengin teorik birikimi, Paris Komünü'nün tarihsel deneyleri ve Rusya toplumunun devingen dokusunun arayışı üzerinde patlak veren Büyük Ekim Sosyalist Devrimi somut bir gerçekliğe ulaşarak yeni bir çağ başlatmıştı. Bu, aynı zamanda sosyalizmin ikinci ve yeni bir dönemiydi.

Büyük tarihsel kopuşun öncülüğünü yapan ve dünya çapında devasa bir etkileme gücüne ulaşan sosyalizmin bu yeni sürecinde, sosyalizmin sistematize edilmesine paralel olarak toplumsal gereksinmeler ve gerçekliğin dönüştürülmesine yanıt arayışında yöntemsel bir değişim oluştu. Basit bir yöntem değişikliğiyle sınırlı olmayan bu değişim sonucu; varolan durumun değiştirilmesine yönelik "gerçek bir hareket" olan bilimsel sosyalizmin yerini, sistematize edilmiş kurallar, ilkeler ve kalıplar almaya başladı. Bu süreçte, yaratıcılık, geniş ütopya bir kenara bırakılarak ideolojik teorik üretimler, hatta pratiğin örgütlenmesi sovyet sisteminin yaşatılmasına-desteklenmesine ve hatta dış ve iç politikalarıyla uyum arayışına yöneltildi. Dolayısıyla realizm ve volontarizm bilimsel sosyalist teori ve harekette belirleyici eksen haline geldi. Realizmin ve volontarizmin (iradeciliğin) dar kabuğu, sosyalizmin bilimselliğini tali plana itti, "çekiciliği" önplana çıkarttı. Bu yöntemin genellik kazanması nedeniyle, yaşamış oldukları sistemden hoşnut olmayan emekçi toplumlar varolan durumu değiştirmenin yeni yollarının arayışı yerine, sosyalizmin çekim eksenine giriyorlardı. Sosyalizme geçiş yollarının zenginliği, çeşitliliği ya tümüyle ortadan kalkmış ya da teoride kalmıştı. Sovyetlerin şahsında sembolleşen sosyalizm ve sosyalizme geçiş biçimi, sosyalizme yönelen ülkelerin ve devrimci hareketlerin örnek aldığı yegane biçim haline dönüştü.

Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler faşizminin yerle bir edilmesinden sonra "çekiciliği" daha da artan sosyalizmin çekim atmosferine girmeyen kalmamıştı. Ezilen halklar, sömürgelerde yaşayanlar, hatta ezilen din ve mezhep mensupları bile bu çekim atmosferinin ekseni etrafında dönüyordu.

Silahı sol omuzuna geçiren işçi sınıfı, Paris Komünü ile yeni bir devrimler çağının, yeni bir demokrasi ve yeni bir iktidar çağının ilk çıngısını çakmıştı.

> Marksist hareket, dün önemli ölçüde yitirmiş olduğu "toplum mühendisliği" yönünü-sorumluluğunu acilen canlandırmak zorundadır. Kautsky'nin bir defa söz edip geçtiği, Lenin'in önemle üzerine eğildiği, sonraki marksist kuşakların ise neredeyse unuttuğu "toplum mühendisliği" toplumsal yapının analizini, varolan durumun dönüştürülmesini ve yeniden yapılandırılmasını içeriyordu. Marksizmin bir toplum-bilim ve bir yöntem-bilim olarak kavranması ve uygulanması bunu gerektiriyordu.

Belirtmek gerekir ki, bu eksen bilimsel sosyalizmin ekseni değildi ve olmadığı da reel sosyalizmin yıkılışıyla birlikte açıkça ortaya çıktı.

Burjuvazi reel sosyalizmin çöküşünden büyük bir memnuniyet duydu. İnsanlığın karşısına "yeni dünya düzeni" projesiyle çıktı. "Yeni" kelimesinin toplumda yeni umutlar yaratıp, sosyalizmi bir daha aramayacakları bir sürece sokabileceğini düşlüyordu. Bu aldatmacanın toplumda "umutlar" yaratması bir yana, emperyalizmin dizginlenmemiş sömürü ve talanı, baskı ve zorbalığı açısından değişen hiçbir şeyin olmadığı, insanlığın geleceğini daha fazla karartığı, sağlamış olduğu konjonktürel egemenliğin daha tehlikeli boyutlara ulaştığı şimdi daha açıkça görülmektedir.

Bugün genel emek gücü, ezilen halklar yeniden bir arayış sürecine girmiştir. Kuşkusuz bu arayışların tümünün yönü ileriye, sosyalizme dönük değildir. Dün sosyalizmin çekiciliği karşısında sinmiş olan şovenizm, milliyetçilik, ırkçılık, din ve mezhep gericiliği gibi çağdışı düşünce ve akımlar, arayış içindeki toplumlara tercüman olmak için yeniden piyasaya çıkmış, bir mikrop gibi bedeni sarmaya başlamıştır. Çağın derin diplerinde kalmış bütün hoyratlıklar şimdi kendilerine kitle zemini bile bulmaktadırlar.

Toplum mühendisliği

Bütün bu somut olguların toplamı, genel olarak toplumun bir arayış içinde olduğunu gösteriyor. Bu arayış süreci aynı zamanda sosyalizmin de üçüncü evresine tekabül ediyor.

Bu dönemde sosyalizm ya da marksist hareket, dün önemli ölçüde yitirmiş olduğu "toplum mühendisliği" yönünü-sorumluluğunu acilen canlandırmak zorundadır. Kautsky'nin bir defa söz edip geçtiği, Lenin'in önemle üzerine eğildiği, sonraki marksist kuşakların ise neredeyse unuttuğu "toplum mühendisliği" toplumsal yapının analizini, varolan durumun dönüştürülmesini ve yeniden yapılandırılmasını içeriyordu. Marksizmin bir toplum-bilim ve bir yöntem-bilim olarak kavranması ve uygulanması bunu gerektiriyordu. Bugün, marksist yöntem-bilim ışığında toplumsal arayışın maddi dinamiklerini incelediğimizde, sosyalizmin toplum için çekici bir düşler ülkesi değil, yakıcı bir yeniden yapılanma gereksinmesi olduğunu saptayabiliriz.

Elbette ki bu saptamanın akabinde, bilimsel sosyalizmi, kalıplaşmış ilkeler, kurallar sistemi değil, bugünden başlayarak varolan durumu sürekli değiştirmeyi ve dönüştürmeyi üstlenen "gerçek bir hareket" olarak örgütlemek, bunun yol ve yöntemlerini bulmak sorumluluğunu üstlenmek zorundayızdır. Bu dönemde dikkat merkezinde tutmamız gereken en önemli nokta, bir çekim atmosferine kütle çekmekle; arayış ortamının dağınıklığı atmosferinde toplumun gereksinmelerine yanıt verecek gerçek bir hareketi örgütlemenin yöntemlerinin birbirinden çok farklı olduğudur. Örneğin bugün toplumsal yapının gerçek gereksinmelerine Ekim Devrimi sonrasının düşünüş tarzıyla yanıt bulmak olanaklı değildir. Tıpkı Lenin'in marksizmi bir toplum-bilim olarak benimseyip, Marks'ın kendi dönemine özgü kimi belirlemelerini aştığı gibi, günümüz marksistlerinin de leninizmi benimseyip, fakat Lenin'in döneme özgü belirlemelerini aşarak yeni yöntemler geliştirmeleri gerekiyor.

İki bayanın konuşmasından:
– Hangi tür kitaplar okursun?
– Ne bulursam onu.
– Ben de öyle...
Bir okur tipinden söz edebilir miyiz?

SAHAF GÜNCESİ

Oğuz ÖZDEM

uyumak ya da uyanmak için okumak

ÖSS–ÖYS hazırlık için anlam ve yoruma dayalı bir test sorumuz vardı: "Aşağıdaki cümlelerin hangisinde neden–sonuç ilişkisi vardır" şeklinde. Çeldirici seçeneğimiz: "Kitap okurken uyumuşum" cümlesiydi. Öğrencilerimizin çoğu hiç düşünmeden bu seçeneği işaretlerdi. Bu benim için güzel bir deneysel oyuna dönüştü; kitaplar gerçekten uyku getirir miydi? İnsan yorgunsa doğal olarak uykusu gelebilir; ama kitapların, bir uyku ilacı değil de, uyarıcı bir ilaç olduğu asıl gerçek. Beyin sözcüklerle uyarıldıktan sonra kitap kapatılsa da çalışma devam eder. Ve bu durum rüyaya bile dönüşebilir. Hiç unutmam, Adalet Ağaoğlu'nun "Ruh Üşümesi"ni okuduktan sonra rüyamda konferans veriyordum: "Beyler, Orhan Pamuk'a gösterilen ilgiyi A. Ağaoğlu'na da göstermenin zamanı gelmiştir" şeklindeydi. Bu konuşmam ne kadar etkili (!) oldu; onu bilmiyorum, ama piyasada kitapları sakinleştirici bir ilaç olarak görenlerin, "şöyle hafif bir şey olsun, yatmadan okuyabileceğim..." diyenlerin sayısı da oldukça kabarık.

Bunlardan eski kuşak Kerime Nadir'i, Muazzez Tahsin'i tercih ederken şimdilerde Barbara Cartlant'ın ilaçları (!) ve beyaz diziler tercih ediliyor. Doğal ki en çok uyuma ihtiyacı duyanlar da kadınlarımız: Ne yapsan uyanmak istemeyen "bin yıllık bakir uykularından"; yani "bizim kadınlarımız."

Bir başka grup cinayetleri çözmekle meşgul olanlar. A. Christi de bu alanı tek başına dolduranlardan. Bu tür okurlara yeni bir kitap bulabilmek çok zor, çünkü Christi'nin bütün eserlerini okumuş oluyorlar. Geliştirdikleri cinayet tekniklerinde yerli olanı var mı bilmiyorum, ama A. Christi Türkiye'ye gelse bu konuda kendisini oldukça geliştirebilir, özellikle TV'deki "Polis İmdat", "Sıcağı Sıcağına", "Fato Yetiş (!)"... gibi programlar kendisinin de çözemeyeceği yeni cinayet romanları yazdırabilir.

Bir başka grup korkmayı sevenler... Her insan korkaktır, herkes herşeyden korkabilir. Bunların bir kısmı somut korkulardır, nedenleri– niçinleri vardır; bir kısmıysa üretilen korkulardır, çok daha soyuttur. Sonuçta korku korkudur; anlaşılır. Ama insan niçin isteyerek korkmak ister, korku romanlarına, korku filmlerine yönelir? Kağıt üzerinde, ekranda, beyaz perdede karşılaştığı korku sahneleriyle korkudan mı arınır, yoksa daha çok korkak mı olur? Bunların yanıtını psikologlar araştırıyordur elbette. Ama kitaplardan, filmlerden korkanlar öldürülmek korkusuyla, işkence görmek korkusuyla kendi korkuları arasında bir bağlantı kurmuşlar mıdır, acaba?... Bir düşünebilseler "sıra bana gelebilir korkusuyla, köpek ısırabilir" korkusu arasındaki farkı, neyse... Bu alanı dolduranlardan da Stefan King başta geliyor, beraberinde Dinar Kuntz. Bunların kitapları da en fazla yarım saat durur raflarda.

Bir başka okur tipi: Beni korkutanlar, daha çok liseli yaşlardan gençler. Yüzlerinden yansıyan ifade: "Ben sol görüşlü biriyim, iyi bak, korkmadan bu kitapları istiyorum." "Gorki'nin Ana'sı, İbrahim Kaypakkaya'nın Seçme Yazıları, Lenin'in Ne Yapmalı'sı..."

Seksen öncesi–seksen sonrası... aynı değişmezlik...

Bunları okusunlar, tamam, hatta öncelikle okusunlar, bu da tamam. Haksızlık mı ediyorum, bilmiyorum ama birazcık rafları karıştırmayı da öğrenseler... Korkumun acabası: "Roman okumak küçük burjuva hastalığı" empozesi devam mı ediyor; Ana'yı okuyanlar Herman Hesse'i tanıyorlar mı; bunalım (!) yazarı Camus'yü merak etmezler mi?" Bu soruları çoğaltmak mümkün, bir başka soruyla: Ana'yı okuyanlar kendi analarını sarılarak, öperek okumuşlar mıdır hiç?...

Yıllar önce kitaplarım için yazdığım bir şiiri –uygun düştü– araya almak istiyorum:

henüz sıcaksa sayfaları / ellerimdendir
biraz kararmışsa / karartma günlerinde okumuştum / gecedendir
az tozluysa / yer altı görmüştü / topraktandır
kan lekesi çıkarsa / yüreğimdendir
eksik çıkarsa sözcükleri / bilin / şiirlerimdedir.

Entelektüeli entel'e dönüştürenler. Başka bir grup...

Bu kesime seksen sonrası, aydınları küçümsemek amacıyla oluşturulan "lektüel" sonrası gençler de diyebiliriz. Sırtlarında çanta, sakallar uzun olmalı, tamamlayıcı bir küpe... Şiir mi; Türkiye'de şair yok... Öykü mü; geç... Yüzlerindeki ifade: Suskunluk. Aldıkları kitaplar, biraz sonrasında, cafede veya birahanede masanın üzerine serilenler: Erich Fromm; Sevme Sanatı; Freud vs...

Bir başka okur tipi... Ayrı bir yazı konusu.

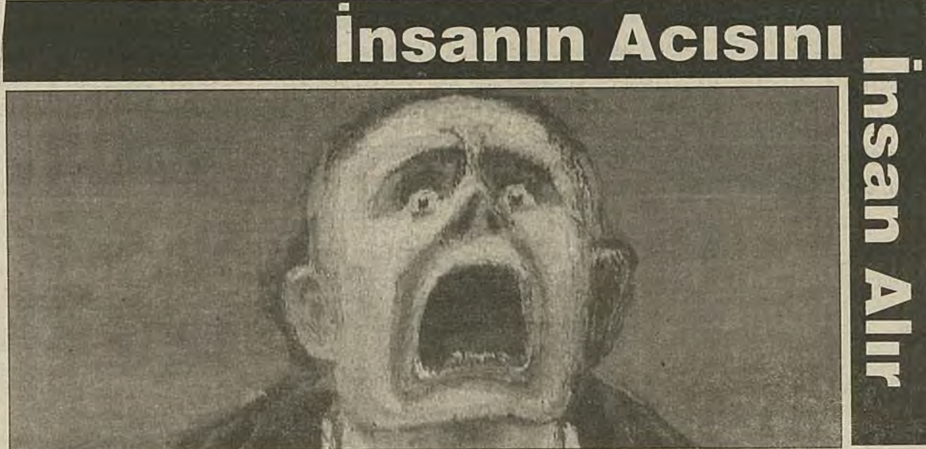
Neyi –niçin– nasıl okuyacağını bilenler...

Sıra günleri: 'OKM bugün burada'

İktidarın kültür/sanat kurumlarına karşı saldırısıyla birlikte, karşı tepkiler de sürüyor ve örgütleniyor. Muhalif kültür/sanat kurumları sürdürülen saldırılara karşı ortak tepkiler geliştirmek, muhalif kültürün birlikte yeniden üretimini sağlamak, ortak etki ve etkinlikler gerçekleştirmek vb. amaçlı faaliyet somut eylemlilikler üretmeye başlıyor. "OKM bugün burada" etkinlikler dizisi bunun örneği. Sayıları yirmiyi bulan kültür/sanat kurumunun aralarında dayanışmayı geliştirmek ve ortak eylemlilikler geliştirmek amacıyla

geliştirdikleri bir çaba bu. Oluşumun üç haftadır sürdürdüğü etkinlikler dizisinin ilki, 9 Eylül Cumartesi günü "Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi"nde gerçekleştirilmişti. 16 Eylül Cumartesi günü Piya Kültürevi'nde gerçekleştirilen ikinci etkinlik, Piya adına M. Çetin'in konuşmasıyla açıldı. Ardından çalışmalarını Piya Kültürevi'nde sürdüren Bumerang Müzik Topluluğu'nun dinletisi gerçekleşti. Önder Kızılkaya, Mehmet Çetin, Fadıl Öztürk ve Nevzat Çelik'in katıldığı bu müzik/şiir dinletisinin ardından OKM Ayşe Gülen Halk Sahnesi'nin şiir dinletisi gerçekleştirildi. Etkinlik, Grup Yorum'un ilgi ve beğeniyle dinlenen şarkılarıyla sonuçlandı. Etkinlikler dizisine bu hafta Mezopotamya Kültür Merkezi'nde devam edilecek.

Şükrü ERBAŞ

Aşk işgal değildir

"Sen benim altıncı işimsin. Onca ağır yükün altında sana ayırabileceğim ancak yorgunluğumdur. Otuz iki yıl kalbimi ve gövdemi silerek kurduğum dünyanın önüne almamı bekleme seni. Ne kadar derinden gelirse gelsin, ne kadar yakıcı olursa olsun, görünmez bir boşluğu –o da bir süreklik– dolduracak bir ses için onca yılı hiçleyemem. Bu dünyayı kolaylaştıracaksın diye kapılarımı açtım. Bir yol boyu pınarısın sen. Kan ter içinde geliyorum, bir yudum serinlik için, içindeki çirkefle simsiyah ediyorsun. Attığım hiçbir adım için kimseye hesap vermedim ben. Kimse için zaman saymadım. Aşk değil, işgal bu. Bittikçe herkese benziyorsun. İçindeki cehennem ilgilendirmiyor beni. Bana gülün gerekli, dibindeki gübre değil. Anlıyor musun?..."

Tırpanla biçilmiş ekinler gibi ardarda düşüyordu adam. Adam düşmüyordu da gökyüzü toprağa gömülüyordu kadının ağzından çıkan her sözcükle. Topuklarında kocaman delikler açılmış gibi tüm kanı boşalıyordu bedeninden. Bekleyişin iplerine dizdiği iç çekişin boncuklarıyla boğuldu usul usul sesi. Duvarları içine göçmüş bir evdi, dört yanından kar yağan. Güneş bile buz gibi sızıyordu temeline. Ne bir gülüş, ne bir anı, ne bir düş... Hiçbir şey adamın düşüşünü durduramıyordu. Tutunacağı herşeyi alıp alıp savuruyordu kadının sesi. Derisi içinden yüzülüyordu. Bütün iyi günler, güzel sözler elele vermiş de en büyük suçluymuş gibi adamın yüreğini yiyorlardı. Kadının sesinden bir mezara gömülüyordu adam. Son bir çırpınışla inledi...

"Sesini gökyüzünün yerine koyalı böyle oldum. Gamzelerinin halkası ile gerileyiorsun üstüme yürüyen pisliği. Kırk iki köprüden geçtim bugüne dek, ne altında bir ince su, ne üstünde gökkuşağı. Soluğum yalnızlık, gövdem küf kokuyordu. Sonra esirgediklerine bir özür, bir bağış gibi dünya seni kattı ömrüme. Yalnız gözleri değil, hücreleri görmeye başlayan bir körün sevinciydi yaşadığım. Teninin kokusuyla yudum gövdemin pasını. Bütün yaprakları birer serçe kesilmiş bir ağaçtım, üstüne titreyen. Gelince sen geliyordun, ama gidince dünya kopuyordu yüreğimden. Çarşılardan bir serinlik gibi geçiyordum sana gelirken. Kalabalık bile güzelleşiyordu. Eşiğinden değil de, güzden yaza geçiyordum her seferinde. Ağzın bulutların ülkesiydi. Gövdene bakıp bakıp "iyilik bu" diyordum. Yitiklerimin de kazançlarımın da adı oldun bir gülüşlük vakitte. Uzaklara bakmaya seninle başladım. Benim için işgal, senin dışındaki herşeydi. Senden geçiyorsa herşey aşktı. Dünya sensiz geliyordu üstüme. Hırçınlığım buydu; biraz korku, biraz keder, çokça ayrılık..."

Herşeyin sapsarı bir incinme kesildiği bir gücenik vakitti. Çarşıların bir örnek giydirdiği insanlar, yine çarşıların yüzlerine çektiği eğreti bir incelikle, yalnızca kendilerine bakarak yürüyorlardı. Herkesin dünyası kapı aralığı kadar genişti ve kimsenin sesinde mavilik yoktu. Kadın acıyla kaldırdı başını. Acıyla eğildi adamın üstüne. İki bulanık göldü gözleri kirpiklerinden taşan. "Herşeyi biliyorum" dedi. "Bunaldım. İnsan gövdesiyle çarpmıyor kötülüğe. Yüreğinden alıyor yarayı. Bencillik, yalan, hırs, kabalık... İnandıkları koruyabilmek için çırpına çırpına tükeniyor akıl. İnceliğin nasıl bir yanılsama olduğunu görmek için başını kaldırmak yeterli. İçindeki iyilikle yenik düşüyorsun. Kırk boğuntu halkasından geçtim, her birinde seni biraz daha isteyerek. Geldin ve bungun yüzün kırk birinci acım oldu. Tuhaf değil mi insanın gücü sevdiğine yetiyor. Benim biricik ayrıcalığımsın oysa. Sana işgal dersem dünyayı nasıl tanımlarım ben. Damla kendini tamamladı ve gelip sana düştü. Hepsi bu..."

Ayağa kalktıklarında iki gözyaşıydı kucaklaşan...

Çok az bildiğimiz arkadaşlarımız

Yelda

Gazeteler okuyucuları şu tür konulardan da haberdar eder; yarın hava yağışlı, öbür gün kurban bayramı tatili, bu gece miraç kandili, Diyanet hac takvimini açıkladı vb... "Azınlık" statüsündeki arkadaşlarımız evleri ve ibadethaneleri dışında, kendilerine dair ne bilgi, ne haber, ne de sembolle karşılaşıyorlar. Aynı topraklarda birlikte yaşadığımız Rum, Ermeni, Yahudi komşularımız hakkında çok az şey biliyoruz. Bu, biraz da bizim tanımaya çaba göstermeyişimizden kaynaklanıyor. Biz de arkadaşlarımızın belki ancak kendi yayınlarında görebilecekleri haber ve konulara burada yer vermek istiyoruz.

Okuru az, yazarı az bir azınlık gazetesi

İstanbul'da Ermenice yayımlanan iki gazeteden biri olan Nor Marmara 55 yaşında. Ermeni kültürünün devamına katkıda bulunan gazetenin dağıtımı amatörce; elden. Her yerde satılmıyor, bazı semtlerde, bazı noktalarda bulunabilen, siyasi haberlerin Türkçe basından tercüme edildiği gazete, öğleden sonraları çıkıyor. Marmara'nın sahibi, Rober Haddeciyan (nüfusta, Haddeler). Kendisiyle görüştüğümüz Haddeciyan, "Türkiye'deki önemli politik gelişmeler -özellikle Ermenileri ilgilendiren-, Türkiye'deki Ermeni cemaatinin yaşantısından dini, sosyal, kültürel etkinliklere dair haberler, ilanlar ve Ermeni kültür ve edebiyatını tanıtan yazılar, Türk-Ermeni ilişkilerine dair her türlü haber ve gelişmeler gazetemizin konularını teşkil ediyor" dedi.

N. Marmara'nın 1940'daki ilk sayısında, gazetenin kurucusu Suren Şamlıyan, "Biliyoruz ki, bilinçli okuyucularımızın büyük çoğunluğunun basından türlü şikayetleri var. Marmara bu şikayetlerin bir cevabıdır. Bu konuda okuyucularla hemfikiriz. Bu anlayışla yayımlayacağımız Marmara'da ciddi yazarları sütunlarımızda bulacaksınız" diyor. Dünyada barış isteyen bir başyazının yer aldığı, 31 Ağustos'ta çıkan ilk sayısında, "Büyük törenlerle Büyük Zafer'in (30 Ağustos) yıldönümü kutlandı" deniyor ve geçit töreninden görüntü veriliyor.

Bugün gazetede, teknik ekip de dahil olmak üzere, toplam 12 kişi çalışıyor, bunlardan sadece üçü gazetenin mutfağında. Rober Haddeciyan, okurlarının azlığından ve haber yapıp bunu Ermenice yazabilecek gençlerin olmayışından yakınıyor: "Ermeni okullarında öğretilen Ermenice, rahatlıkla gazete okumaya yetmiyor. Okurken zorlandıklarından zevk alamıyorlar. Ayrıca bizim gazetelerdeki konular gençler için ilginç olmuyor. Mesela magazin yok."

Zo'lar aşağı

Okullar yeni öğretim yılına başladı. Azınlık okulları da. Ve bir Ermeni lisesi öğrencisi üç çocuk ilk "tokat"larını yedi: Okul çıkışında eve dönerken paralarını birleştirip bir taksiye binen çocuklar şoförle sohbet ettiler. Sohbet iyi gidiyordu, ta ki, şoförün, hangi okulda okuyorsunuz sorusuna cevap verene kadar... Ermeni okulunda okuduklarını öğrenen şoför, arabasını hemen sağa çekip, "İnin lan aşağı!" diyene kadar...

Bir Ermeninin ölümü

Büyük Sırbistan hayali içindeki Sırplar katliam yapıyorlar derken; bu "büyük" sıfatının altındaki yayılmacılığa, istilaya, işgale karşı çıkılıyor. Ama nedense, "Büyük Türkiye" naraları çoğu kimseyi rahatsız etmiyor.

'Ne mozayiği ulan; mermer!' diye diye, oldukça hoşgörülü bir biçimde, Türkiye'deki etnik grupların hakları, hukukları "tartışılırken", Cumhuriyet yazarı, Prof. Ahmet Taner Kışlalı'nın, karısının ölümünün ardından "Bir Türk'ün ölümü" başlığıyla yazdıklarını okuyunca ben de Ayşe Arman'ın düşündüklerine benzer şeyler düşünmüştüm. Ama yazmayacaktım. Yorumsuz verecektim, diğer gazetelerin yaptığı gibi. Arman yazmış:

"Tanıdığımda adı Nicole'dü' diye başlayan yazı matem ve hüzün kokmuyordu... Eşini elim bir trafik kazasında kaybedeli henüz birkaç gün bile olmamış bir kocanın yazacağı yazı hiç değildi. Hele kırkı dolmadan! Coşku vardı o satırlarda, hayat vardı."

Aynı günlerde, kocasının kırkı dolmadan politika yapmaya kalkışan -hem de savaş karşıtı sözlerle!- Tomris Özden yerden yere vuruluyor ve Emin Çölaşan, Nilgün Kışlalı'nın ölümü üzerine şunları yazıyordu: "Nilgün, Fransız asıllı bir insandı, ama bizden fazla Türk'tü. Her yönüyle bu ülkenin insanı olmuştu. Çok sevdiğimiz, saydığımız arkadaşımızdı."

Peki, Kışlalı'nın yazısının şöyle bir versiyonuna ne denir acaba:

Tanıdığımda adı Nilgün'dü. Sevgisi uğruna, doğduğu toprakları, ailesini, alışkanlıklarını, sınırsız dostlarını bırakıp Ermenistan'a geldiğinde de adını değiştirmemişti. Nilgün Bardizbanyan iki yıl sonra bir gün, "Hem Ermeni, hem Hıristiyan olmak istiyorum. Ben Tanrı'ya inanırım. Senin Tanrı'nla benimki farklı değil ki!.." dedi ve ertesi sabah kiliseden çıkarken, elinde artık "Nıvart Bardizbanyan" olduğunu kanıtlayan bir belge vardı. Bütün insanları severdi. Ama O, artık "biz Ermenilerden biriydi; "onlar"dan değil. Türk anababanın Ermeni kızı şimdi Erivan'da yatıyor.

Perinçek'in ve Erbakan'ın Hıristiyanları

13 Eylül'de atv'de "Mesih inanırları" ile ilgili hıristiyanlık karşıtı programda, İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, böyle birinin kendi partilerinde de olduğunu tespit ettiklerinde onu derhal attıklarını söyledi gururla. Böylece kapitalizmin, ruhları teslim almasına izin vermiyorlarmış...

Erbakan'ın ilk Hıristiyan üyesi diye tanıtılan, Hatay'ın Samandağ ilçesine bağlı Tokuşlu köyünden George Kar'ın köylüleri, onun yalancı, alkolik, kumarbaz olduğunu söyleyerek "Bizim liderimizmiş gibi lanse edilmesini istemiyoruz" dediler... Türkiye'de sadece zamlardan şikayetçi olan Kar'ın çocukları nedense Yunanistan ve Suriye'de yaşıyorlarmış.

İstanbullu bir Rumsunuz ve gazete okuyorsunuz

Otomobil plakalarında bazı müstehcen harf gruplarına siyasi yasak getirildi. Bu müstehcen harf grupları arasında şunlar da var: Rum, Laz, Rus...

Azınlık nüfusunun önemli bölümünün yaşadığı bilinen Bakırköy'de bir parka Sadık Ahmet adı verildi. "Loksandra Parkı" olacak değildi ya...

Kendimizi başkasının yerine koyunca, empati kurmaya çalışınca, karşımızdakini daha iyi anlayabiliriz. Diyelim ki, İstanbul'da yaşayan bir Rumsunuz, adınız da Yani. Mehmet Barlas'ın yazısındaki, "Kırk yıllık Yani, olmalıdır artık Kâni" başlığını görünce ne düşünürsünüz? Gerçi sözkonusu yazı CHP'nin dinozorlaşması hakkında ama, bu arada sizin de bir şeylere "ikna edilmeye" çalışıldığınızı düşünmez misiniz?

Cumhuriyet'i ve köşe yazarlarını okumanın solculuk sayıldığı/benim öyle zannettiğim yıllarda, Bağlarbaşı'ndaki azınlık komşularımızın neden CHP'ye ve İnönü'ye bu denli karşı olduklarını anlamaz, onlara şaşırır, hatta kızardım. Şimdi kendimi Yani veya Hariklia farzederek, mesela, başkalarını kendi tarihini bilmemekle suçlayan İlhan Selçuk'un 20 Eylül'deki yazısını okuduğumda anlıyorum ve hak veriyorum: "Üç savaş yaşanmıştı: Balkan Harbi, Umumi Harp, İstiklâl Harbi!.. Birincisinde Bulgar'ın zulmüne diyecek yoktu. İkincisinde Rus Erzurum'a dek dayanınca Ermeni ayaklanıp Türkleri kesmeye başlamış, Osmanlı Arabistan'dan çekilirken Müslüman kardeşlerimiz bizi arkadan vurmuşlardı. Üçüncüsünde Yunan İzmir'e çıkınca yerli Rumlar azarak düşmanla birlik olmuşlar, ortalığı kana boyamışlardı."

Bugün 20 Eylül 1995 ve ben, Hariklia, gazete okumaya devam ediyorum:

Prof. Dr. Yaşar Gürbüz'ün Y. Yüzyıl'daki yazısı: "Gerçekte, Yunanistan faşist kafalı milliyetçiliği ve kilisenin koşullandırdığı ortodoks fanatikliğiyle Avrupa'nın başına bir derttir. Bu kadar akıldışı yollara sürüklenmiş bir ulusun yöneticilerinden her türlü çılgınlık beklenebilir. Türklere karşı dinmeyen kinleri, Osmanlı İmparatorluğu sarsılır sarsılmaz nasıl Anadolu'ya işgale kalkışmalarına yol açtıysa, bugün de Türkiye'nin bir zayıf anında onları yeni çılgınlıklara götürecektir. Bu rahatsız komşumuzun şımarık kaprisleri.. bu hasta tutumu.."

Patrik, Dışişleri'nin uyarılarına kulak asmıyor, ekümenik (Cihan Patriği) imzasını kullanıyor. Bu statü tanınırsa Patrikhane kendine ait vakıfların sahip olduğu malları geri isteyecek. Birçok gayrımenkulden oluşan bu mal varlığını bugün başkaları kullanıyor. Ekümenikliği tanınırsa Patrikhane siyasi bir güç olarak Türk dış politikasını sıkıntıya sokabilecek.

Rumlar yine yapacağını yaptı. Rum kesimine KKTC sınır kapısından geçmek isteyen Şişli Belediye Başkanı Gülay Atığ'a geçiş izni vermeyen Kıbrıslı Rumlar, Atığ'ın Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Kongresi toplantısına katılmasını engelledi.

Bahçelievler'de, elinde bomba patlayan iki kardeşin PKK'li olduklarının bildirildiği haber, 31 Ağustos tarihli Milliyet'de, "Eğitim Yunanlıdan... Emir Yunanistan'dan..." başlığıyla verildi. Nereden mi biliyorlarmış? Çünkü efendim, bu kişilerin daha önce Yunanistan'a gittikleri tespit edilmiş... Yunanistan'a gitmeyi aklının ucundan geçirenlere duyurulur.

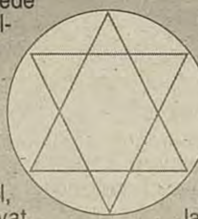

31 Ağustos '95 tarihli gazetenin başlığı: "Marmara 55 yaşında."

Roş Aşana bu hafta

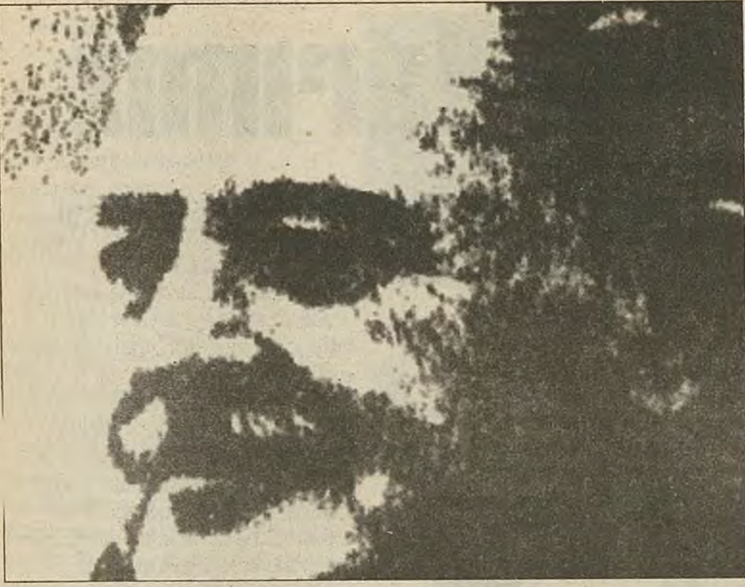
24 Eylül akşamından itibaren iki gün süreyle Roş Aşana Bayramı kutlanacak. Tiryaki dergisinin 2. sayısında R. Moşe Benveniste şu bilgileri veriyor: "İnançlarımıza göre, Tanrı bu günde ilk insanı yarattı. Senede iki gün Roş Aşana bayramında tüm cemaat Allah'ın huzurunda yapmış olduğu hareketleri kontrol eder. Sene boyu güzel, daha insanca yaşanabilen bir dünya için dua eder. Roş Aşana simgelerle dolu bir bayramdır. Gece sofrada bazı yemekler bizlere arzu ettiğimiz yaşamı hatırlatır. Bir kuzu ve balıkbaşı, daima başta olmak, kimsenin kuyruğu olmamak arzusunu; bal, bütün senenin tatlı geçmesini, sağlıklı bir hayat, barış dolu bir dünya, kötülüklerin eriyip akan ırmaklar gibi bizden uzaklaşmasını dile getirir."

Bu yılki bayramda Museviler 5756. İbrani yılını kutlayacaklar. Musevi dostlarını sevindirmek, kutlamak isteyenlere hatırlatılır.

Ünlü şarkıcı Yahudilerden özür diledi

Michael Jackson'un piyasaya yeni çıkan son albümü History'de bulunan bir parçadaki antisemit sözler ünlü şarkıcının Yahudilerden özür dilemesine neden oldu. "They do'nt care about us" adlı şarkısındaki sözlerden dolayı protesto edilen Jackson, Los Angeles Simon Wiesenthal örgütünü arayarak Yahudi cemaatinden özür dilediğini belirtti. Jackson ayrıca, yeni albümünün bundan sonraki dağıtılacak kaset ve disklerinde yazılı bir açıklama bulunacağını ve bu yazıda özür dileyeceğini de sözlerine ekledi. Şalom'dan aldığımız bu haberi, memlekemizde de yapılan ırkçılıklardan dolayı özür dilenen günlerin gelmesi ümidiyle yayımlıyoruz..

Nâzım Hikmet Bizim Radyo'da

Bizim Radyo, geniş, bilinmeyen bir ayrıntı sestir... Muhalif iddiadaki herkesin bir şekilde ilgisi olmuştur bu sesle. Yüreğini ve bilincini bu gizemli düğmeye ayar edenler bile vardır. "Bizim Radyo" da bir çeşit "arkası yarın"dır sempatizanları için. Sesler kalmıştır akılda... Açılış müziği, açılış anonsu... Ve kırık bir aksanla aktarılan kimi haberler, yorumlar... O meşhur, kalın açılış sesinin Fahri Erdinç'in olduğunu kaç kişi bilir? Moskova Radyosu'nun İkinci Dünya Savaşı sırasındaki spikeri Levitan'ın "Gavarit İnformbüro" (enformasyon bürosu konuşuyor) diye başlayan açılışı kadar ünlü değildi belli ki... Hitler peşindeydi çünkü... Levitan ikinci savaşı "Naçinayet Vaynu" (savaş başladı) diye anons etmişti... Hitler'in özel emriyle aranıyordu... Aynı tarihlerde İsmail Bilen'in parti adıyla Marat'ın (Laz İsmail) "Erdem" adıyla Moskova Radyosu'nda Türkçe yayın yaptığını anımsatmadan geçmeyelim...

Bir gizemdir belli ki. Artık, tarih oldu... Kendine ait bir söylenceler yumağı oluşturup tarih oldu. Neden oldu? Niçin oldu? Bu sorunun yanıtı genel tarih içinde bir ayrıntı. Ama önemli bir ayrıntı. Ama oldu... Söylencedeki radyo adressiz gibidir. "Kimler gelmiş, kimler geçmiştir?" Herşey "yaşayıp bilenlerin" bilgisi dahilinde "kişiye özel" bilgilerdir. Radyonun tarihi henüz saklı kalan "hatıralar" toplamıdır. Ne zaman açığa çıkacağı, "kamu bilgisi" olacağı belli değildir.

Nazım Hikmet'in "Bizim Radyo" ile ilişkileri kamuoyunda pek bilinmez. Oysa Nâzım'ın politik tarihi bakımından bu süreç önemlidir.

Metin yazarı Nâzım

Nâzım Hikmet her sene yaz aylarında bir ya da bir buçuk ay radyoya gelir ve düzenli olarak yazı yazardı. Bu yazılar, yarım daktilo sayfasına çift aralıklarla yazılırdı. Bunlar toplam altı yedi dakikalık ajitasyon yazıları olurdu. Yazıların konuları genellikle "milli bağımsızlık", "demokrasi", "barış" sorunlarına ayrılırdı. Kimi zaman muhayyel tiplemeler yapar, bu kişilerle kah kendisi konuşur, kah onları kendi aralarında konuştururdu. Bu yazıların köşesinde büyük "N" harfi bulunurdu. 1957 yılından 1962 yılına kadar süren bu çalışmalarda biriken yazıların asılları/kopyaları nerededir?

Nazım TKP Merkez Komitesi'nin Dış Büro üyesiydi... İnsalcıl biri olduğu için radyo çalışanlarınca da sevilirdi. Bizim Radyo'nun baş redaktörü Zekeriya Sertel'di... O dönemde radyoda Sabiha Sertel de çalışıyordu.

Nazım genellikle Astorya otelinde kalırdı... Aram Pehlivanyan'ın anlattığına göre (daha sonraların Bizim Radyo baş redaktörü) gittikleri yerlerden Vera'ya sık sık telefon ederdi. Konuşulanlardan ve anlatılanlardan, Vera'nın Nazım'ın hem güçlü, hem de zayıf yanı olduğu ortaya çıkıyor...

Goethe'nin "Faust"u yazdığı Aubastkeller'de oturup içerdi.

Nâzım Hikmet ile İsmail Bilen birbirlerine "üstad" derlerdi.

İngilizlerin Süveyş çıkarması üzerine İ. Bilen, Nazım'a bir şiir yazmasını rica eder; "YA AYNİ, YA HABİBİ!.." şiiri, böyle "ısmarlamayla" yazılır... Bu, "üstaddan üstada" bir "rica"dır ve "parti raconlarına" uygundur. Ama... Şiirin ve şairin eksilmesi... Politik kirlenme... Ve şaire/şiire bulaşan dram... İnsan dramlarıyla insandır. Nâzım'da...

Nâzım yaşasaydı

27 Mayıs darbesinden önce1960 Nisan öğrenci olayları sırasında Turan Emeksiz'in vuruluşu üzerine, İsmail Bilen, Nazım'dan bir şiir yazmasını ister. Ünlü "Beyazıt Meydanı'ndaki Ölü" şiiri böyle yazılır...

Ve zaman geçer... Yıl artık 1963'tür... SSCB'de Kuruşçov reformlarının rüzgarı çoktan beri kesilmiştir. Kremlin'in koridorlarındaki sessiz ve gri kurt, Stalin politbürosunun üyelerinden Suslov vaktin geldiğini düşünmektedir. Destalinizasyonun yerini artık bir rehabilitasyon dönemi izleyecektir. Brejnev'e çok az kalmıştır. Abidin Dino, eski arkadaşlarından ayrıdır artık. İnsanlar yeni bir tarif peşindedir.

Ya Nazım? O, belki de bir politik çatışmanın eşiğinde yaşama veda etmiştir.

YA AYNİ, YA HABİBİ!..

Port–Saidli Mansur'um on üç, on dört
yaşında.
Yalınayak, başıkabak, oturur boya boyar
aynalı çangıraklı sandığının başında.
İskarpinler, papuçlar, postallar, kunduralar,
tozlu, çamurlu, umutsuz,
yorgun argın, ihtiyar,
çıkar aynalı sandığa.
Fırçalar kanatlanır, parlak kızıl kadife.
İskarpinler, papuçlar, postallar, kunduralar,
sevinçli, dipdiri, genç,
umutlu, pırıl pırıl,
iner aynalı sandıktan.

Mansur'um kara kuru,
hurma çekirdeği gibi.
Mansur'um tatlı.
Mansur'um hep aynı şarkıyı söyler:
Ya ayni Ya habibi!.....

Port–Said'i yaktılar, öldürdüler Mansur'u.
Bu sabah gazetede fotoğrafını gördüm:
Ölülerin arasında bir küçük ölü.
Ya ayni Ya habibi!
Hurma çekirdeği gibi...

(Pırağ, 26.11. 1956)

BEYAZIT MEYDANI'NDAKİ ÖLÜ

Bir ölü yatıyor
on dokuz yaşında bir delikanlı
gündüzleri güneşte
geceleri yıldızların altında
İstanbul'da, Beyazıt Meydanı'nda

Bir ölü yatıyor
ders kitabı elinde
bir elinde başlamadan biten rüyası
bin dokuz yüz altmış yılı Nisanında
İstanbul'da, Beyazıt Meydanı'nda.

Bir ölü yatıyor
vurdular
kurşun yarası
kızıl karanfil gibi açmış alnında
İstanbul'da, Beyazıt Meydanı'nda.

Bir ölü yatacak
toprağa şıp şıp damlayacak kanı
silahlı milletim hürriyet türküleriyle gelip
zaptedene kadar
büyük meydanı.

(Mayıs 1960)

Sessizlik lütfen; fotoğrafların kalbi durabilir

Sezai SARIOĞLU

Ödül töreni mi? Böyle dendiğine bakmayın ve inanmayın... Bir başka şey bu... Özür dilemeden geçen aşk fotoğrafları gezintisi.

En ince uçlu bir pastel boyayla herkes kendi kalbine, öldürülenlerin suretlerini boyuyor gibi bir şey... Bilgeliğin zanaatten "sanata" dönüştüğü ve ölümün yaşamı ve yaşayanı bilgeleştirdiği, "öldün törenlerindeki" özelgüzel insanları kısa metraj seyretmek ayrıcalığı... Evet... Evet, tam da böyle bir geceydi "Musa Anter ve Basın Şehitleri Gazetecilik Ödülleri '95" töreni...

En masum, en çocuk, en kuş, en çiçek kalbinizle hissetmedikten sonra anlayamazsınız olup bitenleri... Bu nedenle en masum, içi dışı bir, en sahici kendinizle bu törenin içinden geçmeniz gerekiyor.

Sessizlik lütfen... Öldürülenlerimiz uyanabilir. Fotoğrafların kalbi durabilir. Azıcık daha uykuları var onların. Sunucu Orhan Aydın bile, yüreğinin ayarına göre, usulcacık çıkarıyor sözcükleri ağzından... Sessiz bir sunuş bu... Sesli bir susuş...

Aman incinmesin ölenlerimizin fotoğrafları... Herkes yüreğine teyellesin...

Sayılar... Ölüm aritmetiği... Ne çok ölenimiz varmış... Acaba biz de öldük de haberimiz mi yok... Hemen yanımdaki Şark Ekspres muhabirine dokunuyorum... Öteki'nde yaşamı ve mücadeleyi hissetmek... Muhalif ikizbazlık...

Hale Anter... Musa Anter'in karısı... Müthiş dingin bir hanfendi... Musa Anter'le nasıl dans ederlerdi acaba? Vals, tango... Kokteylde bir çocukla fotoğraf çektiriyor. Kalbi iyi bir fotoğraf çektiriyorlar...

Kaybedilerek öldürülen Hasan Ocak'ın ailesi... Bir ara anne Ocak takılıyor. Besbelli ki sözcük kaybolup gitmiş dilinin aklından. Baba Ocak kulağına eğilip "ses" veriyor... Kusur değil bu. Güzelliğin teması...

Avuçlarımıza dadanan, sevinç arsızı alkışlar... Susturucu takılmış alkışlar. Aman dikkat! Yaralı annenin dudağında taşıdığı kuşlar ürkmesin... Aman dikkat! Bir acıdan yeni tahliye olmuş bir anne bize aşklarımızı hatırlatıyor... Bir bilge duruşu ve konuşması bu. Özgürlüğe kabiliyetleri var. Israr ve inada düşkünler...

Taze öldürülen Safyetten Tepe'nin abisi... Siz kağıttan Türkçe kekelediğine bakmayın. O yüreğine bakarak, kimseli duygularını heceliyor. Türkçe sözlü, Kürtçe duygulu sevinçler iletiyor. İçiyle konuşuyor. İçiyle dışı arasında mesafe yok.

Bence ödül, mücadeleye, ısrar ve inada verildi. Sizce öyle değil mi?

Ödüller

Haber

Birincilik Ödülü: 11 Ekim 1994 tarihinde Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan "Köyleri devlet yakıyor" başlıklı haberiyle Ergün Aksoy.
İkincilik: 12 Mayıs 1995 tarihinde Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan "Güneydoğu hastalığı" başlıklı haberiyle Yusuf Özkan.
Üçüncülük: Ödüle değer eser bulunamadı.

Araştırma-İnceleme

Birincilik: "Yalanın ve İnkarın İdeolojisi: Kemalizm" konulu çalışmasıyla Mustafa Yelkenli.
İkincilik: "Ehmede Xanê'nin kaleminden Kürtlerin bilinmeyen dünyası" konulu çalışmasıyla Faik Bulut.
Üçüncülük: "Tarihselliği Bağlamında Türkiye'de İnsan Hakları" konulu çalışmasıyla Erol Anar.

Fotoğraf

Birincilik: Değer eser bulunamadı.
İkincilik: "Polis" konulu fotoğrafıyla Kerem Ilgaz.
Üçüncülük: "Bu tetiği kim çekti" konulu fotoğrafıyla Tamaşa F. Dural

Karikatür

Birincilik: Otosansürü konu alan eseriyle Aşkın Ayrancıoğlu.
İkincilik: Behiç Ayrancıoğlu aldı.
Üçüncü: E. Yaşar Babalık, gazeteci-devlet ilişkisini konu alan eseriyle.

Özel Onur Ödülleri

Yeni Politika gazetesinin, "Musa Anter ve Basın Şehitleri Gazetecilik Ödülleri '95" kapsamında, basın özgürlüğü, insan hakları ve politika alanlarında, onurlu bir yaşam için çaba gösteren kişi, kurum ve kuruluşlara verdiği özel onur ödülleri de şöyle dağıtıldı:

• İstanbul'da polis tarafından kaçırılan, katledilen ve cesedi kimsesizler mezarlığında bulunan Hasan Ocak'ın ailesi, her türlü baskıya rağmen olayın ısrarlı takipçisi oldukları ve böylelikle "failj meçhul" cinayetleri gündemin ön sıralarına taşınmasına katkıda bulundukları için, özel onur ödülüne layık bulundu.

• Kirli savaşın sona ermesi, adil bir barışın tesisi ve demokrasinin hayata geçirilmesi uğruna açlık grevine girip dört şehit veren onbini aşkın siyasi tutsak ve aileleri, bu anlamlı çabalarından dolayı özel onur ödülüne layık bulundu.

Grev hazırlıkları

Yıldırım KOÇ

5 Eylül cuma günü T. YOL-İŞ'in Bursa'da, Marmara ve Ege bölgelerindeki ve İç Anadolu Bölgesi'nin batısındaki 18 ilden Köy Hizmetleri, Karayolları, Bayındırlık ve DLH işyerlerinin baştemsilcileri ve 7 şubesinin yöneticileri ile 6 saat aralıksız süren bir grev hazırlık toplantısından sonra, geceyarısı Ankara'ya döndüm. Cumartesi sabahı Söz'ü aldım ve grevlerle ilgili yazıyı okudum. Şöyle deniliyordu:

"TÜRK-İŞ'in ise bir hazırlığı yok. Ne grev komiteleri, ne pankartlar, ne de başka bir hazırlık yok."

Türkiye tarihinin en yoğun grevleri yaklaşıyor. Bu yazı 17 Eylül Pazar günü yazıldı. Önümüzdeki günlerdeki gelişmeleri tahmin edebilmek çok kolay değil. Büyük olasılıkla, 20 ve 21 Eylül günleri 160 bini aşkın işçi greve çıkacak. CHP'li bazı bakanların tavrı nedeniyle, grevlerin ertelenme olasılığı, başlangıçta düşük. 20-25 Eylül döneminde greve çıkacaklarla birlikte grevdeki işçi sayısı 320 bine yaklaşacak.

12 Eylül öncesinde en fazla işçinin greve çıktığı yıl, 1980'di. 1980 yılında toplam 85 bin işçi greve çıktı. 1990 yılında yeni bir rekor kırıldı. 166 bin işçi greve çıktı. Ertelemeler olmazsa, 25 Eylül'e kadar greve çıkacak işçi sayısı bu rekorun iki katı.

Bu grevlerde işçi sınıfının günümüzdeki temsilcisi sendikalar ile uluslararası ve yerli tekelci sermaye karşı karşıyadır. İşçi sınıfından ve demokrasiden yana olduğunu söyleyenlerin görevi ise, bu grevleri desteklemektir. Söz'deki sözkonusu yazıdaki başka iddialara ise değinmeyeceğim. Bu grevlerde sendikaların mı, işçilerin mi öncü olduğunu bugün tartışmak istemiyorum.

TÜRK-İŞ ve Türkiye ilk defa böylesine geniş kapsamlı bir grev yaşayacağa benziyor. Peki, gerçekten Söz Haber Merkezi'nin "Grevleri Erteleme Hesabı" yazısında yer alan bu iddia doğru mu.

Çok şükür ki, değil.

29 Ağustos'ta Kamu Koordinasyon Kurulu Toplantısı'nın hemen ardından, TÜRK-İŞ tarihinde ilk defa grev komiteleri kuruldu. TÜRK-İŞ'in bölge temsilciliğinin bulunduğu İstanbul, İzmir, Bursa, Eskişehir, Sivas, Samsun, Adana, Diyarbakır ve Erzurum'da bölge grev komiteleri, bunlara bağlı olarak da, tüm diğer illerde il grev komiteleri oluşturuldu. Bu komitelerin mükemmel işlediğini söylemek olanaklı değil; ancak şimdiden toplantılar yapılıyor, yerel basın ve televizyon kanallarıyla ilişkiler geliştiriliyor, diğer kitle örgütleriyle bağlar güçlendiriliyor, greve çıkan tarım işçileri ile dayanışma örgütleniyor.

Sendikaların da grev hazırlıkları var. Örneğin, Türkiye YOL-İŞ Sendikası, 15 Eylül günü Bursa, Trabzon, Diyarbakır, Mersin ve Antalya'da, 18 Eylül günü de Ankara'da greve çıkacak 112 bin işçinin çalıştığı işyerlerinin baştemsilcileri ile şube yöneticilerinin katıldığı grev hazırlık toplantıları düzenledi. Basılan 60 bin bildiri ("Ekmeğin ve Onurun için Grev"), sorunların ele alındığı bir dosya ve "Grev Nedir?" broşürü baştemsilcilere dağıtıldı. Türkiye YOL–İŞ sendikası her işyerinde üç kişilik birer grev komitesi oluşturuyor. YOL–İŞ'in aynı kentte birden çok işyeri olduğu için, bu değişik işyerleri arasında koordinasyon sağlamak amacıyla, bir YOL–İŞ İl Grev Koordinasyon Komitesi kuruluyor. Her şubenin faaliyet alanı birden çok ili kapsadığı için, her şubede bir grev komitesi var. Ayrıca, belirli bir bölgedeki tüm YOL-İŞ üyelerinin grevini koordine edecek bir de bölge grev komitesi söz konusu.

Türkiye YOL-İŞ'in bu yapısı, TÜRK-İŞ'in bölge ve il grev komiteleri ağı ile koordineli bir biçimde çalışacak. Türkiye YOL-İŞ'in 1000 dolayında işyeri var. 15 Eylül günü, greve çıkılacak bu işyerleri için tüm pankartlar ve grev gözcüsü önlükleri de şubeler tarafından hazırlanmıştı. Bazı sendikalar bunları merkezi biçimde hazırlarken, bazı sendikalar şubelerin bu hazırlıkları yapmalarını istedi.

YOL-İŞ'le bağlantılı İşçi Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği YOL-KOOP yöneticileri ise, kısa bir süre önce bu konuda bir toplantı yaparak, grevlerde tüketim kooperatiflerinin nasıl katkıda bulunacağını belirlediler.

Bu yapılanlar eksik bulunabilir. Bunu anlarım. Daha iyisi arzulanabilir. Bu da tamam. Kendi sendikam YOL-İŞ'te nelerin yapıldığını ve TÜRK-İŞ'te nelerin yapılmaya çalışıldığını özetledim. Diğer sendikalarda da bazı hazırlıkların yapıldığından eminim. Ancak, herhalde sendikalarımız yaptıklarını kamuoyuna yeterince yansıtmıyorlar ki, Söz'de "ne grev komiteleri, ne pankartlar, ne de başka bir hazırlık yok" denilebiliyor.

Grevler sırasında sermayenin hedefi işçileri bölmek, grevleri yürüten sendikalara olan güveni zayıflatmaktır. Bu oyuna gelinmeyeceğine inanmak istiyorum. TÜRK-İŞ'i ve bağlı sendikaları ister beğenin ister beğenmeyin, bu grevler olursa, bu grevlerden yenilmeden çıkmak zorundayız. TÜRK-İŞ'in bu grevlerde yenilmesi, sosyalistlere değil, sermayeye yarar. Bu nedenle, grevler sırasında grevlerin, grevci işçilerin ve grevleri yürüten sendikaların desteklenmesi son derece önemlidir. İşçinin kazanıp, sendikanın veya sendikacının kaybettiği bir grev olmaz. İkisi birden kaybeder veya ikisi birden kazanır. Kaybedersek buna en çok üzüleceklerin başında Söz Yayın Kurulu'nun olacağını da biliyorum. "Grevleri Erteleme Hesabı" yazısını yazan arkadaşımın da farklı düşündüğünü sanmıyorum. Bu nedenle, grevler başlarsa, HAYDİ GREVLERLE DAYANIŞMAYA.

Türk-İş'in bu grevlerde yenilmesi, sosyalistlere değil, sermayeye yarar. Bu nedenle, grevler sırasında grevci işçilerin ve grevleri yürüten sendikaların desteklenmesi son derece önemlidir. İşçinin kazanıp, sendikanın veya sendikacının kaybettiği bir grev olmaz.. Kaybedersek buna en çok üzüleceklerin başında Söz Yayın Kurulu'nun olacağını da biliyorum. "Grevleri erteleme hesabı" başlıklı yazıyı yazan arkadaşımın da farklı düşündüğünü sanmıyorum.

Musa Kart'ın 15 Eylül 1995 tarihli Cumhuriyet gazetesindeki köşesinde yeralan karikatürünü kendisinin izniyle yeniden yayınlıyoruz.

Meta estetiğini sosyalist zeminlere taşımak zorunda mıyız?

Ahmet Kerem ÇEBİ

Meta estetiğinin günümüz tüketim toplumunda kullandığı dil, "Çağdaş Söylenler" diye Türkçeye çevrilen "Mythologies" adlı yapıtında Roland Barthes'ın önerdiği kavramla dile getirilecek olursa, "söylensel (mythic) bir dil"dir. Söylensel dil, devrimci bir dil olan imge örgütlenmesi üzerine kurulan, ama işlerliğe girdiği anda örgütlenen imgenin içeriğini boşaltan karşı devrimci bir dil olarak karşımıza çıkar. Barthes'a göre, söylensel dil ya da söylen, "insan edimlerinin karmaşıklığını yok eder (...), her türlü eytişimi, doğrudan görünenin ötesine varma yolundaki bu çabayı siler, derinlikten yoksun olduğu için çelişkiden de uzak bir dünya düzenler." Söylensel dil, imge örgütlenmesi üzerine kurulup örgütlenen imgenin içeriğini nasıl boşaltıyor? Geçtiğimiz günlerde Türkiye'deki televizyonlarda yoğun bir biçimde gösterilen, belki şu sıralarda da gösterimi sürmekte olan bir reklamı seçerek bunu burada örneklendirmek yerinde olacaktır. Önce şu anlatıma bakalım:

'Yüzünüzdeki yangını söndürün!'

Değme şiirlere taş çıkartacak bir imge örgütlenmesi var bu bir tümcelik anlatımda. Bu derin yapılı anlatımın başka hiçbir bağlam söz konusu olmaksızın, yalnızca kendisini duymak ya da okumak, bizi ister istemez üst düzey zihinsel bir etkinliğe yöneltecektir.

Kendi başına imgelemimizi üretken kılacak bu anlatımı, bir de söz konusu reklamdaki bağlamıyla ele alalım: Görüntüde genç bir adam.. Bir iki günlük sakalını traş bıçağıyla kesmeye çalışıyor. Boğazındaki ters kılları kazırken, yüzünde "derin" bir acı okunuyor. Tam o sırada, adamın boğazından başlayıp yüzüne doğru yükselen bildiğimiz yangın alevleri giriyor görüntüye. Ardından, tok bir erkek sesi, "yangın" henüz görüntüdeyken, "Yüzünüzdeki yangını söndürün!" diyor. Tabii sonra da "yangın"ı önleyecek traş kreminin görüntüsü kaplıyor ekranı. Böylece neye uğruyor anlatımın derin yapısını bize kendi başına duyuran o güzelim tümce? İçi boşaltılıp bilmem ne traşı kremine endeksleniyor. İmgelemimizin doğrudan görülenin ya da duyulanın ötesine varma yolundaki çabası, engellenmekle bırakılmıyor, tümüyle silinip süpürülüyor. Biz de derinlikten yoksun, çelişkiden uzak, gerçeğin kendisinden arınmış o hazır ve kof imge panayırının ortasında buluyoruz kendimizi.

Kapitalizm, değerlerin içini boşaltmakla kendi kaçınılmaz işlevini yerine getiriyor. Peki, biz sosyalistlerin, "Kapitalizm değerlerin içini boşaltıyor" sözünü dilimizden düşürmeksizin kapitalizmin bu değerlerin içini boşaltma girişimini sosyalist zeminlere taşımamız neyin nesi oluyor? Ya "değer"in ne olduğunu bilmiyoruz ya da "iç boşaltma" denen şeyin nasıl gerçekleştirildiğinden haberdar değiliz. Bir sosyalist olarak dönüp kendimi gözlüyorum ve "değer"in ne olduğunu bilmememiz durumunu zayıf bir olasılık olarak görüyorum. Yine kendimden yola çıkıyorum ve diyorum ki, "Kapitalizm, değerlerin içini boşaltıyor" sözünü içselleştirmiş değilim, bunu öylesine tekrarlayıp duruyorum; dolayısıyla, "iç boşaltma" denen şeyden gerçekte habersiz olma durumumuz mu söz konusu acaba?

Şimdi de Bertold Brecht'in şu sözünü okuyalım:

"Sevgi bir üretimdir, seveni de sevileni de değiştirir."

Herhangi bir sosyalist gazetede ya da dergide bu sözün hemen altında büyük puntolarla "Sevgi Giyim Sanayii" ya da "Sevgi Kuaför" gibi bir yazıya rastlarsak ne olur? Ne olacak, perspektifi dünya devrimi olan bir komünistin sözü içeriksiz kalır. Asıl olan da, bizi bu söz karşısında üst düzey zihinsel etkinliğe yöneltmesi gereken imgelemimize olur.

Burada daha onlarca örneği peşpeşe hiç duraksamadan sıralamak olası. Ancak, devrimci bir dilin söylenleştirilmesini ve söylensel dilin işlerliğe girdiği anda örgütlenen imgenin içeriğini nasıl boşalttığını görmemize bu iki örnek yetiyor da artıyor bile.

Evet, kapitalizm bunu böyle yapmakla, kendi "olmazsa olmaz"ını gerçekleştiriyor.

Söyler misiniz, biz bu durum karşısında ne yapıyoruz?

Hiç kimsenin meta estetiğini sosyalist zeminlere taşıma hakkı yoktur, olmamalıdır...

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

SERAMİK SANATÇISI EMİN ÇÖLAŞAN

"Ero lazemı kıdae to bıjeri mı ağo kerdağoro mıre çay serne"
Danimarka özdeyişi

Şehit kocasını hayat kadınlarıyla düşüp kalkıyor, frengiye yakalanmış diye mahkemeye verip boşanma davası açan Tomris Hanım'ın bütün kirli çamaşırlarını ortaya döken Emin Çölaşan Bey'in gösterdiği bu üstün gazetecilik olayını basından öğrendiğimde üç gün kendimi tutamayıp hüngür hüngür ağladım. Nasıl da mat ettiler kadını ama. Olur mu lan, vatana millete bu yapılır mı? Deniz Baykal Bey'i de böyle bir kadını partiden şutladığı için ayrıca tebrik ediyorum.

Ortalık bu kadar karışıkken meydan gümbür gümbürderken boş duracak halim yoktu. Hemen bir belediye otobüsüne atlayıp doooğru Emin Bey'in villasına gittim. Kapıdaki üç-dört koruma önce kaburga kemiklerimi kırıp, sonra ne istediğimi sordular. Zar zor derdimi anlatabildim. İçeriye bi haber saldılar. Emin Bey "gelsin" demiş. Soluğumu tuta tuta büyük demir kapıya ulaştım. Salona girdim. Son derece şık döşenmiş bir evde yaşıyordu Emin Bey. Üstelik şark köşesi bile yapmıştı. Bu köşede üç dört kalaşnikof, iki üç fıçı kan, dört beş yamalı şalvar, sekiz on tane oyuncak tank gördüm. Olabilir, herkesin bi zevki vardır. Ne derseniz deyin, Emin Bey büyük adam!

Beni görünce hemen ayağa kalktı. Üzerime saldırıp beş altı yumruk patlattıktan sonra, okkalı da bi tekme savurdu. Buna da alınmadım. Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. Yıllardır işten eve, evden işe gide gele, korumalarla yaşaya yaşaya, normal insan ilişkilerini unutup, birini gördüğünde sarılıp, tokalaşıp, "Hoşgeldin" demeyi unutmuştu besbelli. Odanın bir köşesine yığdığı çamur dikkatimi çekti. Emin Bey millete çamur atmak için evde antrenman mı yapıyordu acaba? Hayretle bunun ne işe yaradığını sordum. Anlattı. Seramik sanatına merak sarmış. Kendi kendine biblolar, vazolar neskafe-çay takımları yapıyormuş. Bravo! Her büyük adamın böyle sanatsal bir hobisi vardır. Kenan Evren Bey de resim yapıyor ya, Emin Bey'in nesi eksik, niye yapmasın? Hobileri ve bobileri olan insanları eskiden beri takdir ederim.

Ortama biraz alıştıktan sonra başladık sohbet etmeye:

—Emin abi sizi çok seviyorum. Şu anda nelerle meşgulsünüz, çok merak ediyorum.

—Yaratıcılığımın doruğundayım Hazım. Bak, yeni bir şey hazırladım. Al, oku!

Emin Bey'in uzattığı kağıdı mırıl mırıl okumaya başladım. Aman yarabbi! Müthiş bir şey bu! Okuyun, siz de hak vereceksiniz bana. Buyrun:

"Bundan böyle eşi şehit olan subay eşlerinin konuşması bir düzene bağlanmıştır. Buna göre şehit koca frengiyse, eşi Kürt sorunundan, koca belsoğukluğuna yakalanmışsa eşi gözaltında kayıplardan bahsedemez. Şehit olmadan önce bir süre kabızlık çeken subayların eşleri ise zinhar Gümrük Birliği konusunda görüş beyan edemezler. Herhangi bir çatışma öncesinde bir hafta süreyle solunum yolları hastalığına yakalanan ve sonra şehit olan subay eşleri ise kesinlikle karayolları ve trafik sorunuyla ilgili olarak görüş bildiremezler.

Er ve erbaşlar bu konunun dışındadır. Onlar ne zaman canları isterse o zaman şehit olabildikleri gibi istedikleri hastalığa da yakalanabilirler. Herşey serbest. Önce vatan! Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için!"

Anton Çehov gelsin böyle bir metin hazırlayamaz. Bayıldım vallahi! Konuşmaya kaldığımız yerden devam ettik:

—Emin Abi, bazı kötü niyetli şahıslar senin Tomris Hanım'a AKM'de PKK'lı bir kişinin ablası ile elele tutuştu diye barışı ve kardeşliği savundu diye sataştığını iddia ediyor.

—Olur mu lan öyle şey! Ben de barış istiyorum. Doğu'daki Kürt kökenli vatandaşlarımız için içim parçalanıyor.

—Abi için parçalanıyor, ama bir de ortada gerçekler var. Köyleri yakıyorlar, göç var, işsizlik var.

—Devlete güvenmek lazım. Devlet her türlü önlemi almıştır. Örneğin yakılan bütün köylerin etrafına koca koca itfaiye binaları kuruldu. Herşey bu vatan için. Göç meselesi ise abartılıyor. Adamlar Tunceli'den kalkıp Elazığ'a ya da Kulp'tan kalkıp Diyarbakır'a göçediyorlar. Kısa mesafeler. Yarım saat, iki saat çekmez. Biz öyle miydik ya! Taa Orta Asya'dan göçüp geldik. Üstelik at sırtında, yayan yapıl... O zaman ne tren, ne uçak ne de tramvay vardı. Biz hiç sesimizi çıkarıp, tatava ediyor muyuz?

—Haklısın abi. Hay ağzına sağlık! Yalnız özel yaşama çok girdiğin söyleniyor. Zamanında Turgut Özal'ın genelev maceralarını, Çetin Altan'ın eve gelen bir muhabir kıza filan saldırdığını yazdın.

—Tabii yazacam. Niye yazmayayım. Gazetecilik budur işte. Araştırıp bulacaksın. Bir insanın kıçında kaç kıl var, kuşu ötüyo mu, gecede kaç posta atıyo. Bunlar çok önemli. Bu sayede memleket bilgileniyor, fena mı?

—Anlıyorum, çok çok haklısın abi. Bi de ben bu Mehmet işini merak ediyorum. Sen Mehmet Barlas, Mehmet Altan, Mehmet Ali Birand'la çok kötü kapışırken, bir taraftan ise Mehmetçikleri seviyorsun. Bu nasıl iş? Ruhunda bir dalgalanma mı var? İki zıt birarada.

—Bırak bu Freudyen ayakları Hazım. Vatanı sor, milleti sor.

—Sorayım o zaman. Abi, Doğuda süren savaştan 3 milyon kişinin rant yediği söyleniyor. Özel timin hepsinin altında son model arabalar varmış.

—N'olmuş yani. Koskoca özel tim elemanları bisiklete mi binecekti yani. Onlar bu memleketin evladı değil mi? Sokaklarda faytonla mı dolaşsınlar yani!

—Bayılıyorum senin bu yorumlarına abi. Diline kuvvet. Peki son bir şey sorayım abi. Bu kadar Kürtler hakkında yazı yazıyorsun, hatta Yaşar Kaya'yı bile ihbar ettin. Adamların coğrafyası koskoca cezaevine döndü. Onlar kuşatıldığı oranda sen de korumalarla filan dolaşıp kendi hapishaneni kurmuyor musun?

—Zevzeklik etme Hazım. Bunlar fasa fiso şeyler. Bu vatanın bir karış toprağını bile vermeyiz. Çünkü bu humuslu toprak.

—Abi, bir de senin minik kuşu merak ediyorum. Gerçi kimileri ona MİT'ik kuş diyor, ama sen inanma. Nasıl kuşun abi, ötüyo mu?

—Kinayeli konuşma Hazım. İlk gençlik arkadaşlarından birilerini bulup özel hayatını deşerim. Hayatın kayar bak!

—Yapma abi. Gözünü seveyim. 17-18 yaşlarındayken bir iki kez mastursbasyon yapmıştım. Bunu birilerinden mutlaka öğrenirsin, bir daha hiçbir konuda laf edemem. Yapma abi. Acı bana!

SÖZ SENDE

Sosyalist İktidar ve Atılım, Mersin'deki barış etkinliklerini çarpıtarak yansıttılar

El insaf beyler!

Sosyalist İktidar gazetesinin 8 Eylül 1995 tarih ve 16 nolu sayısı ile Atılım gazetesinin 9-16 Eylül 1995 tarih ve 48 nolu sayısını okuyunca insan acaba ben bu ülkede yaşamıyor muyum diye kendisine sorması gerekiyor.

Sosyalist İktidar gazetesinin adı geçen sayısında "Bu düzenle barış olmaz" başlıklı haberinde, Mersin'de Barış Etkinlikleri ele alınmış. 6 Eylül günü yapılan sokak şenlikleri yok sayıldığı gibi; 2 Eylül'de Mersin HADEP il binasında yapılan panelle ilgili haberde de panelistlerden İHD Başkanı Hamza Yılmaz, BSP GYK üyesi Mustafa Yavuz ve KSP girişimcisi Osman Yılmaz'ı arkadaşlarımız görmezden gelmişler. Ama Aydemir Güler'in konuşması sık sık alkışlarla kesilmiş; biz bunlar olurken herhalde uzayda idik. 3 Eylül günü tertiplenen Miting'te konuşmacılardan BSP İl Başkanı İhsan Derinöz ile BSP GYK üyesi Mustafa Yavuz ve Liman-İş Genel Başkanı Hasan Biber'in konuşmaları esnasında bu arkadaşlar herhalde sıcağın etkisi ile su içmeye gitmişler!

Beyler,

Bütün bu etkinlikleri sizin de altına imza koyduğunuz gibi partiler platformu olarak (BSP-HADEP-SİP) ortak yapmıştık. Her ne kadar siz etkinliklere ilişkin propaganda ve benzeri faaliyetlere çok fazla emek harcamamanıza rağmen, hiç olmazsa bu işleri kotaran HADEP'le BSP'nin hakkını teslim etmeniz gerekmez mi?

Yine ortak ve tek tek faaliyetler örülürken BSP'nin afişlerini kapatmaktan öte ne yaptığınız size sorulmaz mı?

Mitingte 7000 civarında insan vardı ve bunların büyük bölümü HADEP'lilerden oluşuyordu. HADEP altına imza koyduğu ortak sloganları BSP ile birlikte haykırırken, sizin de altına imza koyduğunuz ve peşinen kabul ettiğiniz bu sloganlardan bir tekini bile atmadığınızı, disiplini bozduğunuzu hem mitinge katılanların, hem de Mersin halkının bilmediğini mi sanıyorsunuz?

Ayrıca 3 fotoğraf yayınlamışsınız.

1. Kortejde hiçbir parti büyük boy flama taşımayacaktı. Barışı öne çıkartan ortak sloganların pankart haline geleceği ve pankartın altına küçük boy parti ismi yazılacağını herhalde unuttunuz. Çünkü sosyalistler altına imza attığı kararların arkasında dururlar.

2. Şenlikte açılan standları karşılaştırma adına 2 fotoğraf konulmuş. Birinde SİP'in standı; bu doğrudur. Ama iş ikinciye gelince: BSP'nin yan yana açtığı 3 standdan birinin fotoğrafını yayınlamışsınız; herhalde fotoğraf makinanızdaki film bitmiş olacak ki, diğer standlar (hemen yan yana idi) fotoğraflanmamış. Eğer isteseydiniz size film takviyesi yapabilirdik. Siz de böylece yanlış haber yapmazdınız. Yayınladığınız fotoğraflar belki Türkiye'de yaşayan partililerinizi tatmin edebilir. Ya Mersin'de yaşayan insanlara bunu nasıl izah edeceksiniz? Biz samimi duygularımızla bu haberi yazan arkadaşın hata yaptığına inanmak istiyoruz. Ama 15 günlük ortak pratik deneylerimiz bunun böyle olmadığını bize gösteriyor.

Atılım gazetesinin adı geçen sayısında Mersin'deki miting haberini okuyanlar bu etkinliği sadece Atılım'ın düzenlediğini sanabilir. Mersin'de yaşayan insanlar çok iyi bilmektedirler ki; HADEP korteji içinde bir avuç Atılımcı arkadaş vardı. Mitingte 700 kişi; "Barış hemen şimdi", "Bıji aşiti", "Barış sosyalizmde", "Yaşasın halkların kardeşliği", "Kirli savaşa hayır", "Silahlar sussun, kalemler konuşsun", "Barış şehitleri ölümsüzdür" vb. 18 ortak sloganı topluca haykırdılar. Mitingin katılımcıları BSP, HADEP, SİP, KSP, İHD, bazı demokratik kitle örgütleri ve Liman-İş ile Eğitim-Sen idi. Yine Atılım gazetesinin 8 Mart mitingini BSP düzenlemediği ve mitinge katılmadığı halde mitingi ve yaşanan olumsuzlukları BSP'ye mal ettiğini Mersin'de yaşayan herkes biliyor. Şimdi her iki gazeteye ve buna benzer habercilik apanlara söylenecek birkaç sözümüz var.

1. Bu tip haberciliğin en iyi örneği İP'tir. Onların nerede olduğunu işçi sınıfımız çok iyi bilmektedir.

2. Hayatın her alanında sokağa çıkmayı hedef sayan ve buna uygun davranan BSP'yi yok sayarak hiçbir yere varılamayacağını sınıf mücadelesi herkese şu veya bu biçimde öğretecektir.

3. Güneş balçıkla sıvanmaz, gerçekler yaşananlardır. Bu yaşamda yalana ve çarpıtmaya yer yoktur.

4. Bu tip haber ve yazılarla sınıfın öncü partisi olunamaz. Sınıfın partisi olmak için hayatın her yerinde ve alanlarda olmak, örgütlü davranmak gerekmez mi?

Bu ve buna benzer olumsuzlukların aşılacağı umuduyla...

Muhittin ULUÇAY
Mersin

29 Eylül'de BSP ve SÖZ'ün ortak konserine katılacak gruplardan *Moğollar*'ın bateristi *Engin Yörükoğlu* ile görüştük

Moğollar 1969: Soldan sağa Engin Yörükoğlu, Taner Öngür, Murat Ses, Cahit Berkay ve B. Manço

Moğollar 1993: Soldan sağa Cahit Berkay, Taner Öngür, Engin Yörükoğlu ve Serhat Ersöz

'Müziğimizin bir şeye katkısının olması gerekiyor'

Moğollar 20 yıllık bir aradan sonra tekrar biraradalar. 60'ların sonlarında kurulan, yani bir anlamda 68'li olan topluluk, Anadolu pop hareketinin önemli bir temsilcisi. Grubun, kuruluş dönemi solisti Aziz Azmet iken, sonraları bu işi Barış Manço, Cem Karaca, Ersen ve Selda ile 76'nın sonlarına kadar sürdürdüler. Grup, 70'lerde Fransa'da Uluslararası Academie Charles Cros Grand Prix du Disque ödülünü kazanarak müziklerinin evrensel boyutlardaki karakterini belgeledi. Uzunca bir süre müzik çalışmalarına ara veren grup üyeleri, 1992'de yeniden biraraya geldiler. 29 Eylül 1995 gecesi İstanbul Açıkhava Tiyatrosu'nda Birleşik Sosyalist Parti (BSP) ile SÖZ'ün ortaklaşa düzenlediği geceye de katılacak olan grubun bateristi **Engin Yörükoğlu** ile arkadaşımız **Soydaner Ülker** konuştu.

Grubun bir yurtdışı deneyimi de oldu. Bunun nedenleri ve grubunuzun serüveni hakkında bilgi verebilir misiniz?

1967 sonlarında kurulduktan sonra amacımız yurtdışına gidip müzik yapmaktı. Avrupa'da, hatta gidebilirsek Amerika'da müzik yapmayı istiyorduk. Özellikle Almanya'yı düşünüyorduk. Çünkü aramızda Almanca konuşan bir arkadaş vardı. Ama bir nedenden ötürü Fransa'da bulduk kendimizi. Gittiğimiz günden itibaren kiminle plak yapabiliriz, nasıl bir promosyon çalışması yapabilirizi araştırdık. Dördüncü günden sonra da bir plak anlaşması yaptık. Ödül alan albümün başlangıcı böyle oldu. Bir grubu yaşatmak kadar zor bir şey yok. Dört kişi aynı evi, aynı amaçları paylaşacak ve birbirine yakın olacak ki, herhangi bir tartışma ortamında büyük ayrılıklar olmasın. Ekonomik olarak da yaşamak çok zor. Konserler falan yapıldı. Bir ara Barış Manço'yla Türkiye'ye döndük. Ödül duyulduktan sonra tekrar yurtdışına çıktık.1972'de orada ekonomik olarak da bir şey yapılamıyordu. Bir işte çalışmaya başladım. Askerlik sorunumuz vardı ve Türkiye'ye dönmek istemiyordum. Malum, 1971 zor bir dönemdi. Ve orada kaldım. Evlendim, çocuğum oldu. 1972'nin ortalarına doğru Barış'la biraraya geldik ve "Yanlış yapıyoruz, askere gitmemiz, Türkiye'den kopmamamız lazım" dedik. Kurtalan Ekspres'le turnede iken İstanbul'a geldik. Bizi askere götürdüler, bu arada turnenin yarısına kadar da gelmiş olduk. Askerden sonra, tekrar Cahit'le (Berkay) beraber grubu oturtalım dedik ve Amerikan kulüpleriyle anlaştık. İyi bir piyanist arkadaş vardı. İngilizce sözlü, Moğollar'a uygun olmayan, arada sırada da kendi parçalarımızdan şovlar yaparak Avrupa'da birçok yer dolaştık.

Bu ayakta kalmak için miydi?

Hem ayakta kalmak, hem de kendi plağımızı yapabilmek için. İşte macera böyle başladı. Ve 1990'a kadar geldik. Cahit 1980'lerde döndü. Ben bir on sene daha kaldım. 1990'da döndüm. Burayı da özlemeye başlamıştım. 1980 sonrası müzikte büyük bir boşluk oluşmuştu. Arabesk almış başını gidiyor. Dönüp müzikal olarak bir şeyler yapmak lazımdı. Ama kuruluşumuz başlarda kolay olmadı. Çünkü herkes kendine ait işler kurmuştu. Ben bu olayın üstüne gitmek istiyordum, Taner de Almanya'dan döndü . Leman dergisinden Kaan Ertem, kampanya başlatmış, bütün gelen mektupları bize verdi. "Alın dedi "buraya kadar ben yaptım, bundan sonra top sizde". Bu da kolay değil. Birleşelim bir şeyler yapalım da eskinin getirdiği bir sorumluluk var, eskiyi tekrarlamama gibi bir sorun var. Hala aynı soundu, aynı keyfi yakalayabilecek miyiz? Jazz Stop'ta başladık ısınma turlarına. Baktık ki olacak, sonra grubu yeniden kurmaya karar verdik.

Tekrar biraraya geldiğinizde geçmişinizle bir kopukluk yaşamadınız mı?

Cahit'in film müziği ve Can'la olan çalışmaları, Taner'in Almanya'daki çalışmaları gelip burada tonmeisterlik yapması, benim orada caz çalmam.

Tabii ki kopukluklar oldu. Ama hepimiz ayrı ayrı müzikle bağlantılıyız ve koptuğumuz yerler az. Kulaktaki tınılar değişiyor, dünya değişiyor, ama temel aldığımız bir Anadolu folkloru var. Bugünkü enerjik yapıya ve teknolojik yenilenmeye, bunları da katmamız gerekiyor. Herşeyden öte insanlar değişiyor. Bu koşullarda rock ağırlıklı çalışmaya başladık. Rock diyorum, ama yapılan müzik bir Moğollar soundudur.

Türkiye'de başka kültürlere duyulan hayranlık öyle boyutlarda ki, evrensel değerler üretmenin tek yolu başka kültürleri yaşatmakmış gibi bir fikir hakim. Sizlerse tam da bu konuda oldukça ilginç bir örneksiniz.

Ulusal olmadan evrensel olunamaz diyoruz. İlk çıktığımız zaman yine kendi bestelerimizi çalıyorduk, ama İngilizce sözlüydü bunlar. Altın mikrofon yarışmasına katıldık, böylece Anadolu'yu tanımaya başladık. Yani ulusal olma kavramı bizde o zamanlar şekillendi. İlk zamanlar ayakları havada bir gruptuk esasında. İngilizce sözlü, ama yine de hafif biçimde Hint kökenli (Beatles'tan etkilenmiştik o zamanlar) parçalarımız vardı. Sazı kullanabiliyorduk, ama bilinçli değildi. İşin felsefesi şekillenmeye başladı. Dışarı çıkacaksak bizim gibi çalan binlerce grup vardı. Bir özelliğimizin olması gerekiyordu. Bu da küçüklükten beri beraberimizde getirdiğimiz kültürümüzdü. Folklorun bir saray müziği değil de, bir halk müziği oluşu ve daha geniş kitlelere yayılması kendi kendine şu sonuca getirdi bizi: Yapılan müziğin ayaklarının Anadolu'ya basmasının gerekliliği.

Ondan sonra yaptığımız turnelerde de çok araştırmalar yaptık, kasaba kasaba dolaştık. Oranın ileri gelen üstatlarıyla, çevre illerden gelen aşıklarla görüştük, çalış tarzlarını, yöresel değişiklikleri inceledik, böyle bir zenginliği de bırakmanın mümkün olmadığını gördük.

Etnik rock'ı biz 68'lerde yapmaya başladık, dünya 1980'lerde keşfetti.

1980'lerin Türkiyesi'ni nasıl değerlendiriyorsunuz?

1980'ler Türkiye'de önemli kayıplara neden olan bir dönem. Kişiler, gençler bütün konularda tepkisizleştirildiler. Düşünme kapasitesi sınırlı, değişik bakış açılarını geliştirmekten yoksun bir gençlik yaratılmaya çalışıldı. Çokçası da başarılı olundu.

Peki 90'lar?

Bir pop müzik patlamasından bahsediliyor. Bence bu yanlış. Türkiye'de medya patlaması yaşanıyor. Bu medyanın da malzemesi doğal olarak müzik olacak. Ama Türkiye'de müzikal üretimde çok çok onbeş yirmi bin kişi var. Altmış milyonda bu sayı fazla değil. Doğal olarak üretilen müzikten kalite beklemek zor. Bununla birlikte elbette durum bence bu kadar iç karartıcı değil. Bir kere yeni telif hakları kanunları, düzenlemeleri çıkıyor, teknolojik gelişim ülkemizde de rahatlıkla yaşama geçiriliyor ve medyanın yadsıyamayacağımız yatırımlarının sonuçta nitelikli ürünlerin ortaya çıkmasına neden olacağı açık. Yani ben iyimser, hatta ümitliyim.

Ama önceden de belirttiğim gibi ulusal kültürün motifleri, kullanılması tek başına yeterli olmayan, ama kalıcı ürünlerin ortaya çıkmasında gerekliliğinden de şüphe etmediğim bir olgu.

Bir hafta sonra BSP-Söz organizasyonuyla bir konseriniz var. Bu tür teklifleri kabul ederken ne tür bir seçicilikte bulunuyorsunuz.

Ben bakkala gittiğim zaman bedavaya vermiyor ekmeği bana. Bu yüzden profesyonel yaklaşmak durumundayız herşeye. Ama kalkıp çok alakasız bir organizasyonda da görünmemiz söz konusu olamaz nihayetinde. Beyoğlu Belediyesi için de bir şey yapmayız, bu tür bir seçicilik de söz konusu. Konser vereceksek, müziğimizin bir şeye yararının dokunması bir yere katkısının olması gerekiyor. Kime yardım ettiğimizi bilelim yani. Yardımı bırakalım, kime hitap ettiğimizin önemi var. Biz demiyoruz ki bizi yalnızca bir tür kitle dinlesin, bizi herkes dinlesin. Ama bu arada alet olmadan dinlenelim. Açıkçası Refah Partisi'nin bir gecesine gitmem, ama kasetimi Refah Partili birisi alırsa sevinirim.

Sözü açılmışken, ülkemizdeki milliyetçi ve gerici islami hareketler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bence Türkiye'deki bu gelişmenin önemli bir nedeni de bunların karşısında da yer alması gereken sosyal demokratlar, sosyalistler. Bu kadar açık olan bir gerçeğin karşısında yapılan, birbirlerine düşüp kendilerini yemek. Set çeken olmazsa tabii ki yayılıp güçlenirler. Kendilerinden bir şeyler beklenenler utanmalılar bence.

BSP ve/veya Söz dergisi hakkında hiç fikriniz var mı?

Pek fazla bir bilgim yok. Çok yeni geldim yurtdışından. Yalnız şöyle bir şey duydum: Solun bütünleşmesi söz konusu. Seviniyorum da, acaba nasıl olacak diye de merak ediyorum. Birtakım adımlar atıldığını duydum, sevindirici. Bakalım ne olacak, bekle ve gör. Gelecekle ilgili bir şey söyleyemiyorum. Yani kızıyorum esasında. Kızıyorum, çünkü Türkiye'nin gerçeklerini iyi görüp yukarıdan aşağıya değil de aşağıdan yukarıya örgütlenmeleri lazım.

Yeniden konserlerinize dönelim.. Dinleyici kitleniz hakkında ne düşünüyorsunuz?

İnanın ki çok enteresan! Konserlerden, televizyondaki programlardan, katıldığımız canlı telefon bağlantılarından çok şaşırtıcı sonuçlar çıkıyor. Hakikaten bizi duygulandıran zaman zaman göz yaşartan birtakım düşünceler oluştu. Biz biraz duygusal insanlarız. Bizi dinleyen bir insan çocuğunu ve torununu alıp geliyor. Üç jenerasyon karşımızda oluyor. Bu çok sevindirici bir olay.

Konuşmamızı sonlarken kendi merakımı da gidermek istiyorum. İsminizin ilginç olduğu bir gerçek. Bu ismi nasıl bulduğunuzu öğrenmek istiyorum.

Biz ilk başlarda üç kişi, Hasan Sel, Cahit Berkay ve ben, Selçuk Alagöz ile çalıştık. Murat Ses ile Aziz Azmet de Siluetler diye bir grup vardı onada çalışıyorlardı. Bu sıralar kendi bestelerimizi yapma isteği doğdu ve bir grup kurma arayışı şekillenmeye başladı. Aynı şeyi onlar da kendi aralarında yaparlarken oturduk konuştuk ne yapabiliriz diye. Bu arada onlar kendi çalışmaları esnasında Hollandalı bir yazarla oturup konuşuyorlar. Bu kişi de -o zamanlar haşin isimler var; Animals, Rolling Stones vs gibi- üstünüze post filan giyin kendinize de Moğollar deyin demiş. Yani olay bu kadar basit. Olayın hiçbir politik veya başka bir yanı yok.

Moğol kronolojisi

Aralık 1967: Kuruluş, ilk kadro Aziz Azmet (vokal), Murat Ses (orgpiano), Cahit Berkay (gitar), Hasan Sel (bas), Engin Yörükoğlu (davul).
Haziran 1968: Hürriyet gazetesinin Altın Mikrofon Yarışması'nda birincilik.
Şubat 1969: Hasan Sel ayrıldı, Taner Öngür bas'ta.
Ocak 1970: Anadolu Rock tarzındaki ilk single: Dağ ve Çocuk/İmece.
Temmuz 1970: Aziz Azmet ayrıldı. Ersen vokalde.
Eylül 1970: Ersen'den ayrılıp Paris'e gidiş. Üç ayda bir LP ve bir single.
Aralık 1970: Paris'te Barış Manço ile buluşma.
Ocak 1971: Barış Manço ile Türkiye'ye dönüş. Konserler. Ayrılış.
Mart 1971: Paris'te doldurdukları albüm ile Academie Charles Cros ödülünü aldılar. (Onlardan önce bu ödül Pink Floyd ve Jimi Hendrix'e verilmiştir.)
Haziran 1971: Tekrar Paris'e dönüş.
Ağustos 1971: Paris dönüşü Engin Yörükoğlu ayrıldı, Ayzer Danga davulda.
Ocak 1972: Selda ile çalışmaya başladılar, tek single'dan sonra ayrılık.
Ağustos 1972: Murat Ses ayrıldı.
Eylül 1972: Yalnızca konserler için yeniden Ersen ile birleşme. Hemen ayrılış. Moğollar Cem Karaca ile çalışmaya başladılar.
Ekim 1973: Öngür ve Danga ayrıldı. Turhan Yükseler klavyede, Tufan Altan davulda, Mithat Danışman basta. Eski kadrodan Berkay var.
Şubat 1974: Cem Karaca ve Moğollar ayrıldı. Berkay grubu dağıtıp Fransa'ya gitti.
Nisan 1974: Berkay, Fransa'da Yörükoğlu ile buluştu. Değişik kişilerle Moğollar adı altında çalışmaya başladılar.
Ekim 1974: İkili (Moğol-Hitit Sun) isminde bir LP yayınladı. Ülkemizde Düm Tek adıyla yayımlandı.
1976: Moğollar dağıldı.
Ekim 1992: Moğollar tekrar birarada.

68'den' 95'e
68'den' 95'e
68'den' 95'e

'biz dünyayı istiyoruz'

29 EYLÜL'95 SAAT:19.00-23.00
AÇIK HAVA TİYATROSU

GECE BİTİMİNDE HER SEMTE OTOBÜS KALKACAKTIR

sunucu: gülsen tuncer
'68 sinevizyon gösterisi

moğollar
ilhan şeşen
bulutsuzluk özlemi
ve klibiyle fikret kızılok

BSP
BİRLEŞİK SOSYALİST PARTİ

SÖZ
HAFTALIK HABER DERGİSİ

ESENYURT BELEDİYE BAŞKANI GÜRBÜZ ÇAPAN'IN KATKILARIYLA

BİLET SATIŞ NOKTALARI:
Vakkorama Mağazaları
Metropol Kitabevi
Hamlet Kitabevi (Taksim)
Germinal (Şişli)
Mephisto Kitabevleri (Kadıköy, Beyoğlu)
Karya Kültür (Bakırköy)
Akyüz Kitabevi (Kadıköy)
Beyaz Adam Kitabevi (Bakırköy)
Kabalcı Kitabevi (Beşiktaş)
Yenişafak Kitabevi (Kadıköy)

Sahibi : Olgu Ltd.Şti. **Genel Koordinatör :** Seyfi ÖNGİDER
Yayın Yönetmeni Merdan YANARDAĞ
Teknik Koordinatör: Hakkı ZEL
Yazı İşleri
Dış Haberler Osman KÖKER
Son Okuma Sermet ÖZDOĞAN
Kültür Sanat Sezai SARIOĞLU
Makaleler Veysi SARISÖZEN
Haber Merkezi: Ahmed BERTUĞ, Ayla ÖNDER
İşletme Müdürü Ali KÜÇÜK
Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
Yayın Kurulu Seyfi Öngider, Sezai Sarıoğlu, Veysi Sarısözen, Merdan Yanardağ
Ankara Büro Temsilci: Mustafa ERDOĞAN, Tarık DEMİR, Aylan UNCU
Ankara Tel:(0312) 418 41 98 Fax:(0312) 418 22 63
Avrupa Temsilciliği Engin ERKİNER, Kasseler Str. 1a 60486 Frankfurt, Tel: 49.69.7075714 Fax: 49.69.625645
Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 244 30 67 - 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD